

§ 12 Miljøgodkendelse af økologisk fjerkræproduktion

Kanalvej 10, 6440 Augustenborg

Meddelt d. 14. juli 2017

Meddelt af Erhverv & Affald

Sønderborg Kommune

Kommunens afgørelse

Sønderborg Kommune meddeler miljøgodkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 12, stk. 2 til en ejendom beliggende Kanalvej 10, 6440 Augustenborg. Anlægene er placeret på matr. nr. 375 Hundslev, Notmark ejerlav.

Miljøgodkendelsen omfatter både den eksisterende stald på Kanalvej 10 til 94.000 økologiske hønniker til konsumæg, ny hønsestald til 30.000 økologiske æglæggende årshøner til konsumægsproduktion, og to nye kyllingestalde til 288.000 slagtekyllinger beliggende ca. 300 m nordøst for det øvrige bygningsæt. I alt svarende til 465 DE.

Desuden omfatter miljøgodkendelsen foldarealer i tilknyttet staldene. Der foregår ingen godkendelsespligtige biaktiviteter på ejendommen.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for i ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af udvidelsen. Godkendelsen meddeles på de vilkår, der fremgår af den miljøtekniske redegørelse, kommunens vurdering og vilkår.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug bekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016. (Husdyrgodkendelsesloven)

De stillede vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrgodkendelseslovens § 39.

Ejendommen har fået en § 10 miljøtilladelse d. 24. maj 2016 til etablering af hønnikestald til 131.241 hønniker, svarende til 74,99 DE. Stalden er bygget og taget i brug. Ved en fejl blev der valgt den forkerte type hønniker i ansøgningssystemet. Der er således meddelt tilladelse til rugægshønniker, mens det reelt er hønniker til konsumæg, der produceres. Dette berigtiges med denne afgørelse.

Når nærværende godkendelse tages i brug erstatter den miljøtilladelsen af d. 24. maj 2016.

Der er ikke med denne miljøgodkendelse taget stilling til evt. tilladelser og godkendelser efter anden lovgivning som f.eks. Byggeloven eller Arbejdsmiljøloven.

Der gøres opmærksom på, at etablering af nye anlæg ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse og eventuelle andre nødvendige tilladelser.

Miljøgodkendelsen indeholder en miljøteknisk redegørelse og Sønderborg Kommunes bemærkninger og vurdering af udvidelsen og dens miljømæssige påvirkninger af naturen, miljøet og naboer.

Gyldighed

Godkendelsen skal være udnyttet inden to år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år.

Der skal desuden meddeles nedsivningstilladelse før denne godkendelse må tages i brug.

Offentlighed

Ansøgningen om miljøgodkendelse blev annonceret på www.sonderborgkommune.dk den 8. marts 2017.

Der er i forbindelse med udarbejdelsen af godkendelsen gennemført en nabohøring af naboer i konsekvensområdet for lugt i perioden fra den 1. juni 2017 til den 13. juli 2017. Der indkom ingen høringssvar i høringsperioden.

Miljøgodkendelsen er meddelt den 14. juli 2017. Afgørelsen er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 14. juli 2017 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Revurdering af miljøgodkendelsen

Virksomhedens miljøgodkendelse skal regelmæssigt og mindst hvert 10. år, tages op til revurdering, jf. § 17 i Bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse mv. af husdyrbrug. Den første regelmæssige vurdering skal dog foretages, når der er forløbet 8 år eller når EU-kommisjonen i EU-tidende har offentliggjort en BAT-konklusion, der vedrører den væsentligste af husdyrbrugets aktiviteter. Det er planlagt at foretage den første revurdering i 2025.

Ansøger og ejerforhold

Ansøger:

Navn: Robert Helge Beck
Adresse: Bygaden 42
Postnummer: 6440 Augustenborg
Ansøgningsnr.: 94590 - version 1

Konsulent:

Navn: Ulla R. Pallesen, LandboSyd
Adresse: Peberlyk 2
Postnummer: 6200 Aabenraa
Telefonnummer: 7436 5043/6155 8262
E mail: upa@landbosyd.dk

Kontaktperson på bedriften

Navn: Robert Helge Beck
Adresse: Bygaden 42
Postnummer: 6440 Augustenborg
Telefonnummer: 2127 1427
E mail: robert@becknet.dk

Bedriftsoplysninger

Navn på bedriften: Robert Beck
Adresse: Kanalvej 10
Postnummer: 6440 Augustenborg
Matrikler: 375 Hundslev, Notmark
CVR-nummer: 35431403
P-nummer: 1019764547
Ejendomsnummer: 5400000618
Ejer af ejendommen: Robert Helge Beck

Godkendelsen er udarbejdet af:

Sønderborg Kommune
Land, By og Kultur
Erhverv & Affald
Rådhusstorvet 10
6400 Sønderborg

Sagsbehandler: Ekstern konsulent Gitte Moestrup, Rambøll
Sag nr.: 17/4792
KS: TKOB/AANN/ANTN

Indholdsfortegnelse

1	Resumé og samlet vurdering.....	7
1.1	Ansøgning	7
1.2	Ikke teknisk resumé.....	7
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold.....	10
2.1	Planmæssige forhold.....	13
2.2	Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.....	13
2.3	Placering i landskabet.....	15
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift	20
3.1	Bygninger	20
3.2	Husdyrhold	22
3.3	Staldindretning	24
3.4	Ventilation	27
3.5	Fodring.....	28
3.6	Energi- og vandforbrug.....	29
3.7	Spildevand herunder regnvand	32
3.8	Affald.....	34
3.9	Råvarer og hjælpestoffer.....	35
3.10	Driftsforstyrrelser eller uheld	36
4	Gødningsproduktion og –håndtering.....	38
4.1	Gødningstyper og mængder	38
4.2	Opbevaring og håndtering af flydende gødning og vaskevand.....	38
4.3	Fast gødning og dybstrøelse	40
5	Forurening og gener fra husdyrbruget.....	42
5.1	Ammoniak og natur	42
5.2	Lugt.....	51
5.3	Fluer og skadedyr.....	53
5.4	Transport	53
5.5	Støj og vibrationer	55

5.6	Støv fra anlæg og maskiner.....	56
5.7	Lys.....	56
6	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	58
7	Alternative løsninger og o-alternativet	61
7.1	Alternative løsninger	61
7.2	o-alternativ	61
8	Husdyrbrugets ophør.....	63
9	Egenkontrol og dokumentation	64
10	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning	65
11	Konklusion	66
12	Generelt.....	66
13	Vilkår.....	68
	GENERELT.....	68
	EGENKONTROL	68
	HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD.....	69
	HUSDYRBRUGET, STALDANLÆG OG DRIFT	70
	GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING	72
	FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG.....	72
	HUSDYRBRUGETS OPHØR.....	74
	Lovgrundlag.....	75
14	Bilag	76

1 Resumé og samlet vurdering

1.1 Ansøgning

Sønderborg kommune har modtaget ansøgning (nr. 94590) fra Robert Helge Beck om miljøgodkendelse af udvidelse af husdyrproduktionen på Kanalvej 10, 6440 Augustenborg. Ansøgning om miljøgodkendelse er indsendt til Sønderborg Kommune gennem Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem første gang den 3. februar 2017, version 1, der også er seneste version af ansøgningen.

Der ansøges om at etablere en ny hønsstald til maksimalt 30.000 økologiske æglæggende årshøner samt to nye stalde til økologiske slagtekyllinger på matr. 375 Hundslev, Nøtmark ejerlav, tilhørende Kanalvej 10, 6440 Augustenborg. De nye stalde ønskes etableret ca. 300 m nordøst for eksisterende bygninger. Grunden til, at stalderne skal placeres så langt fra eksisterende bygninger er, at der skal være foldarealer til de fritgående høns og kyllinger.

Ejendommen har fået en § 10 miljøtilladelse d. 24. maj 2016 til etablering af hønnikestald til 131.241 hønniker, svarende til 74,99 DE. Stalden er bygget og taget i brug. Ved en fejl blev der valgt den forkerte type hønniker i ansøgningssystemet. Der er således meddelt tilladelse til rugægshønniker, mens det reelt er hønniker til konsumæg, der produceres. Dette berigtiges med denne afgørelse.

Den miljøtekniske beskrivelse bygger på virksomhedens ansøgning og en række supplerende oplysninger.

Hvor det er fundet relevant, har Sønderborg Kommune vurderet på konsekvenserne af etableringen, samt givet begrundelse for de opstillede vilkår.

1.2 Ikke teknisk resumé

Produktion og anlæg

Der ansøges om at udvide en eksisterende fjerkræproduktion beliggende Kanalvej 10, 6440 Augustenborg. Den ansøgte produktion omfatter 94.000 økologiske hønniker til konsumæg i eksisterende stald, ny hønsstald til 30.000 økologiske æglæggende årshøner til konsumægsproduktion, og to nye kyllingestalde til 288.000 slagtekyllinger, svarende til i alt 465 DE.

Ejendommen ejes af Robert Beck. Robert Beck driver også hønnikeproduktion på adressen Bygaden 42, 6440 Augustenborg.

Udvidelsen af produktionen kræver etablering af en ny hønsstald på 4.258 m² og to nye kyllingestalde på hver 1.650 m². De nye stalde etableres på samme måde, som den eksisterende, nybyggede hønsstald, dvs. med åbninger i staldens sider, så hønsene kan lukkes ud på verandaer i form af betonpladser med tagoverdækninger og herfra have adgang til indhegnede folde, som strækker sig op til ca. 350 m fra stalden. Herudover etableres betonpladser på den vestlige og den østlige ende af stalden. Mod øst skal der etableres en betonplatform foran grovfoderrummet samt en rampe og et køreareal, og mod vest skal der etableres

en betonplads til containere til gødning fra gødningsbånd mv. Betonpladsen mod vest afleder overfladevand til opsamlingsbeholder på 30 m³, der også benyttes til evt. vaskevand i forbindelse med rengøring af staldene.

Hønsene forventes udskiftet på en gang efter godt et år (ca. 60 uger). Herefter vil der blive en mindre tomgangsperiode i forbindelse med rengøring af stalden. Når det nye hold høner indsættes, vil der gå 6 uger, før hønsene vil blive lukket ud i foldene.

De nye slagtekyllingestalde etableres som to selvstændige stalde med 4 flokke i hver stald. Der forventes op til 9 hold slagtekyllinger igennem pr. år. Slagtekyllingerne startes op i klimastalden i hønnekstalden, så de går i denne stald i ca. 25 dage, hvorefter de flyttes til slagtekyllingestaldene, hvor de går til de er ca. 63 dage.

Der forventes produceret ca. 2,4 hold hønniker om året. Hønnikerne startes op i klimastalden i hønnekstalden (ca. 6 uger) og kommer derefter over i resten af hønnekstalden. Hønnikerne indsættes i hønsestaldene på Kanalvej og Bygaden og resten sælges til anden side.

Placering

Staldanlægget ligger i landzone mellem Guderup og Fynshav i Sønderborg Kommune.

De nye stalde placeres ca. 300 meter nord for eksisterende hønnekstald. Der er ca. 230 m til nærmeste beboelse uden landbrugspligt og ca. 1.200 meter til samlet bebyggelse.

Projektet overholder afstandskravene i husdyrgodkendelsesloven, bortset fra afstand til dræn omkring den nye bygning. Dræne går ikke i overfladevandssystemet. Der er med denne godkendelse meddelt dispensation til disse dræn.

Gener

Udvidelsen af produktionen vil øge lugtpåvirkningen i ejendommens omgivelser. Ifølge lugtberegningerne er geneafstandskravene overholdt, og husdyrbruget forventes derfor ikke at give anledning til væsentlige gener ud over, hvad der er normalt for denne type produktion.

Der vil blive foretaget flue- og skadedyrsbekæmpelse ved anlæggene. Husdyrgødning fjernes fra hønsestalden flere gange ugentligt og bliver i første omgang opbevaret i containere, hvorfra det flyttes til gyllebeholdere eller køres direkte ud. Fra de øvrige stalde fjernes gødning i forbindelse med holdskift. Gødning opbevares i gyllebeholdere, hvor det blandes med gylle fra andre ejendomme, dels i eksisterende beholder på ejendommen, dels på andre ejendomme.

Til- og frakørsel til den eksisterende stald sker ad Kanalvej. Der er etableret ny kørevej ved siden af den hidtidige vej fra Kanalvej 5, således at de første 75 m af den oprindelige kørevej nu udelukkende kan benyttes af beboerne på Kanalvej 5. Der er lagt store sten i den sydlige ende, så der ikke kan ske gennemkørsel.

Der etableres en ny kørevej fra Skærtoft og ned til de nye stalde. Herved undgås de fleste kørsler forbi naboen på Kanalvej 5. Vejen forventes befæstet med asfalt.

Ammoniakbelastning og særlig værdifuld natur (Natura 2000-områder)

Der er beregnet en årlig ammoniakemission fra anlægget på 13.488,36 kg N/år. Projektet overholder det generelle krav om reduktion af ammoniaktabet i forhold til referencenormen for stalde og opbevaringslagre.

For at reducere ammoniakemissionen vælges hyppig udmugning i hønsstalden, som har en ammoniakreducerende effekt på 36 %, og direkte udbringning af 18 % af dybstrøelsen.

Der er udført beregninger af ammoniakdepositionen til naturtyper beliggende i nærheden af anlægget. Sønderborg Kommune vurderer, ud fra beregningerne af ammoniakdepositionen sammenholdt med en konkret vurdering af arealernes kvælstoffølsomhed, at der ikke er grundlag for at stille supplerende vilkår.

Ingen af anlæggets bygninger ligger i eller i umiddelbar nærhed af et Natura 2000-område. Nærmeste Natura 2000 område på land er Lilleskov og Troldsmose (nr. 104) ca. 1,2 km nordvest for anlægget.

Det er vurderet ud fra den store afstand fra produktionsanlægget til Natura 2000 -områder, at nedfald af ammoniak, der skyldes emission fra projektet, ikke er til skade for de beskyttede områder.

Det er vurderet, at projektet hverken i sig selv eller i kumulation med andre påvirkninger og bidrag fra andre projekter har skadevirkning på Natura 2000-områderne eller de naturtyper og arter, der forekommer i Natura 2000-områderne.

Andre miljøpåvirkninger

Produktionen overholder alle gældende normer for opbevaring og udbringning af husdyrgødning, håndtering af spildevand og affald, støjbelastning af omgivelser m.v. Det betyder, at projektets virkninger på miljøet, hvad angår disse faktorer, må betragtes som acceptable.

Yderligere vurderes det, at udvidelsen ikke vil have indflydelse på bilag IV-arter, planter eller dyr omfattet af artsfredninger eller optaget på nationale eller regionale rødlistor, som findes eller kan forventes at leve i området omkring ejendommen.

BAT

I forhold til det generelle ammoniakreduktionskrav, som beskrevet i husdyrgodkendelsesloven, skal husdyrbruget reducere ammoniakfordampningen i forhold til referencestaldsystemet. Desuden skal projekter normalt leve op til et BAT-krav for udledning af ammoniak beregnet ud fra Miljøstyrelsens vejledninger. Miljøstyrelsen har dog ikke beregnet et vejledende emissionsgrænseniveau for økologiske fjerkræproduktioner. Ansøger har valgt at reducere ammoniakudledningen ved at anvende hyppig udmugning i hønsstalden med en effekt på ammoniakemissionen på 36 % og direkte udbringning af 18 % af dybstrøelsen.

Derudover lever bedriften op til en lang række virkemidler, som er bundet op i den generelle gældende lovgivning.

Ud fra økonomiske og proportionale betragtninger vurderer kommunen, at husdyrbruget har inddraget BAT og truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen fra husdyrbrugets anlæg.

2 Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold

Staldanlægget ligger mellem Guderup og Fynshav i Sønderborg Kommune.

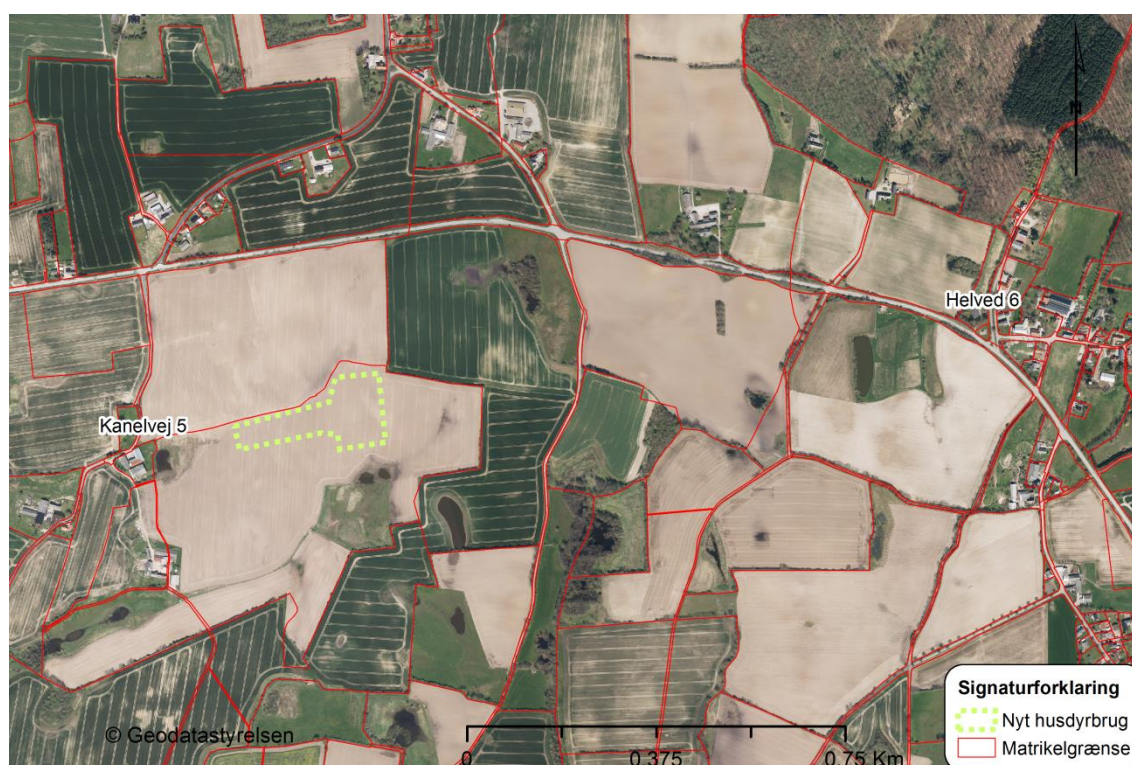
Bilag 1 viser en oversigtsplan med angivelse af anlæggenes placering i forhold til omgivelserne. Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 6 er etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug for mere end 3 dyreenheder, der medfører forøget forurening, ikke tilladt indenfor eller i en afstand af mindre end 50 m fra:

- eksisterende eller ifølge kommuneplanens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde

- områder i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål, eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.

Husdyrbruget er placeret i landzone med ca. 230 m fra nye stalde til nærmeste beboelse uden landbrugspligt (udover ejendommen selv), Kanalvej 5. Der er ca. 1.200 meter fra nye anlæg til nærmeste beboelse, som er en del af samlet bebyggelse. Det drejer sig om Helved 6, som ligger øst for staldanlægget. Se Figur 1.

Figur 1. Placering af staldanlæg i forhold til nærmeste nabo og samlet bebyggelse.

Der er ca. 1 km til nærmeste lokalplanlagte område, ”Landsbylokalplan nr. 53 – Almsted, Hundslev og Notmark”, syd for ejendommen. Der er ca. 2,8 km til nærmeste byzone i Guderup.

Etablering af anlæg samt udvidelser og ændringer af eksisterende husdyrbrug, der medfører forøget forurening, er endvidere ikke tilladt indenfor en afstand af 50 m fra nabobeboelse.

Tabel 1. Forbudszoner (målt fra nærmeste stald eller lager, hvor der sker ændringer)

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Byzone	Ca. 3,0 km	Fra stalde til byzoneområde i hhv. Fynshav og Guderup	50 m
Sommerhusområde	Ca. 6 km	Fra stalde til nyt sommerhusområde ved Asserballeskov Strand og Blommeskobbel	50 m
Lokalplanlagt område (bolig, erhverv, rekreative formål etc.)	Ca. 1 km	Fra den eksisterende hønnikestald til Landsbylokalplan nr. 53 Almsted, Hundslev og Notmark.	50 m
Nærmeste nabo (uanset landbrugspligt eller ej)	Ca. 230 m	Fra betonpladsen til gødningscontainer ved den nye hønsestald til Kanalvej 5.	50 m
Nærmeste nabobeboelse (uanset om det er landbrug eller ej) i samlet bebyggelse	Ca. 1.200 m	Fra ny kyllingestald til Helved 6.	50 m

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 20 skal kommunen ved vurdering af en ansøgning om tilladelse eller miljøgodkendelse sikre sig, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne begrænses, hvis anlægget ligger mindre end 300 m fra:

- Samlet bebyggelse
- Eksisterende eller fremtidigt byzone eller sommerhusområde
- Lokalplanlagte områder i landzone (boligformål, blandet bolig og erhverv)

Anlægget er beliggende mere end 300 m fra ovenstående.

Derudover skal genekriterierne for lugt være overholdt. Læs mere herom i afsnit 5.2.

Jf. Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug § 8 må stalde og lign. samt gødningsopbevaringsanlæg ikke etableres indenfor følgende afstande:

Tabel 2. Oversigt over afstande

Nærmeste...	Afstand	Beskrivelse	Afstandskrav
Stuehus	Ca. 46 m	Fra klimastald i hønnikestalden til stuehuset på ejendommen	15 m
Naboskel	Ca. 30 m	Fra den nordligste slagtekyllingestald til matr. nr. 354 af Hundslev, Notmark	30 m
Levnedsvirksomhed	Ca. 700 m	Til Skærtoft Mølle, Skærtoft 2-4	25 m
Fælles vandindvindingsanlæg	Ca. 1,5 km	Fra den sydligste kyllingestald til boring til Frederiksgård – Helved Vandværk, DGU-nr. 170.432)	50 m
Enkelt vandindvindingsanlæg	Ca. 350 m	Til boringer på Strelbjergvej 16 (DGU-arkiv-nr. 162.274 og 162.727)	25 m
Vandløb	Ca. 150 m ca. 180 m	Fra Hønnikestald til åben del af Ålemose Rende. Fra ny hønsstald og den sydligste kyllingestald til rørlagt del af Ålemose Rende, jf. Kommunens digitale kort.	15 m
Dræn	> ca. 15 m Ca. 8-10 m	Evt. Dræn inden for 15 m fra den nye stald vil enten blive fjernet eller lagt om i faste rør. Ca. 8-10 m fra stald og verandaer lægges et lukket drænsystem.	15 m
Sø	Ca. 270 m Ca. 400 m	Fra hønnikestald til sø i engen mod vest. Fra den nordligste kyllingestald til et lille § 3 registreret vandhul på Strelbjergvej 8.	15 m
Privat vej	>>15 m	Der er ikke umiddelbart private veje i nærheden af staldanlægget. Ansøgers egne interne køreveje vil komme til at ligge op til de nye stalde.	15 m
Offentlig vej	ca. 190 m	Fra betonpladsen til gødningscontainer ved den nye hønsstald til Kanalvej.	15 m

Kilde: Danmarks Miljøportal, Jupiterdatabasen (Geus) og Sønderborg Kommunes digitale kort.

Der etableres et dræn ca. 8-10 m fra stald og verandaer. Drænet vil blive koblet til en samlebrønd. Hvis der bliver behov for at bortlede drænvand fra området, f.eks. hvis der i forbindelse med store regnskyl opstår sumpede områder nær stalden, kan vandet fra samlebrønden benyttes til at vande frugttræerne i foldområder. Udvanding sker vha. dykpumpe og slange med siveslanger. Der søges om dispensation fra afstandskravet til dræn på 15 m for disse dræn rundt om stalden.

Miljømyndighedens vurdering

Påvirkninger fra anlægget er vurderet på baggrund af det indsendte ansøgningsmateriale, Kommuneplan 2013-2025, samt kortmateriale fra Sønderborg Kommune.

Ifølge Kommuneplan for Sønderborg Kommune ligger anlægget i landzone. Der er ingen lokalplan for området. Det vurderes, at Husdyrgodkendelseslovens §§ 6 og 8 overholdes. Dræn som etableres rundt om den nye hønsestald har ikke forbindelse til overfladevandssystemet. Kommunen vurderer således, at der kan meddeles dispensation fra afstandskravet til placering af disse dræn inden for 15 m af bygningen. Dispensationen meddeles således i forbindelse med meddelelse af denne godkendelse. Der stilles vilkår til, at drænen ikke må ledes til overfladevandssystemet.

Der stilles ikke supplerende vilkår. Der er mere end 300 meter til nærmeste bolig i samlet bebyggelse. Dermed er ansøgningen ikke omfattet af Husdyrgodkendelseslovens § 20.

2.1 Planmæssige forhold

Ejendommen og dens jorder ligger i henhold til arealinformation i områder med særlige drikkevandsinteresser, men ikke inden for følsomme indvindingsområder og boringsnære beskyttelsesområder. Jorderne afvander via drænen til Ålemose Rende, se desuden arealdelen af godkendelsen.

Ifølge Kommuneplan 2013– 2025 for Sønderborg Kommune ligger virksomheden i delområde 2.2.008.J, som er udlagt til landområde, uden særlige bestemmelser for området. Ejendommen er ikke beliggende i et område, som er omfattet af en lokalplan.

Ifølge Spildevandsplan 2009-2016 for Sønderborg kommune, er ejendommen ikke tilsluttet offentlig kloak. Sanitært spildevand fra stuehus afledes til septiktank, inden det ledes videre til dræn, mens sanitært spildevand fra stalde afledes til samletanke, der er tilmeldt tømningsordning ved lokal entreprenør, der kører spildevandet til rensningsanlæg. Tagvand fra ejendommen afledes til henholdsvis dræn til vandløb og til nedsivningsgrøft. Der er særskilt ansøgt om tilladelse til nedsivning af uforurenede tagvand.

Ejendommen forsynes med vand fra Frederiksgård-Helved Vandværk.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen af det eksisterende anlæg kan ske i overensstemmelse med planforholdene i Sønderborg Kommune.

Der gøres opmærksom på, at der skal ansøges om at etablere en ny samletank til opsamling af husspildevand fra nye stalde.

2.2 Bygge- og beskyttelseslinjer, fredninger mv.

Naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Naturbeskyttelsesområder".

Økologiske forbindelser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Økologiske forbindelser".

Natura 2000: Der er ingen bygninger inden for Natura 2000. Det nærmeste internationale naturbeskyttelsesområde på land er Lilleskov og Troldmose, som ligger 1,2 km nordvest for anlægget. Nærmeste marine internationale naturbeskyttelsesområde er Flensborg Fjord, Bredgrund og farvandet rundt om Als (habitatområde H173), som ligger 3 km øst for ejendommen.

Uforstyrrede landskaber: Bygningerne ligger delvist inden for udpegningen, men dog helt i udkanten. De uforstyrrede landskaber kan ses på Bilag 6.

Ifølge kommuneplanen skal etablering af større byggerier så vidt muligt undgås i uforstyrrede landskaber. Hvis etablering af større byggerier og tekniske anlæg er nødvendig, skal de placeres og udformes på en sådan måde, at de påvirker landskabet mindst muligt og tilgodeser værdierne i landskabet. Hensigten med udpegningen er at landbrugsjord ikke unødigt inddrages til andre formål, og jordbrugserhvervets interesse tilgodeses videst muligt.

Områder med særlig geologisk værdi: Bygningerne ligger inden for udpegningen "Geologiske interesseområder" – Plan nr. 1119, Nørreskov-Almstedskov. I kommuneplanens retningslinjer står der: "Byggeri og anlægsarbejder, beplantning mv., som kan sløre landskabets dannelsesformer, skal så vidt muligt undgås i områder af særlig geologisk interesse". Udpegningen er udført af Sønderjyllands Amt. I plan 1119, Nørreskov-Almstedskov står der at. De geologiske udpegninger er inddelt i 3 kategorier, "enestående værdi", "særlig værdi" og "værdi". Denne udpegning har kategorien "værdi". Det er det bakkede landskab, som ligger til grund for udpegningen. Geologiske interesseområder kan ses på Bilag 5.

Rekreative interesseområder: Der er ingen bygninger inden for udpegningerne: "Eksisterende byzoner", "Arealudlæg til byformål", "Sommerhusområder", "Turismeområder" og "Fritidsformål".

Værdifulde kulturmiljøer: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Værdifulde kulturmiljøer".

Kirkeomgivelser: Bygningerne ligger uden for udpegningen "Kirkebyggelinjer" og "Kirkelandskaber".

Kystnærhedszonen: Bygningerne ligger inden for udpegningerne "Kystnærhedszone" og "friholdte kystzoner". Tilbygningen er beliggende min. 2 km fra kysten. Ifølge kommuneplanen, skal kystnærhedszonen friholdes for bebyggelse og anlæg, der ikke er afhængige af placering tæt ved kysten. Hertil knyttes, at store dele af kommunens arealer er omfattet er kystnærzone.

Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering: Bygningerne ligger uden for lavbundsarealer.

Skovrejsningsområder: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Fredede områder: Bygningerne ligger uden for beskyttelseslinjen.

Beskyttede naturarealer (§ 3): Ca. 30 m fra eksisterende hønnikestald er en beskyttet eng.

Strandbeskyttelseslinje: Bygningerne ligger uden for udpegningen.

Klitfredningslinje: Der er ingen bygninger inden for udpegningen.

Skovbyggelinje: Bygningerne ligger udenfor udpegningen.

Søbeskyttelseslinje: Hverken bygningerne eller arealerne ligger inden for udpegningen.

Fortidsmindebeskyttelseslinje: Der ligger ingen bygninger inden for udpegningen.

Beskyttede sten- og jorddiger: Bygningerne ligger uden for udpegningen. Det nærmeste beskyttede sten- og jorddige ligger ca. 300 m fra den østligste stald. Der vil fortsat ikke blive ændret på digerne i forbindelse med driften af jordene.

Miljømyndighedens vurdering

Staldene ligger inden for "Geologiske bevaringsområder", "Værdifulde landbrugsområder", "kystnærzone" og "friholdte kystzoner" derudover er staldene beliggende delvist inden for "Uforstyrrede landskaber" og "bevaringsværdige landskaber".

Landskabelige vurderinger fremgår af afsnit 2.3 – Placering i landskabet.

Anvendelsen til husdyrhold, vil som udgangspunkt ikke kræve en markant ændring af nuværende terræn, hvorved de geologiske lag bevares. Området er i dag ikke blotlagt, eller landskabsformende for området, idet det udgør landbrugsarealer. Det vurderes derfor, at anvendelsen ikke vil have indflydelse på områdets geologi, da denne bibeholdes. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at byggeriet ikke er i uoverensstemmelse med kommuneplanens retningslinjer for udpegningen af geologiske bevaringsområder.

Sønderborg Kommune har få arealer, der ikke er omfattet af kystnærzone, hvorved det kan være umuligt at friholde samtlige arealer inden for kystnærzone for bebyggelse. Det vurderes, at der ikke vil være indsigt af anlæggene fra kysten, beliggende ca. 2 km øst for staldene. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at byggeriet kan tillades inden for kommuneplanens udpegning af kystnærzone, og friholdt kystområde.

Sønderborg Kommune vurderer derved, at alle bygge- og beskyttelseslinjer samt kommuneplanens retningslinjer vedrørende landskab er overholdt.

2.3 Placering i landskabet

I dette afsnit gøres der rede for placeringen af husdyrbrugets bygninger i landskabet, og hvordan de påvirker landskabet.

I forbindelse med tilladelsen til den eksisterende stald på Kanalvej 10, meddelt d. 24. maj 2016, blev de landskabelige forhold vedrørende dette anlæg beskrevet. Det følgende afsnit vil derfor hovedsageligt have fokus på de nye stalde og anlæg, som placeres på matrikel 375, Hundslev ejerlav, Notmark.

Byggeriet er erhvervsmæssigt nødvendigt for landbrugets udviklingsmuligheder og drift. Ansøger vil etablere en moderne, rationel produktionsenhed, der opfylder kravene til en moderne, integreret økologisk bedrift under størst mulig hensyntagen til det omkringliggende miljø.

Begrundelsen for at placere staldanlægget i det åbne land på Kanalvej 10 er følgende:

- Idet der er tale om en økologisk hønseproduktion, er der krav om, at hønsene skal have direkte adgang fra stalden til hønsegården. Samtidig er der et krav om, at afstanden fra stald til den yderste del af gården ikke må være over 350 meter. Dermed skal produktionen lægges et sted, hvor der kan findes et samlet areal svarende til hønsegårdens størrelse. Den ansøgte produktion skal have en hønsegård på minimum 46,5 ha
- Produktionen ønskes etableret med den ansøgte størrelse for at kunne få en sammenhængende produktion, hvor det er muligt at få løbende udskiftning af høns i staldene med egne hønniker. På Kanalvej 10 har ansøger i forvejen en produktion af hønniker, som derved ikke skal transporteres særlig langt. Klimastalden i hønnikestalden bliver også brugt til opstart af slagtekyllingerne, som så heller ikke skal transporteres ret langt. Herved udnyttes hønnikestalden optimalt.
- Anlægget kan ikke placeres ved de eksisterende bygninger på grund af hønsegården. Der er allerede etableret hønsegårde ud for hver langsideside af den eksisterende stald. Det er ansøgers vurdering, at det ud fra de ovenstående kriterier ikke er muligt at placere staldbyggeriet ved de eksisterende bygninger.

Ansøger har redegjort for mulige placeringer på sine øvrige ejendomme. Her af ligger flere helt ud til kysten og delvist inden for strandbeskyttelseslinjen og flere af ejendommene ligger i værdifuldt landskab. Redegørelsen kan ses i Bilag 7.

De nye stalde er placeret med langsiderne parallelt med Skærtøft langs den nordlige matrikelgrænse mellem matrikel 112 og 375, Hundslev ejerlav, Notmark. Staldene er placeret med ca. 300 meter mellem den nye hønsestald og Skærtøft og ca. 238 meter fra den nordligste af de to nye kyllingestalde til Skærtøft.

Staldene forventes etableret med mørkegrå sandwich-plader på siderne og gråt eternittag.

Den nye hønsestald bliver 119,6 meter lang, 35,6 meter bred og 7,3 meter høj (til kip) og med en taghældning på 15 grader. I hønsestalden integreres også personalerum og ægpakkeri. Terrænet under den nye hønsestald spænder fra 34-36,5 m.o.h. Stalden forventes at ligge med gulvhøjde i kote 35. Dermed vil stalde ligge 1 meter over terræn i den vestlige ende og 1,5 meter under nuværende terræn i den østlige ende. Ved den sydvendte langsideside i den vestlige ende af hønsestalden placeres to fodersiloer på maksimalt 11,5 meters højde.

Begge kyllingestalde bliver 54,1 meter lange, 30,5 meter bredde og 7 meter høje (til kip) og med en taghældning på 15 grader. Terrænhøjden i området som de to nye kyllingestalde ligger i spænder fra 35,5-39 m.o.h. Den nordligste kyllingestald etableres med gulvniveau i kote 38 m.o.h. og den sydligste stald etableres med gulvniveauet i kote 37 m.o.h. Der placeres 2 amerikanersiloer på maksimalt 12 meters højde og 2 grå fodersiloer på maksimalt 11,5 meters højde mellem de 2 kyllingestalde i den vestlige ende af staldene. Siloerne må ikke etableres med en gulvkote som er højere end 37 m.o.h.

I forbindelse med etableringen af en økologisk ægproduktion skal hønsene have adgang til foldarealer fra hver langsideside af stalden. Der bliver etableret folde på 29,5 ha rundt om de nye stalde. Foldarealer er vist på Bilag 2. På foldene etableres æble- og kirsebærtræer, som skal give hønsene ly for solen og beskyttelse mod rovfugle. Træerne bevirker også at hønsene lokkes ud på foldarealerne, så de bevæger sig væk fra staldene. Frugttræerne kommer til at stå

med ca. 5,5 m mellem rækkerne og ca. 4 m mellem træerne og de bliver ca. 4-5 m høje. Der kommer 5 rækker æbletræer og 5 rækker kirsebærtræer på skift.

Ved den eksisterende hønsesald, som ligger ved siden af laden ved den ”oprindelige” ejendom på Kanalvej 10 er der plantet poppel på foldarealerne. Her fældes poplerne ”rullende” hvert tiende år, således at alle træer på marken ikke fældes på en gang, men at det kun er hver tredje række, som fældes ad gangen. På den måde vil der konstant stå popler på marken. I henhold til eksisterende regler, må poplerne ikke blive over 10 år gamle, da der er tale om en energiafgrøde. Det forventes derfor, at den maksimale højde på poplerne bliver ca. 10-12 meter.

Visuel påvirkning

Idet bygningerne placeres uden tilknytning til det eksisterende byggeri eller til landskabselementer med kendte dimensioner og på grund af byggeriets størrelse, er der lavet en visualisering, som kan understøtte kommunen i sin vurdering af påvirkningen af landskabet. I visualiseringerne er der primært fokuseret på, hvor høje bygninger og siloer vil syne i landskabet, hvorfor kommunen har vurderet det tilstrækkeligt med en modelleret visualisering, der viser en modelleret terrænoverflade, bygninger og beplantning. Fra et enkelt punkt har kommunen stillet krav om en fotorealistisk visualisering for at beboere på Strelbjergvej har mulighed for at vurdere, hvordan projektet kommer til at se ud på en fotorealistisk visualisering, når beplantningen er vokset op. Visualiseringen er vedlagt som Bilag 8.

Beskrivelse af landskabet

Ejendommen er placeret syd for Østerholm i et småbakked dødislandskab. Der er både områder med mange hegn og lukkede landskabsrum og store marker med større vider. Marken, som de nye stalde placeres på, er meget åben, da mange hegn er fjernet. Det er dog en integreret del af produktionen, at hele marken skal plantes til med frugttræer, som beskrevet oven for. Inden for foldområdet, som staldene skal ligge på, spænder terrænet fra 30-42 m.o.h. Den nye hønsesald ligger i kote 35 og de to nye kyllingestalde ligger i kote 37 og 38. Umiddelbart nord for de nye stalde ligger et bakkedrag, hvor højderyggen ligger ca. i kote 40. Nord for foldområdet ligger Østerholm, som generelt ligger lavere end foldområdet, omtrent i kote 32. Landskabet stiger mod Helved, som ligger ca. 1,4 km øst for staldanlægget. Her ligger de fleste bakketoppe i kote 50.

Ca. 140 meter syd for den eksisterende hønsesald og 550 meter syd for de planlagte kyllingestalde, ligger et lavbundsstrøg, som ender ved Hundslev, som ligger ca. 1 km syd for den eksisterende kyllingestald. Lavbundsstrøget ligger i kote 27 i nord og 22 i syd. Småbakker og beplantning i området gør, at ingen af staldene kan ses fra Hundslev.

Nørreskoven ligger i et bælte langs kysten nord for Østerholm og øst for Helved. Skoven ses ikke fra staldanlægget.

Det småbakkede landskab bevirker, at staldene ikke ses over store afstande. Visualiseringerne er derfor foretaget fra punkter i de nærliggende veje rundt om staldanlægget, hvor Sønderborg Kommune har vurderet, at staldanlægget vil være mest synligt. Frugttræerne, som er sat ind i visualiseringen er indsat med en højde på 5 meter, som forventes at være sluthøjden på træerne. Foldarealerne bliver plantet til med kirsebærtræer og æbletræer. Foldene indhegnes med ca. 2 meter høje trådhegn med en blanding af træpæle og galvaniserede jernrør. På ydersiden af hegnet plantes en række rønnebærtræer. Hegnet og rønnebærtræerne er ikke med på visualiseringen. Det forventes at frugttræerne vil have en afskærmende

effekt på bygningerne imens de noget højere siloer forventes at kunne ses tydeligt i landskabet.

Staldanlægget set fra nord og nordøst

Mellem placeringen af de nye stalde og Skærtøft, ligger et bakkedrag, som bygningerne vil ligge delvist i skjul af, set fra Skærtøft. I visualiseringen uden beplantning ses det, at hønsestalden vil ligge skjult bag bakkedraget, men at den nordlig kyllingstald er synlig. Frugttræerne forventes at blive 5 meter høje. Når frugttræerne på foldene har nået fuld højde forventes det, at hønsestalden ikke vil kunne ses fra Strelbjergvej. Kyllingestaldene ligger lidt højere i landskabet og vil kunne ses fra visualiseringspunkt 3, indtil frugttræerne er vokset op. Når frugttræerne har nået fuld højde forventes det, at de ikke vil kunne ses. Siloerne bliver til gengæld synlige.

Staldanlægget set fra sydøst

Storemarksvej er nord-syd orienteret og løber fra Skærtøft i nord mod Hundslev. Mellem Storemarksvej og staldanlægget ligger et lavbundsområde og Storemarksvej ligger i en lavere kote end staldanlægget. Til gengæld er der en del hegn i landskabet, som slører staldanlægget. Visualiseringen viser dog, at særligt siloerne vil være synlige fra visualiseringspunkt 4, også efter at der er plantet frugttræer i foldene.

Staldanlægget set fra syd

Pga. terrænforhold, hegn og beplantninger i landskabet, vil staldanlægget ikke være synligt fra syd.

Staldanlægget set fra vest

Den eksisterende stald er ikke vist i visualiseringen. Det forventes at tagryggen af den nye hønsestald samt toppen af siloerne vil kunne ses fra Kanalvej ved visualiseringspunkt 5. I fotoet ses det, at den eksisterende hønsestald er synlig. Der er dog plantet poppel i foldarealet til den eksisterende stald og det forventes derfor, at poplerne vil lukke af for indblikket til den eksisterende hønsestald inden for få år.

Miljømyndighedens vurdering

Da anlægget er stort og uanset placering vil være et markant element i landskabet, er det vigtigt, at dette ikke understreges yderligere ved at farven på bygningerne er for fremtrædende. Generelt virker mørke farver dæmpende på bygningsdimensioner, særligt hvis de ses i sammenhæng med beplantning. For at dæmpe det ansøgte byggeris landskabelige påvirkning stilles der vilkår om, at fodersiloer samt sider og tage på bygninger bliver i en mørk grå farve, som den der er vist på tagene på visualiseringerne. Der stilles også vilkår om, at staldene ikke må etableres i en kote som er højere end den, som er anvendt i visualiseringen.

Med hensyn til beplantning er det integreret i produktionsformen på Kanalvej 10, at foldarealerne skal være beplantede med træer, som kan skygge for hønsene, beskytte mod rovfugle samt lokke hønsene ud i foldene. På folden ved den eksisterende stald er der plantet poppel, men de nye folde skal plantes til med æble- og kirsebærtræer som bliver ca. 5 meter høje. Landskabeligt vil frugttræerne ikke udgøre et dominerende element som poppel, som bliver 10-12 meter høje. Samtidigt vil de have en afskærmende virkning på staldbygningerne. Til gengæld har de kun ringe skærmede effekt i forhold til siloerne, som vil blive meget markante ved de nye stalde både pga. antal, volumen og højde.

For at siloerne på sigt vil få en beplantning at spille op ad, som har en tilsvarende volumen, stiller kommunen vilkår om, at der på den nordlige side af den nye hønsestald og den nordlige kyllingestald, plantes 3-5 rækker træer, som er hjemhørende arter og som når en højde

på ca. 20 meter. Mod nord er landskabet i kommuneplanen udpeget som uforstyrret landskab og det er derfor vigtigt at afskærmningen er effektiv til denne side, så staldanlægget og siloerne påvirker dette område mindst muligt. Siloerne vil stadig være synlige fra sydøst (visualiseringspunkt 4), men med store træer som baggrund for siloerne og tagryggen, vil bygningsmassen blive mindre dominerende. Placeringen af trærækkerne kan ses på Bilag 9.

Foldarealerne hegnes med et ca. 2 meter højt trådhegn. For at opbløde overgangen fra trådhegnet til det omkringliggende landskab, stilles der vilkår om at der på ydersiden af trådhegnet skal plantes et levende 1- eller 2-rækket hegn, hvor hegnet ligger ud mod offentlig vej.

Placeringen af anlægget er valgt ud fra nogle lovbundne kriterier i forhold til foldarealernes beliggenhed og størrelse. Der er desuden foretaget en screening af, om staldanlægget kan placeres på en af ansøgers andre ejendomme. Sønderborg Kommune vurderer, at den valgte placering er den bedst mulige set i forhold til de øvrige ejendomme, som ansøger ejer. Det vurderes også at staldanlægget kan ligge på den valgte placering uden at være i strid med de landskabelige udpegninger i kommuneplanen. Sønderborg Kommune vurderer også at det ikke er muligt at placere bygningerne i sammenhæng med eksisterende byggeri på grund af lovkravene om hønsegårdens størrelse og beliggenhed i økologiske fjerkræproduktioner.

Lokalt vil staldanlægget påvirke landskabet. Da staldene placeres i en lokal lavning og med de stillede vilkår om afskærmende og skalaformidlende beplantning vurderer Sønderborg Kommune, at påvirkningen ikke vil være væsentlig.

3 Husdyrhold, staldanlæg og drift

3.1 Bygninger

Det eksisterende stuehus (BBR1) og maskinhuset (BBR5) anvendes fortsat, øvrige bygninger i BBR er nedrevet. Der er én verserende byggesag på ejendommen. Byggesagen vedrører etablering af hønnikestald. Der er meddelt byggetilladelse den 1. juni 2016 til ny hal på 32 x 90 m = 2.880 m², der skal anvendes til økologisk hønnikeproduktion. Hønnikestalden er færdigbygget og taget i brug.

Hønnikestalden er etableret med åbninger i staldens sider så hønnikerne kan lukkes ud på verandaer i form af betonpladser med tagoverdækninger og herfra have adgang til indhegnede folde øst og vest for stalden.

I forbindelse med udvidelsen skal der etableres en ny hønsstald og to nye kyllingestalde. Den nye hønsstald etableres med åbninger i staldens sider, så hønsene kan lukkes ud på verandaer i form af betonpladser med tagoverdækninger og herfra have adgang til 10 indhegnede folde, som strækker sig op til ca. 350 m fra stalden.

Herudover etableres betonpladser på den vestlige og den østlige side af stalden. Mod øst skal der etableres en betonplatform foran grovfoderrummet samt en rampe og et køreareal, og mod vest skal der etableres en betonplads til containere til gødning fra gødningsbånd mv. Betonpladsen mod vest afleder overfladevand til opsamlingsbeholder på 30 m³, der også benyttes til eventuelt vaskevand i forbindelse med rengøring af stalden. Bilag 1 viser situationsplan for det samlede husdyrbrug.

Oplysninger om bygningernes grundplan, bygningshøjde, taghældninger, bygningsmaterialer og farver, bebyggelsens fremtidige anvendelse med videre fremgår af Tabel 3.

Tabel 3. Oversigt over bygninger

Bygning	Grundplan/volumen	Bygnings-højde	Taghældning	Bygningsmaterialer og farver	Anvendelse
Stuehus, BBR1	288 m ²	ca. 9 m	ca. 45 °	Gule mursten, røde vinduer og døre og gråt eternittag	Stuehus (udlejet)
Maskinhus, BBR5	262 m ²	ca. 6 m	ca. 20 °	Tag af grå metalplader og grønne stålplader i siderne	Maskinhus
Hønnikestald (BBR7)	2.880 m ²	ca. 7,5 m	ca. 20 °	Råhvide sandwich-elementer og grå gardiner og gråt ståltag	Hønnikestald, fremadrettet benyttes stalden også til opstart af kyllinger
Ny hønsstald	ca. 4.258 m ²	7,3 m	ca. 15 °	Forventet grå sandwichpaneler og gråt eternittag	Hønsstald, ægpakkeri, lager/foderrum, og mandskabsrum mv.
Ny kyllingestald	ca. 1.650 m ²	7 m	ca. 15 °	Forventet grå sandwichpaneler og gråt eternittag	Kyllingestald
Ny kyllingestald	ca. 1.650 m ²	7 m	ca. 15 °	Forventet grå sandwichpaneler og gråt eternittag	Kyllingestald
Gyllebeholder fra 1995	ca. 2.195 m ³	ca. 2 m	-	Grå beton	Husdyrgødning

Ved den eksisterende hønnikestald er der opstillet to stk. 70 m³ fodersiloer i grå stål på ca. 14 m på en støbt plads på ca. 60 m². Det forventes, at der yderligere vil blive opstillet en ca. 8 m høj grå stålsilo ved siden af de eksisterende siloer.

I forbindelse med den nye hønsestald etableres en betonplads mod vest på ca. 8 m x 35,6 m med afløb til opsamlingsbeholder, en betonplads/rampe på ca. 4 m x 17 m, en betonplads på ca. 4 m x 8 m til to stk. ca. 11,5 m høje grå fodersiloer på ca. 52 m³, et asfalteret køreareal på ca. 1.200 m², en opsamlingsbeholder til vaskevand på 30 m³ og en samletank til sanitært spildevand på ca. 3 m³.

I forbindelse med de nye kyllingestalde etableres en betonplads på ca. 450 m² til to nye amerikanersiloer på hver ca. 500 m³ maks. 12 m høje, to grå fodersiloer i stål på 52 m³ og ca. 11,5 m høje samt en gasbeholder til ca. 7 m³ gas. Rundt om kyllingestaldene vil der blive befæstet med asfalt (ca. 3.000 m²).

Herudover etableres ca. 3.500 m² asfalteret kørevej.

Da der er tale om en berigtigelse af hønniketyper, går driften i gang med det samme. Det planlagte byggeri forventes påbegyndt, så snart der er meddelt godkendelse. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år.

Stalde, gyllebeholder, andre bygninger, befæstede arealer, brønde, adgangs- og transportveje mv. fremgår af Bilag 1.

Der er ingen ensilageplads, vaskeplads, drikkevandsboringer eller nedgravede olietanke.

Foldarealer

Indhegningerne til foldene kommer til at bestå af ca. 2 meter højt trådhegn med en blanding af træpæle og galvaniserede jernrør. Foldene vil blive beplantet med nord-sydgående rækker af kirsebær- og æbletræer med skiftevis 5 rækker af hver. Foldarealerne som fremgår af bilag Bilag 2.

Afskærmende beplantningsbredde og træartsvalg

Uden om foldarealet etableres et en-rækket levende hegn af røn. Hvis kommunen af hensyn til skyggeeffekt ikke ønsker rønnetræer op til engarealet syd for de nye slagtekyllingestald, kan disse udelades.

På nuværende tidspunkt er der enkeltstående træer op til Skærtoft-vejen, samt levende hegn op til det meste af skellet mod øst.

Ved hønnikestalden er der i foråret 2016 plantet poppeltræer på foldarealerne til hønnikerne.

Poppelbeplantningen vil blive høstet minimum hvert 10 år. Dog vil alle popler ikke blive høstet samtidig. Høst vil formodentlig ske over 3 år, så hver 3. række høstes det enkelte år, således at der altid vil være træer, som hønsene kan søge dækning under, og så stalden ikke kommer til at ligge frit synligt på noget tidspunkt.

Se desuden afsnit 2.3 om anlæggenes placering i landskabet.

Beplantningen med røn, kirsebær- og æbletræer forventes at ske i efteråret 2017.

Miljømyndighedens vurdering

Der stilles vilkår om at de nye bygninger og fodersiloer skal opføres i mørke grå farver og i ikke-reflekterende materialer.

Der stilles vilkår om, at godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år. Er produktionen ikke fuldt gennemført til denne dato, vil godkendelsen kun gælde for den produktion, der er ved udløbet af perioden eller registreret i løbet af årene.

Sønderborg Kommune gør opmærksom på, at ansøger skal indhente byggetilladelser til de planlagte bygninger og anlæg hos Sønderborg Kommune, inden de opføres.

Der er desuden stillet vilkår til, hvilke arealer, der kan anvendes som foldareal.

3.2 Husdyrhold

Landbruget drives som en økologisk konsumægsproduktion.

Hønsene forventes udskiftet på en gang efter godt et år (ca. 60 uger). Herefter vil der blive en mindre tomgangsperiode i forbindelse med rengøring af stalden. Når det nye hold høner indsættes, vil der gå 6 uger, før hønsene vil blive lukket ud i foldene.

De nye slagtekyllingestalde etableres som to selvstændige stalde med 4 flokke i hver stald. Der forventes op til 9 hold slagtekyllinger igennem pr. år. Slagtekyllingerne startes op i klimastalden i hønnikestalden, så de går i denne stald i ca. 25 dage, hvorefter de flyttes til slagtekyllingestaldene, hvor de går til de er ca. 63 dage.

Der forventes produceret ca. 2,4 hold hønniker om året. Hønnikerne startes op i klimastalden i hønnikestalden (ca. 6 uger) og kommer derefter over i resten af hønnikestalden. Hønnikerne indsættes i hønsestaldene på Kanalvej og Bygaden og resten sælges til anden side.

I ansøgningskemaet i Husdyrgodkendelse.dk er i nudrift indtastet dyreholdet ved Husdyrlovens vedtagelse i 2007, idet der skal vises samtlige ændringer siden lovens vedtagelse.

Som nudrift er indtastet:

61 malkekøer, tung race
15 småkalve 0-6 mdr., tung race
65 opdræt 6-27 mdr., tung race
30 tyrekalve 40-450 kg

svarende til 132,34 DE

I beskrivelserne af nudriften i ansøgningsteksten er dog taget udgangspunkt i forbrugsmængder mv. ud fra den nuværende hønnikeproduktion.

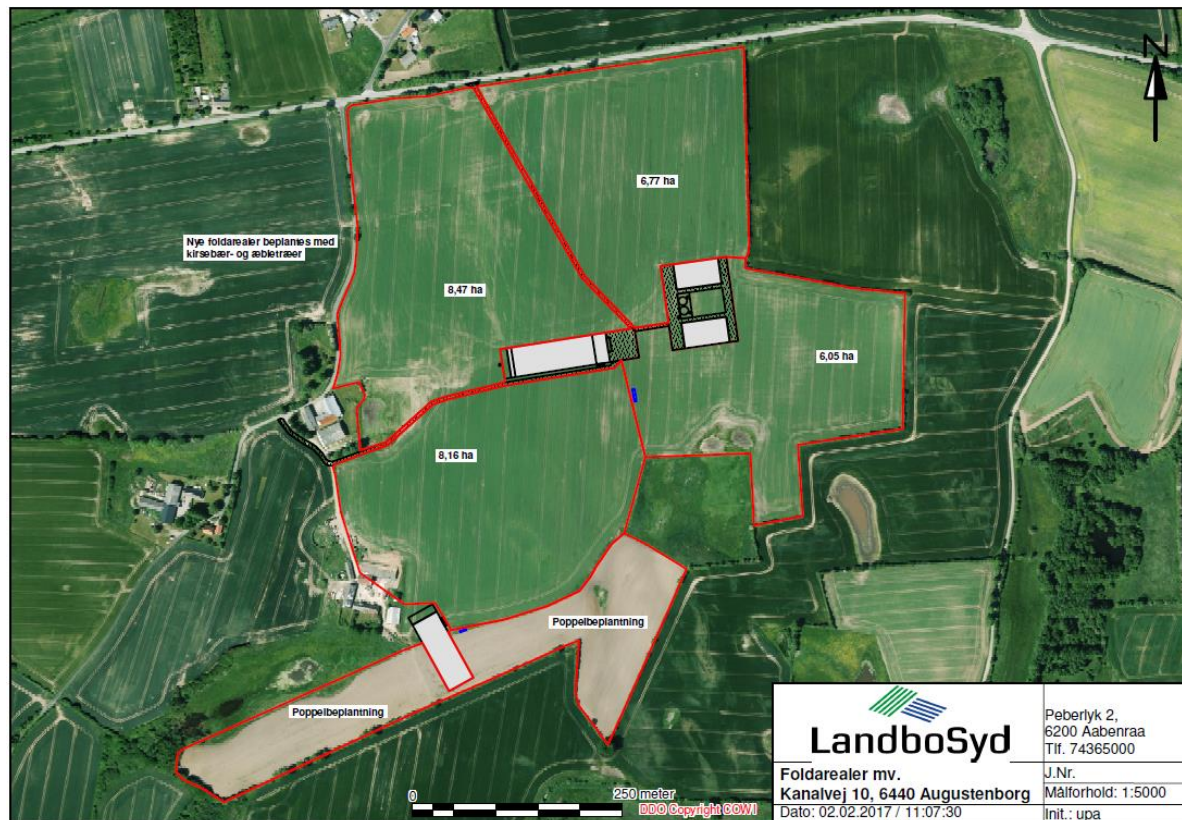
Tabel 4 viser ejendommens årlige dyrehold/produktion udregnet efter de gældende regler for beregning af dyreenheder. Numrene i tabellen refererer til ansøgningskemaets opdeling i staldafsnit. Bilag 1 viser en situationsplan over anlæggene.

Tabel 4. Dyreholdets størrelse i ansøgt drift

Stald	Art	Antal	Stipladser	DE
Eks. Hønnike-stald	Hønnike, konsumæg, gulvdrift, økologiske	94.000	39.400	65,28
	Slagtekylling, økologiske	57.600	1	44,65
Ny hønsestald	Årshøne, konsumæg, gulvdrift + gødningskumme + udeareal, økologiske	30.000	30.000	176,47
Ny kyllingestald 1	Slagtekylling, økologiske	115.200	16.000	89,30
Ny kyllingestald 2	Slagtekylling, økologiske	115.200	16.000	89,30
				465,00

Ansøger driver en økologisk ægproduktion, hvilket kræver, at hønsene har adgang til udendørs arealer. Ansøger har indgivet et kort med angivelse af det potentielle areal, hvor hønsene kan gå. Arealerne fremgår af Figur 2 og Bilag 2.

Figur 2. Angivelse af udendørsareal til hønsene.

Miljømyndighedens vurdering

For at kunne kontrollere, om godkendelsens vilkår om maksimalt dyrehold overholdes - med hensyn til antal og sammensætning af dyr – stilles der vilkår om, at der skal føres en driftsjournal.

Den maksimale årlige produktion på 94.000 Hønniker, 30.000 årshøner og 288.000 slagtekyllinger, svarende til 465 DE må ikke overskrides. Der kan dog være situationer (eks. sygdom i besætning, slagteristrejker m.m.), hvor dyreholdet vil være afvigende fra det godkendte. I sådanne situationer skal ansøger kunne dokumentere de særlige omstændigheder overfor tilsynsmyndigheden. Det er op til tilsynsmyndigheden at vurdere, om afvigelser i dyreholdet skyldes overproduktion eller naturlig variation/udsving.

Der stilles vilkår til, at hønsenes foldareal skal etableres inden for arealet angivet på Bilag 2. I foldarealet skal der plantes kirsebær- og æbletræer. Der stilles vilkår hertil.

3.3 Staldindretning

Eksisterende hønnikestald er med fast gulv strøet med halm og frilandsareal. Den nye hønsestald etableres som gulvdrift + etagesystem med gødningsbånd med 3 ugentlige udmugninger. Gødningen fra hønerne afsættes i en gødningskumme hvorfra et gødningsbånd transporterer det til en gødningscontainer uden for stalden 3 gange ugentligt. De nye kyllingestalde etableres ligeledes med fast gulv strøet med halm og frilandsareal.

Der er åbninger i staldenes sider, så hønsene kan lukkes ud på verandaer i form af betonpladser med tagoverdækninger og herfra have adgang til indhegnede folde, som strækker sig op til ca. 350 m fra staldene.

Bygninger, antal stipladser, gulvtyper og udmugningssystem fremgår af Tabel 5.

Tabel 5. Oversigt over bygningsanvendelse, stipladser, udmugningssystem og gulvtype.

Stald	Anvendelse	Dyretype	Stipladser	Staldsystem og udmugning
Eks. Hønnikestald	Økologiske konsumæg	Hønnike	39.400	Fast gulv strøet med halm + udeareal
	Økologiske kyllinger	Slagtekylling	1	Fast gulv strøet med halm + udeareal
Ny hønsestald	Økologiske konsumæg	Årshøne	30.000	Gulvdrift + gødningskumme + udeareal
Ny kyllingestald 1	Økologiske kyllinger	Slagtekylling	16.000	Fast gulv strøet med halm + udeareal
Ny kyllingestald 2	Økologiske kyllinger	Slagtekylling	16.000	Fast gulv strøet med halm + udeareal

Rengøring af staldanlægget

Staldene rengøres efter hvert hold. Normalt rengøres hønnikestalden og hønsestalden kun ved hjælp af trykluft. Kun i forbindelse med sygdomsudbrud vil staldene blive vasket. Det

forventes at kyllingestaldene vil blive vasket med sæbevand vha. højtryksrensere eller tilsvarende. Rengøring afsluttes med desinficering (glutaraldehyd eller lignende). Ansøger lejer et firma til rengøringen af staldene. Pakkeri og kølerum rengøres dagligt.

Overbrusning benyttes ikke til fjerkræ.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige staldteknologi:

Med hensyn til BAT og staldsystemer så er der flere forskellige definitioner på, hvad BAT er. Dels er der referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF), dels er der BAT-byggebladene, og dels er der www.husdyrгодkendelse.dk's beregninger.

Af BREF fremgår, at følgende staldsystemer er BAT for høns:

- et system med dybstrøelse (med eller uden mekanisk tørring af gødningen)
- et system med dybstrøelse med perforeret gulv og mekanisk tørring af gødningen
- et produktionssystem med eller uden frilandsareal og/eller udendørs skrabeområde

Af BREF fremgår, at følgende staldsystemer er BAT for slagtekyllinger:

- den naturligt ventilerede stald med strøelse over hele gulvet, og som er udstyret med ikke-lækkende drikkesystemer.
- den velisolerede og ventilerede stald med strøelse over hele gulvet og som er udstyret med ikke-lækkende drikkesystemer (VEA-systemet).

Miljøstyrelsen har udgivet flere teknologiblade om staldindretning og fodring af fjerkræ. Der findes p.t. 15 Teknologiblade for teknologier i forbindelse med fjerkræstalde (uden skelnen til, om teknologierne kan eller må anvendes ved økologisk produktion eller er relevant for det valgte staldsystem):

- Fosforindhold i foder til æglæggende høner (1. udgave fra 15.05.2011)
- Fosforindhold i slagtekyllingefoder (1. udgave fra 17.05.2011)
- Råprotein i foder til æglæggende høner (1. udgave fra 17.05.2011)
- Råprotein i slagtekyllingefoder (1. udgave fra 17.05.2011)
- Etagesystem ved ægproduktion (1. udgave fra 17.05.2011)
- Gødningstørring i stalde med gødningskumme - gulvdrift - skrabeægproduktion (1. udgave fra 17.05.2011)
- Hyppig fjernelse af gødning fra berigede bure til ægproduktion (1. udgave fra 17.05.2011)
- Hyppig fjernelse af gødning fra alternative hønsehold (1. udgave fra 17.05.2011)
- Kemisk luftrensning med syre - æglæggende høner (1. udgave fra 17.05.2011)
- Kemisk luftrensning med syre - slagtekyllinger (1. udgave fra 17.05.2011)
- Driftssystem Ægproduktion, økologiske høner (1. udgave fra 15.03.2011)
- Driftssystem Ægproduktion, skrabehøner (1. udgave fra 15.03.2011)
- Driftssystem Ægproduktion, frilandshøner (1. udgave fra 15.03.2011)
- Driftssystem Ægproduktion, beriget bur (1. udgave fra 15.03.2011)
- Driftssystem Slagtekyllinger (1. udgave fra 15.03.2011)

Efter udvidelsen vil der være staldgulve som beskrevet i

Tabel 6.

Tabel 6. Gulvsystemer

Stald	Gulvtype	BAT
Hønnikestald	Fast gulv strøet med halm og frilandsareal. Ikke-lækkende drikkevandssystem.	BAT ifølge BREF
Hønsesald	Gulvdrift + etagesystem med gødningsbånd med 3 ugentlige udmugninger. Ikke-lækkende drikkevandssystem.	BAT ifølge BREF og Teknologiblاد
Kyllingestald	Fast gulv strøet med halm og frilandsareal. Ikke-lækkende drikkevandssystem.	BAT ifølge BREF
Kyllingestald	Fast gulv strøet med halm og frilandsareal. Ikke-lækkende drikkevandssystem.	BAT ifølge BREF

Jf. Teknologibladet ”Hyppig fjernelse af gødning fra æglæggende høns som ikke holdes i bur (alternativ hønsesald)” er der 36 % ammoniakreduktionseffekt ved 3 ugentlige udmugninger. Da hyppig udmugning ikke kan vælges i ansøgningssystemet, er de 36 % indtastet som ”kemisk luftvasker” for hønsesalden. Gødningsbånd i staldanlægget medfører udmugning 3 gange ugentligt og giver en ammoniakreduktion på 36 %.

Emissionen er ifølge www.husdyrgodkendelse.dk på 13.488,37 kg NH₃-N/år, lever ansøgningen op til Miljøstyrelsens beregnede BAT-niveau på 16.561,50 kg NH₃-N/år.

Projektet overholder det generelle krav om reduktion af ammoniaktab i forhold til referencenormen for stalde og gødningslagre for konsumægsproduktioner.

Redegørelse for reovering af staldanlægget:

Det forventes, at den eksisterende hønnikestald kan benyttes i ca. 30 år, og de nye stalde ligeledes kan benyttes i ca. 30 år, før der er behov for gennemgribende reoveringer.

Når staldene skal reoveres, vil der blive taget højde for, hvilke muligheder der er for at leve op til det, som på det tidspunkt er BAT for staldsystemer.

Miljømyndighedens vurdering

www.husdyrgodkendelse.dk beregner normalt BAT-niveauet for ammoniak ud fra Miljøstyrelsens vejledninger. Der findes dog ingen vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige

ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug ved økologisk produktion af konsumæg. Det har derfor ikke været muligt at beregne BAT-niveauet for produktionen. www.husdyrgodkendelse.dk opgiver godt nok et vejledende ammoniaktab ved anvendelse af BAT, men dette tal er fremkommet ud fra normtal for ammoniakfordampning, hvor BAT ikke er indregnet.

Ansøger har valgt at foretage udmugning 3 gange ugentligt i hønsestalden, hvilket har en effekt på ammoniakfordampningen på 36 %, svarende til en reduktion i emissionen på 3.071 kg N. Sønderborg Kommune vurderer, at anvendelse af hyppig udmugning er BAT i denne produktion, og at ansøger i tilstrækkeligt omfang gør brug af BAT i hønsestalden. Der er stillet vilkår til antallet af udmugninger. Der skal ligeledes føres journal over udmugningerne – der stilles vilkår hertil.

Sønderborg Kommune vurderer på baggrund af ovenstående at projektet lever op til BAT, og at projektet kan realiseres i de ønskede staldbygninger med den ansøgte indretning, og at ansøger i fornødent omfang har redegjort for implementering af BAT i forhold til staldindretning.

3.4 Ventilation

Al ventilation på ejendommen er mekanisk. Ventilationstype, maksimal ventilation, antal afkast osv. fremgår af Tabel 7 herunder.

Tabel 7. Ventilationsoplysninger

Ventilationstype	Maksimal ventilation	Antal afkast (udsugninger)	Højde over kip
Hønnikestald, undertryk, vægventiler multistep (Skov)	10 x ca. 14.000 m ³ /h	12	ca. ½ m over kip
Hønsestald, forventet, undertryk, vægventiler multistep (Skov)	Forventet 10 x ca. 14.000 m ³ /h	10 + 1	Forventet ca. ½ m over kip
Kyllingestald, forventet, undertryk, vægventiler multistep (Skov)	Ikke beregnet endnu	Forventet 4 stk.	Forventet ca. ½ m over kip
Kyllingestald, forventet, undertryk, vægventiler multistep (Skov)	Ikke beregnet endnu	Forventet 4 stk.	Forventet ca. ½ m over kip

Der er undertryksventilation i staldene med indtag i sider og afkast i tagflader. For at sikre en optimal ventilation i staldene rengøres de mekaniske dele ved hvert holdskifte. For at undgå overventilering er der styring på anlægget, som kan regulere ift. temperatur, luftfugtighed og vækstforløb.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknologi for ventilation:

Der anvendes frekvensstyret ventilation, som hindrer overventilering. Øget modstand i ventilationssystemer undgås gennem hyppigt eftersyn og rengøring af luftkanaler og fans ved holdskifte. Rengøring noteres i en logbog.

Miljømyndighedens vurdering

For at sikre at ventilationen til enhver tid fungerer optimalt, herunder har det lavest mulige energiforbrug, stilles der vilkår om, at ventilationen skal rengøres efter hvert hold ved hold-drift. Der skal føres en driftsjournal for ventilationsanlæggene, hvor datoer for rengøring og service skal fremgå. Driftsjournalen skal opbevares i fem år og forevises miljømyndigheden på forlangende.

Der er i tilladelsen fra 24. maj 2016 fastsat vilkår om, at afkasthøjden på ventilationsskorstene på hønnikestald skal være mindst 0,7 meter over tagryg, og at så få ventilationsafkast som muligt må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås. Dette vilkår videreføres i denne godkendelse, og der fastsættes tilsvarende vilkår for de nye stalde.

Sønderborg Kommune vurderer, at ventilationssystemerne ikke giver anledning til gener for de omkringboende, og at ventilationen af staldene lever op til BAT, når vilkårene efterleves.

Ændringer af ventilationsarrangementer må kun ske efter forudgående accept fra Sønderborg Kommune.

3.5 Fodring

Foderet består af indkøbt tilskudsfoder til hønerne. Der fodres efter foderplaner, som udarbejdes af en fjerkrækonsulent. Derved sikres det, at det altid er den nyeste viden, som ligger til grund for foderplanen. På ejendommen blandes indkøbt foder med eget korn samt wrap (græs, byg, ært mv.). Der anvendes tørfodring.

Foderblandingerne blæses direkte over i siloerne, som er serieforbundne, og fra siloerne trækkes foderet ind i staldene vha. flexsnegl. Der er ingen støvcykloner på siloerne. Amerikansiloerne fyldes vha. en snegl som sættes på forud for fyldning.

Ansøger vurderer, at der ingen støvgener er for naboer i forbindelse med håndteringen af foderet.

Der er intet ensilageoplag på ejendommen. Wrapballer opbevares på de marker, hvor de produceres, og køres til Kanalvej 10 efterhånden som der bliver behov for dem.

Fodringen følger normerne for produktionsgrenene. Der fasefodres med flere foderblandinger, så foderet tilpasses dyrenes behov. Der er ikke valgt at foderkorrigere for at leve op til BAT.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige teknologi for fodring:

Korrektion af foderets indhold af råprotein og fosfor er fravalgt, hvorfor ansøgningssystemet beregner på baggrund af normtal.

Ansøger vil generelt bestræbe sig på at benytte så få foderenheder og så lavt et råprotein- og fosforindhold som muligt.

Det vurderes, at der anvendes foder indeholdende et fosfor- og råproteinindhold indenfor de vejledende niveauer i BAT-foder, se Tabel 8.

Tabel 8. Vejledende niveauer for råprotein og fosfor i BAT-foder til æglæggende høns og kyllinger

Art	Faser	Indhold af råprotein (% i foder) ¹⁾	Samlet fosforindhold (% i foder) ²⁾
Høner til ægproduktion	18-40 uger	15,5-16,5	0,45-0,55
Høner til ægproduktion	40+ uger	14,5-15,5	0,41-0,51
Slagtekylling	starter	20-22	0,65-0,75
Slagtekylling	i vækst	19-21	0,60-0,70
Slagtekylling	slutfedning	18-20	0,57-0,67

¹⁾ Med tilstrækkeligt afvejet og optimal tilførsel af aminosyrer (der må ikke tilsættes syntetiske aminosyrer)

²⁾ Med tilstrækkeligt fordøjeligt fosfor med brug af fx højtfordøjelige uorganiske foderfosfater

Der anvendes 3 foderblandinger til hønnikerne og der vil blive anvendt 3 foderblandinger til slagtekyllingerne og 3-4 foderblandinger til hønsene. Tilskudsfoderet udgør ca. 60 % af foderet og derudover tilsættes ca. 40 % hvede. Blandingerne tilpasses dyrenes behov. Derudover fodres dyrene med grovfoder (wrap).

Konventionelle fjerkræ og økologisk fjerkræ har ikke samme fodernorm. Det er et resultat af, at råvarerne, som ligger til grund for fodersammensætningen, har forskellig tilgængelighed. Økologisk foder må endvidere ikke tilsættes kunstige aminosyrer eller fytase. I økologisk fjerkræproduktion er det et krav, at dyrene skal have daglig tildeling af grovfoder. Det er ikke et krav hos frilandshøner.

Miljømyndighedens vurdering

Det er forureningsforebyggende (BAT) at gennemføre effektiv fodring til reduktion af udskillelsen af kvælstof og fosfor ved at sikre, at foderets indhold af næringsstoffer modsvarer dyrenes behov, og at næringsstofferne er letoptagelige.

Der findes ingen krav til BAT for økologisk produktion og ansøger har ikke valgt at anvende foderkorrektion i ansøgningen. Der stilles derfor ikke vilkår til fodring.

Kommunen vurderer, at de tiltag, der praktiseres med hensyn til opbevaring og håndtering af foder er med til at sikre, at der ikke sker en væsentlig påvirkning af omgivelserne, samt at husdyrbruget lever op til husdyrgodkendelsens krav om at opfylde BAT mht. fodring, idet der fodres efter gældende normer.

3.6 Energi- og vandforbrug

Energi

Elforbruget dækker ventilation, belysning, drift af foderanlæg, pakkeri og gødningsbånd, blæser til korntørring og øvrige elektriske maskiner. Det forventes, at der vil blive benyttet elvarme i hønsehuset ved behov og gasvarme i kyllingehusene.

Tabel 9. Forbrug af energi.

	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
El til produktionen	Ca. 75.000 kWh	Ca. 200.000 kWh
Gas	-	30.000 kg

Fyringsolieforbruget til det udlejede stuehus er ikke opgjort.

Energibesparende foranstaltninger

Den eksisterende hønnikestald er isoleret, og det bliver de nye stalde også.

Der vælges traditionel belysning i fjerkræstaldene, idet der ikke er gjort erfaringer nok med LED-belysning ved fx æglæggende høns. Da hønernes produktivitet er afhængig af den korrekte belysning, er det først og fremmest dette forhold, der er afgørende for valg af belysning. Der installeres automatisk lysstyring og lysdæmpning, hvorved der spares på forbruget. Belysningen reguleres i forhold til hønernes adfærd og alders-/udviklingstrin. Behovet for lys ved slagtekyllingerne er begrænset.

Ventilatorer rengøres i forbindelse med rengøring af de enkelte stalde (reducerer modstanden) – dvs. efter hvert hold hønniker, høns og kyllinger.

Der er Multistep-ventilation i den eksisterende hønnikestald, og der kommer et tilsvarende anlæg i den nye hønsestald.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (lysstyring, eftersyn og rengøring af ventilatorer, udelukkende opvarmning ved behov og minimumsventilation i perioder, hvor der ikke er behov for ret stor ventilation).

Vand

Ejendommens forventede vandforbrug fremgår af Tabel 10.

Ejendommen forsynes med vand fra Frederiksgård-Helved Vandværk.

Rengøring af maskiner sker enten på en anden ejendom eller inde i fjerkræstaldene i forbindelse med tømning og rengøring af stalderne.

Forbrug af vand i stuehuset er ikke opgjort.

Der forventede vandforbrug er ca. 4.000 m³ årligt. Størstedelen af vandforbruget på ejendommen relaterer sig til forbrug af drikkevand til dyrene.

Tabel 10. Forbrug af vand.

	Før udvidelse mængde pr. år	Efter udvidelse mængde pr. år
Drikkevand, vask i stalde mv.	1.000 m ³	4.000 m ³
Rengøring af maskiner	-	-

Sprøjtning	-	-
------------	---	---

Ansøger oplyser følgende om vandbesparende foranstaltninger (BAT):

Vandbesparelse opnås ved anvendelse af drikkenipler. Drikkeniplerne placeres højt for at lette hønernes vandoptagelse. Der er monteret en spildrende under niplerne. Der er daglig kontrol af vandforbrug for at opdage eventuel lækage. Et tilsvarende system etableres i de nye stalde.

Det er etableret en vandalarm i forbindelse med den eksisterende hønnikestald. Vandalarmen er indstillet, så der går en alarm, hvis der bruges mere vand end en forudbestemt mængde. Der vil blive etableret en tilsvarende alarm i forbindelse med den nye hønsstald og kyllingestaldene.

Staldene rengøres efter hvert hold. Normalt rengøres hønnikestalden og hønsstalden kun vha. trykluft. Kun i forbindelse med sygdomsudbrud vil staldene blive vasket. Kyllingestaldene vil blive vasket vha. højtryksrensere eller tilsvarende.

Ifølge referencedokument for bedste tilgængelige teknikker (BREF) der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion, anvendes der således BAT (drikkenipler med spildrender, vandalarm og vask med trykluft eller højtryksrensere). Staldene kontrolleres dagligt og der udføres småreparationer med det samme eller tilkaldes service, hvis der er behov for det.

Miljømyndighedens vurdering

Der er angivet et forventet årligt strømforbrug på ca. 200.000 kWh, hvilket er lidt under normen. Det har ikke været muligt at finde normtal for det samlede vandforbrug i produktionen.

Kommunen vurderer, at der i fornødent omfang er anvendt vand- og energibesparende teknikker. Det vurderes også, at flere af disse teknikker er at betragte som BAT.

For at sikre en god udnyttelse af ressourcerne stilles der vilkår om, at hvis elforbruget overstiger 200.000 kWh årligt, skal ejendommen gennemgå et energieftersyn. Energieftersynet er gratis og fås ved henvendelse hos elselskabet.

Der stilles vilkår om, at besøgsrapporten fra et eventuelt energieftersyn skal fremsendes miljømyndigheden. Der stilles også vilkår om, at hvis en eventuel besøgsrapport viser energiforbedringer, som via besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal arbejdet udføres senest 2 år efter modtagelsen af rapporten.

For at miljømyndigheden kan kontrollere elforbruget, skal elforbruget kunne dokumenteres, for eksempel ved fremvisning af elregning. Dokumentation skal gemmes mindst 5 år og fremvises miljømyndigheden på forlangende.

Vandforbruget til drikkevand til hønerne er anslået til ca. 1,8 gange foderforbruget, svarende til $44,5 \text{ kg foder} \times 30.000 \text{ årshøner} \times 1,8 = 2.400 \text{ m}^3$, til kyllinger er anslået 5,4 liter pr. produceret kylling, svarende til ca. 1.550 m^3 , sammenlagt 3.950 m^3 , hertil kommer drikkevand til hønnikerne. Et samlet vandforbrug på 4.000 m^3 vurderes på denne baggrund, at være under normen.

For at sikre at der sker en god udnyttelse af ressourcerne, stilles der vilkår om, at vandforbruget skal registreres årligt. Vandforbruget skal noteres i en driftsjournal og forevises miljømyndigheden på forlangende. Hvis vandforbruget overstiger 4.000 m³ skal der redegøres for forbruget.

3.7 Spildevand herunder regnvand

Tabel 10 viser en oversigt over typer og mængder af spildevand.

Sanitært spildevand fra den eksisterende hønnikestald ledes til en samletank på ca. 3 m³. I forbindelse med den nye hønsstald etableres en tilsvarende samletank på ca. 3 m³. Tankene er/bliver tilmeldt en tømningsskema ved en lokal entreprenør, som kører spildevandet til rensningsanlæg.

Ansøger ønsker at aflede tagvand fra de nye stalde gennem grøft, tilsvarende grøften etableret i forbindelse med hønnikestalden. Der vil blive indsendt en særskilt ansøgning om nedsivningstilladelse til nedsivning af uforurenede tagvand.

I forbindelse med de nye kyllingestalde etableres en betonplads på ca. 450 m² til siloer. Omkring kyllingestaldene befastes et areal på ca. 3.000 m² med asfalt, derudover etableres en ny asfalteret kørevej på ca. 3.500 m². Overfladevand fra de asfalterede arealer løber af til de omgivende arealer, hvorfra det nedsiver.

Derudover etableres der betonpladser på den vestlige og den østlige side af hønsstalden. Mod øst etableres en betonplatform foran grovfoderrummet (4x17 = 68 m²), samt en rampe og køreareal, mod vest etableres en betonplads til containere til gødning fra gødningsbånd mv. (8x35,6 = 285 m²). Ved hønsstalden etableres i øvrigt et asfalteret køreareal på ca. 1.200 m². Betonpladsen afvandes til beholder, som tømmes med slamsuger og køres til gyllebeholder eller direkte ud på afgrøder. Overfladevand fra de øvrige arealer løber af til de omgivende arealer, hvorfra det nedsiver.

Der er ingen fylde- eller vaskeplads på ejendommen og der håndteres ikke kemikalier, sprøjtemidler eller kunstgødning.

Tabel 11. Oversigt over spildevand

Spildevands-typer	m ³ /år før udvidelse	m ³ /år efter udvidelse	Afledes til	Renseforanstaltning
Rengøringsvand, drikkevandsspild mv.	0 m ³ (der har ikke været vandspild og rengøring med vand i hønnikestalden i nudrift)	maks. 300 m ³	Fra hønnikestald via rørledning til gyllebeholder. Fra nye stalde til beholdere som tømmes med slamsuger og køres til gyllebeholder eller direkte ud på afgrøder.	Ingen
Regnvand fra befæstet plads vest for hønsstald	0 m ³	ca. 240 m ³	Ledes til beholdere som tømmes med slamsuger og køres til gyllebeholder eller direkte ud på afgrøder.	Ingen

Tagvand	ca. 900 m ³ ca. 2.900 m ³ 0 m ³	ca. 500 m ³ ca. 2.900 m ³ ca. 7.300 m ³	Fra stuehus og maskinhus til dræn og videre til vandløb. Fra eksisterende hønnikestald til nedsivningsgrøft. Fra de nye stalde til ny nedsivningsgrøft.	Ingen
Sanitært spildevand fra stalde	ca. 3 m ³	ca. 6 m ³	Samletanke	Rensningsanlæg
Sanitært spildevand fra stuehuset	ca. 170 m ³	ca. 170 m ³	Septiktank og videre til dræn	Septiktank

Mængden af regnvand er skønnet ud fra grundareal x 2,3 mm/døgn jf. www.klimatilpasning.dk. (Observationsdata 1986-2005), svarende til 840 mm/år.

Afløbsforhold fremgår af Bilag 4.

Der etableres et dræn ca. 8-10 m fra den nye høsestald. Drænet skal sikre, at området omkring stalden holdes tørt. Drænet tilkøbes en samlebrønd. Hvis der bliver behov for at bortlede drænvand fra området, f.eks. hvis der opstår sumpede områder nær stalden i forbindelse med kraftige regnskyl, så kan vandet fra samlebrønden benyttes til at vande frugttræerne. Udvanding vil ske vha. dykpumpe og slange samt siveslanger.

Miljømyndighedens vurdering

Vurdering af spildevandsafledning til overfladevand (tagvand o.l.) sker i henhold til miljøbeskyttelseslovens bestemmelser, men det indgår i vurdering af ansøgningen, om det kan forventes, at der kan findes en tilfredsstillende løsning for spildevandshåndteringen.

De beskrevne spildevandstyper kan opdeles i sanitært spildevand (fra toiletterne i staldene), spildevand fra husdyrproduktionen (vask af stalde mv.) samt regnvand fra tage og omgivende arealer. Sønderborg Kommune vurderer, at når sanitært spildevand afledes til samletanke, som tilmeldes tømningssordning og når spildevandet fra husdyrproduktionen ledes til gyllebeholder, så sker udledningen af disse fraktioner på forsvarlig vis.

Afløb fra betonplads til containere skal indrettes som møddingsplads, jf. Husdyrgødningsbekendtgørelsen og Landbrugets Byggeblade fra SEGES. Der stilles vilkår hertil.

Sønderborg Kommunes afdeling Vand & Natur har vurderet på afløbsforholdene på ejendommen. Der etableres en ny høsestald, nye kyllingestalde og betonpladser i forbindelse med udvidelsen. Det er oplyst at tagvand og uforurenede overfladevand ønskes til nedsivning på ejendommen. Der skal ved udvidelsen af bygningsmassen ansøges om en nedsivningstilladelse til den ekstra mængde overfladevand. Der stilles vilkår om, at denne godkendelse ikke må tages i brug før der foreligger en nedsivningstilladelse.

Da der ikke findes en vaskeplads på ejendommen, stilles der vilkår til, at der ikke må vaskes maskiner på Kanalvej 10.

3.8 Affald

Alle maskiner serviceres på værksted. Der er derfor intet affald i form af spildolie, olie- og brændstoffiltre eller blyakkumulatorer.

Da der er tale om et økologisk brug opbevares ingen pesticider og der benyttes ikke mark-sprøjte på bedriften.

Der er intet affald i form af medicinrester, idet der normalt ikke benyttes medicin. Hvis der benyttes medicin, tager dyrlægen eventuelle rester med retur.

Tabel 12 viser en redegørelse for håndtering af affald. Alle mængder er skønnede.

Tabel 12. Affald

Affaldstype	Opbevaringssted	Transportør	Modtageanlæg	Mængder	EAK-kode	ISAG-kode
Farligt affald:						
Lysstofrør og gløde/diodepærer	Samles i pakkeriet	Transporterer selv	Contain-erplads	ca. 40 stk.	20.01.21	79.00
Batterier – alle typer	Samles i pakkeriet	Transporterer selv	Contain-erplads	maks. 10 stk.	20.01.33	77.00
Fast affald:						
Tom emballage (papir/pap)	Samles i pakkeriet	Transporterer selv	Contain-erplads	maks. 100 kg	15.01.01	50.00
Tom emballage (plast)	Samles i pakkeriet	Transporterer selv	Contain-erplads	maks. 100 kg	15.01.02	52.00
Jern og metal	Samles i pakkeriet	Skrothandler	Kendes ikke	0-1 tons	02.01.10	56.20
Diverse brændbart	Samles i pakkeriet	Transporterer selv	Contain-erplads	ca. 100 l hver 2. uge	Afhængig af indhold	19.00

Døde dyr opbevares i lukkede plastcontainere. Containerne står ved gyllebeholderen. Daka afhenter dyrene. Dyr til afhentning tilmeldes pr. telefon.

Miljømyndighedens vurdering

Husdyrbruget er opfattet af reglerne i affaldsbekendtgørelsen, og ansøger skal selv sørge for sortering, opbevaring og bortskaffelse sker i overensstemmelse med Sønderborg Kommunes affaldsregulativ.

Ejer skal sikre sig, at genanvendeligt affald bliver afleveret til et registreret genanvendelses-anlæg.

Der henvises til:

- *Affaldsbekendtgørelsen*
- *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier Forskrift 1/2011*
- *Regulativ for erhvervsaffald, 2016*

- *Bekendtgørelse om opbevaring m.m. af døde produktionsdyr*

Undtaget er dog bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*, som ikke gælder godkendelsespligtige virksomheder, og dermed ikke for denne ejendom.

For at sikre, at der ikke sker forurening på ejendommen i forbindelse med opbevaring og håndtering af farligt affald, stilles der vilkår herom. Vilkårene vil være i overensstemmelse med bestemmelserne i *Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier*.

3.9 Råvarer og hjælpestoffer

Forbruget af energi og vand er beskrevet i afsnit 3.6.

Da der er tale om et økologisk brug, opbevares der ingen pesticider, og der benyttes ikke marksprøjte.

Tabel 13. Forbrug af råvarer og hjælpestoffer

Typer	Forbrug før	Forbrug efter
Dieselolie	Ca. 1.000 l	Ca. 5.000 l

Dieselolie benyttes til læsemaskine, som kører både inde i stalden og uden for. Endvidere brændstof til traktorer mv. når hegn og træer skal plejes, eller der skal høstes frugttræer.

Olietankene er anmeldt til kommunen, og tankenes data fremgår af tabel 13.

Tabel 14. Olietanke.

Olietanke:	Volumen	Fremstillingsår	Tanknr.	Godkendelsesnr.
Roug fyringsolietank ved stuehuset	1.200 l	2002	127447	00-5323
Titan dieselolietank i maskinhuset	1.300 l	2005	CP-498	55-5820

Der opbevares ingen olieråvarer i form af motorolie, hydraulikolie, smørelie mv. på ejendommen.

Der anvendes ikke yderligere råvarer og hjælpestoffer til produktionen, og der opbevares ikke handelsgødning, såsæd, kemikalier eller pesticider på ejendommen.

Miljømyndighedens vurdering

Overjordisk dieselolietank er opstillet i maskinhuset på fastbund, hvilket sikrer mulighed for opsamling ved spild. Da dieseltanken er placeret indendørs vurderes det, at den er tilstrækkeligt sikret mod påkørsel.

Der stilles vilkår om, at håndtering af brændstof skal foregå på en måde, således at der ikke opstår risiko for forurening af jord, overfladevand eller grundvand.

Sønderborg Kommune vurderer, at de råvarer og hjælpestoffer der anvendes på ejendommen ikke udgør en risiko for forurening af jord, overflade- eller grundvand under forudsætning af den oplyste driftspraksis.

3.10 Driftsforstyrrelser eller uheld

Overpumpning af vand fra hønnikestalden til gyllebeholderen på 2.195 m³ sker vha. dykpumpe. Det tjekkes løbende, om der er plads i gyllebeholderen før overpumpning.

De nye beholdere til vaskevand i forbindelse med de nye stalde vil blive tømt vha. en slamsuger.

Skulle uheldet være ude og gyllebeholderen bryder sammen eller overfyldes ved en fejl, og gyllen løber ud på terrænet ved gyllebeholderen, kan der være risiko for, at gyllen løber mod nord eller syd, hvor det vil samles i terrænet. For at undgå, at gylle løber til engarealet mod syd, kan der doses jord op som barriere, hvorefter opsugning af gødningen kan i værksættes.

Ansøger vurderer, at der er ekstrem lille sandsynlighed for, at gyllebeholderen bryder sammen. Gyllebeholderen er omfattet af tiårsbeholderkontrolordningen og eventuelle fejl og mangler udbedres løbende. Der er ingen overfladeriste til regnvandssystem i nærheden af gyllebeholderen.

Diselolietanken står på gulvet i maskinhuset. Der er intet afløb i maskinhuset. Tanken står på ben og har påfyldningsalarm. Se afsnit 3.9 "Råvarer og hjælpestoffer" for yderligere oplysninger om olietanken. Sandsynligheden for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med påfyldning af dieselolie, forventes derfor at være meget lille.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, der beskriver hvordan medarbejdere og ejer skal handle i tilfælde af en række kritiske situationer:

- Brand
- Udslip af gylle
- Spild af kemikalier eller olie
- Stophaner/hovedafbrydere
- Strømsvigt, hvorved bl.a. staldventilationen standser.
- Transport af kemikalier

Beredskabsplanen er vedlagt som Bilag 13.

Miljømyndighedens vurdering

Det vurderes, at der kan være en vis risiko for driftsforstyrrelser og uheld i forbindelse med håndtering og transport af gylle, samt håndtering af olie. Det er derfor vigtigt, at beredskabet straks tilkaldes ved uheld, der medfører forurening, og at miljømyndigheden orienteres efterfølgende. Det er dog stadig virksomhedens pligt at forebygge og afværge driftsforstyrrelser og uheld – ligesom det er virksomhedens pligt at genoprette den hidtidige tilstand (jf. miljøbeskyttelseslovens § 71).

Der er udarbejdet en beredskabsplan i forbindelse med ansøgningen om miljøgodkendelse. Sønderborg Kommune vurderer, at udarbejdelsen af en beredskabsplan i tilstrækkeligt omfang forholder sig til kritiske situationer.

Der stilles vilkår om, at beredskabsplanen skal være let tilgængelig og opdateres efter behov, dog mindst andet 2. år. Beredskabsplanen skal dog opdateres så snart en af de nye bygninger står færdig.

Der er stillet vilkår om håndtering af olietanke og påfyldning af diesel i tidligere afsnit.

For at mindske risikoen for uheld som følge af spildt husdyrgødning, olie og lignende stilles vilkår om at et eventuelt spild skal fjernes straks.

4 Gødningsproduktion og -håndtering

4.1 Gødningstyper og mængder

Der produceres i ansøgt drift 465 DE husdyrgødning.

I den ansøgte produktion produceres nedenstående mængder gødning (fast gødning, dybstrøelse og udeareal):

30.000 høner af 2,3 kg gødning pr. 100 årshøner = 690 tons

94.000 hønniker af 0,15 kg gødning pr. 100 hønniker = 141 tons

288.000 slagtekyllinger af 2,37 kg gødning pr. 1.000 kyllinger = 683 tons

I alt 1.514 tons

Tabel 15 viser en oversigt over de forskellige typer husdyrgødning m.v. der produceres og afsættes i den ansøgte produktion. Tabel 15 viser også en oversigt over indholdet af kvælstof og fosfor, samt produktionens størrelse i antal DE.

Tabel 15. Oversigt over husdyrgødning i ansøgt drift

Gødningstype	Kg kvælstof	Kg fosfor	Udnyttelses %	DE
Produceret dybstrøelse	35.411,33	11.932,01	45	319,14
Produceret fast gødning	10.274,99	4.142,61	65	105,88
Afsat ved græsning	4.344,65	1.489,08	-	39,97
I alt til rådighed	50.030,97	17.563,70	-	465

4.2 Opbevaring og håndtering af flydende gødning og vaskevand

Fra hønnikestalden er der etableret en rørledning til gyllebeholderen på 2.195 m³. Beholderen benyttes til en blanding af svinegylle og fjerkrægødning.

I ansøgningskemaet er der ud over gyllebeholderen på 2.195 m³ indtegnet to gyllebeholdere på Søen 2 (895 m³ og 1.000 m³), to gyllebeholdere på Espehøjvej 15 (1.000 m³ og 1.500 m³) og en gyllebeholder på Sebbelundvej 35 (1.530 m³). I alt 8.120 m³. Beholderne fyldes ca. 1/4-1/3 op med fjerkrægødning og resten fyldes op med gylle fra andre ejendomme.

Der opstilles en gødningscontainer på ca. 25 m³ ved den nye hønsestald. Beholderen benyttes til fjerkrægødning fra gødningsbåndet, der skal transporteres til gyllebeholderne.

Oplysninger om opbevaringsanlæg fremgår af Tabel 16.

Tabel 16. Oversigt over gødningsopbevaringsanlæg

Anlæg	Kapacitet	Opførelsesår	Overdækning	Beholderkontrol	% før	% efter
Gyllebeholder	2.195 m ³	1995	ingen	Okt. 2015	100	27
Gyllebeholder Søen 2	895 m ³	1986	ingen	*	-	11
Gyllebeholder Søen 2	1.000 m ³	1978	ingen	*	-	12
Gyllebeholder Espehøjvej 15	1.000 m ³	1990?	ingen	*	-	12
Gyllebeholder Espehøjvej 15	1.500 m ³	1990?	ingen	*	-	18
Gyllebeholder Sebbelundvej 35	1.530 m ³	1994	ingen	*	-	19
Ny container til opbevaring af udmuget gødning	25 m ³	forventet 2017	presenning	-	0	1
Nye opsamlingsbeholdere til vaskevand fra stald og overfladevand fra betonplads	2 x 30 m ³	forventet 2017	betonlåg	-	-	-

Gyllebeholderen på 400 m³ er blevet revet ned.

Kapacitetsberegninger vaskevand og regnvand på befæstet plads:

Vaskevand maks. 10 x 30 m³ = 300 m³

Regnvand på plads på ca. 45 m² = 38 m³

Mængden af regnvand er skønnet ud fra grundareal x 840 mm/år jf. www.klimatilpasning.dk. (Observationsdata 1986-2005).

I alt 338 m³

Kapacitetsberegninger for fjerkrægødning:

Der produceres 1.514 tons fjerkrægødning jf. ovenstående afsnit 4.1.

Vægtfylden af fjerkrægødningen er ca. 700 kg pr. m³, dvs. ca. 2.163 m³

Vand + fjerkrægødning = 2.501 m³

Der vil blive modtaget svinegylle fra andre ejendomme til gyllebeholderne.

Standard for andelen af fast gødning/dybstrøels der bringes direkte fra stalden og ud i marken er 15 % for slagtekyllinger og 5 % for høner. For at leve op til det generelle ammoniakreduktionskrav er det i ansøgningsskemaet vist, at ud over at gødningsbåndene i hønsestalden kører 3 gange om ugen (36 % ammoniakreduktionseffekt), så udbringes 18 % af den faste gødning/dybstrøelse direkte fra stalden og ud i marken. Ansøger vurderer, at opbevaring af fjerkrægødning i gyllebeholdere sammen med gylle og med etableret flydelag, vil give bedre ammoniakreduktions effekt end direkte udbringning. Fjerkrægødningen kommer i en tom

beholder, hvorefter gyllen fyldes i. Der sker kun oprøring af gyllebeholderne umiddelbart før husdyrgødningen skal udbringes.

I praksis fyldes en gyllebeholder kun op en gang om året med fjerkrægødning og gylle, hvorfor der er et års opbevaringskapacitet.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

For gyllebeholderne gælder følgende:

- stabile gyllebeholdere, der kan modstå mekaniske, termiske og kemiske påvirkninger
- gyllebeholderne tømmes hvert år og inspiceres visuelt (tømmes helt 1 gang om året)
- gyllebeholdernes bunde og vægge er tætte
- der er ingen spjæld, men alt overpumpes via neddykket rør
- gødningen omrøres kun umiddelbart før tømming
- gyllebeholderne overdækkes med naturligt flydelag (flydelag sikres vha. halm hvis der er behov)
- gyllebeholderne kontrolleres ved 10-års beholderkontrollen.

På baggrund af ovenstående vurderer ansøger, at der anvendes BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Miljømyndighedens vurdering

Vaskevand fra fjerkræstalde defineres som restvand og kan dermed udsprede på arealer med plantedække og gødningsnorm. Restvandet må tilføres arealerne året rundt, men må ikke give anledning til unødige gener. Dette er dog ikke aktuelt, da restvandet blandes med svinegylle i gyllebeholderen og derfor indgår som en del af gyllen herfra.

Sønderborg Kommune vurderer, at den redegjorte opbevaring af flydende husdyrgødning er BAT, jf. EU's BREF-dokument vedrørende fjerkræ og svin.

Kommunen vurderer endvidere, at de generelle regler vedrørende håndtering af flydende husdyrgødning er tilstrækkelige til at regulere opbevaring og håndtering af gylle/vaskevand.

For at undgå spild af gylle ved udkørsel, stilles der vilkår til, at der skal etableres en påfyldningsplads ved gyllebeholderen, hvis gyllevognene ikke fyldes med selvlæssende fyldetårne. Der stilles også vilkår til, at håndtering af flydende husdyrgødning skal foregå under opsyn.

4.3 Fast gødning og dybstrøelse

Gødning fra hønsestalden vil blive fjernet via gødningsbånd 3 gange ugentligt og ført direkte ud i gødningscontainer på 25 m³, herfra transporteres gødningen til gyllebeholderne. Containerne placeres på det befæstede areal vest for stalden med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen indrettes som møddingsplads jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Ansøger oplyser følgende om bedste tilgængelige opbevaringsteknik:

For gødningsstakke, der altid anbringes samme sted enten i anlægget eller på marken, er det BAT at anvende en plads med fast bund med opsamlingsystem og en beholder til afstrømningsvæske.

For midlertidige gødningsstakke på marken er det BAT at anbringe stakkene væk fra følsomme recipienter, såsom naboer, så lugtgener og evt. støjgener fra evt. løsnet overdækningsplast undgås, og væk fra naturarealer og vandløb (inkl. markdræn), så der ikke kan ske afstrømning af væske til områderne.

Da fjerkrægødningen opbevares i lukket container opstillet på befæstet plads med afløb til opsamlingsbeholder, vurderes det at opbevaringen lever op til BAT med hensyn til gødningsopbevaring jf. referencedokumentet for bedste tilgængelige teknikker der vedrører intensiv fjerkræ- og svineproduktion (BREF).

Miljømyndighedens vurdering

Containerne til fast gødning placeres på en fast plads med afløb til opsamlingsbeholder. For at sikre en korrekt indretning af denne plads stilles vilkår om, at den faste plads skal indrettes jf. krav i husdyrgødningsbekendtgørelsen og jf. Landbrugets Byggeblade udgivet af SEGES. Pladsen skal have afløb til opsamlingsbeholder.

Det er oplyst, at der ikke opbevares gødning i marken. Der fastsættes derfor vilkår om dette.

Som forudsætning for ansøgningen er der angivet at 18 % af dybstrøelsen bringes direkte ud. Der stilles vilkår hertil.

Det vurderes, at ansøgeres beskrivelse af praksis omkring fast gødning/dybstrøelse i kombination med vilkår gør, at der anvendes BAT.

5 Forurening og gener fra husdyrbruget

5.1 Ammoniak og natur

Ammoniakreduktionskravet

Fordampningen af ammoniak fra anlægget vil ske fra staldene og lagre af husdyrgødning.

Beregninger, der er foretaget ud fra Miljøstyrelsens elektroniske ansøgningssystem viser, at fordampningen af ammoniak fra den ansøgte drift er på 13.488,36 kg NH₃-N pr. år.

I henhold til ansøgningsmaterialet er det generelle krav til reduktion af ammoniaktab fra stald og lager opfyldt.

Ansøger har opfyldt kravet til ammoniakreduktion ved at foretage udmugning 3 gange ugentligt i stalden og ved direkte udbringning af 18 % af dybstrøelsen.

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af beregningerne i ansøgningssystemet, at ammoniakreduktionskravet er opfyldt. Sønderborg Kommune vurderer, at kravet om ammoniakreduktion er opfyldt ved at muge ud 3 gange ugentligt i stalden og direkte udbringning af 18 % af dybstrøelsen. Vurderingen er foretaget på baggrund af de tal, som fremgår af ansøgningsskemaet. Vilkår til overholdelse af det generelle ammoniakreduktionskrav er stillet i de øvrige afsnit.

Beskyttelse af naturarealer

Sønderborg Kommune har kortlagt naturtyper beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven samt ammoniakfølsomme skove nær anlægget ved en luftfotogennemgang, og enkelte ved nærmere feltbesigtigelse. Naturtyperne er vist i Tabel 17 og på kort i Bilag 10.

Afsnittet her beskriver nærliggende beskyttet natur samt skove der *ikke* hører under Natura 2000 områder. For nærmere beskrivelse og vurdering iht. beskyttet natur i nærliggende Natura 2000 områder se efterfølgende afsnit om Natura 2000.

Tabel 17. Definerings af beskyttet natur

Naturtyper beskyttet efter § 3 i naturbeskyttelsesloven	Arealer beskyttet af national lovgivning. Enge, moser, heder og overdrev på 2.500 m ² (for de enkelte området eller i sammenhæng med hinanden) eller søer på 100 m ² inklusiv fugtig bredvegetation. De beskyttede arealer har indhold af plante- og dyreliv karakteristisk for naturtypen. Naturtyperne er beskyttet mod alle tilstandsændringer. Registreringen af beskyttet natur er kun vejledende, hvorfor Kommunen skal høres i de konkrete tilfælde.
Natura 2000 naturtyper	Arealer beskyttet af international lovgivning. Udpegede naturarealer, der skal bevare og beskytte naturtyper og vilde dyre- og plantearter, der er sjældne, truede eller karakteristiske for EU-landene.

Kategorisering af naturtyper

En øget ammoniakdeposition påvirker naturarealer. Vurderingen om hvorvidt, der kan stilles konkrete krav til ammoniakemissionen, afhænger af hvilken kategori naturtypen hører under. De forskellige kategorier beskrives herunder, og kan ses i Tabel 18.

Kategori 1 og 2 hører under husdyrgodkendelseslovens § 7. Kategori 3 er beskrevet i § 27 i bekendtgørelse om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug. For de naturtyper der hører under kategori 1-3, kan der stilles krav om specifikt maksimal værdi for samlet ammoniakdeposition.

Enge og søer hører ikke under en kategori, men for beskyttede naturtyper generelt, skal det vurderes om en ekstra kvælstoftilførsel kan forårsage en ændring af naturtilstanden. En næringsstofberigelse kan forårsage den tilstandsændring, at kvælstofelskende planter bliver dominerende og udkonkurrerer mere følsomme plantearter. Efter naturbeskyttelseslovens § 3 må der ikke ske en tilstandsændring uden dispensation fra Kommunen. Kommunen kan i særlige tilfælde give dispensation til en tilstandsændring i beskyttet natur.

Tabel 18. Kategorisering af naturarealer.

Ammoniakfølsom natur	Beskrivelse
Kategori 1	Natura 2000 naturtyper
Kategori 2	Beskyttede heder, højmoser, lobeliesøer > 10 ha og overdrev > 2,5 ha.
Kategori 3	Beskyttede heder, moser, overdrev samt ammoniakfølsomme skove. For at være ammoniakfølsom skal skoven opfylde mindst et af følgende tre kriterier: 1) der har været skov på arealet i lang tid (i størrelsesorden mere end ca. 200 år), så der er tale om gammel »skovjordbund«, 2) skoven er groet frem af sig selv på et naturareal, fx tidligere hede, mose eller overdrev, så jordbunden ikke har været dyrket mark inden for en periode svarende til perioden for gammel »skovjordbund« (dvs. i størrelsesorden mere end ca. 200 år), eller 3) der i skoven er forekomst af naturskovindikerende eller gammelskavsarter, som er medtaget på listen over arter, der er brugt ved prioritering af naturmæssigt særligt værdifulde skove omfattet af skovlovens § 25 og arterne har væsentlig, definerende betydning for skovens naturværdi.
Beskyttede naturtyper der ikke hører under Kategori 1-3, men som efter en konkret vurdering, er ammoniakfølsomme.	Enge og søer

Tålegrænser for naturtyper

Tålegrænser for de forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald varierer jf. Vejledning om godkendelse af husdyrbrug. Se Tabel 19.

Tabel 19. Tålegrænser for forskellige naturtyper mht. ammoniaknedfald (Faglig rapport fra arbejdsgruppen om ammoniak Faglig rapport fra DMU, nr. 568 2006)

Naturtype	Tålegrænse	Differentiering
Overdrev	10-25	Sure overdrev 10-20, kalkholdige overdrev 15-25
Klit	10-25	klit 10-20, fugtige klitlavninger 10-25
Hede	10-25	tør hede 10-20, våd hede 15-25
Fersk eng	15-25	
Strandeng	30-40	
Mose (og kær)	5-25	højmoser 5-10, hængesæk, tørvelavninger 10-15, fattigkær og hedemoser 10-20, kalkrige moser og væld, rigkær 15-25
Løvskov	10-20	
Nåleskov	10-20	

Baggrunds niveauet for kvælstofbelastningen ligger i Sønderborg Kommune på 16-21 kg N/ha/år. I området omkring ejendommen ligger baggrundsbelastningen på 15,2-15,6 kg N/ha/år.

Ammoniakdepositionskrav

Nedenstående Tabel 20 viser specifikke krav om maksimal merdeposition af ammoniak til kategori 1 og 2 natur, samt krav der kan stilles til kategori 3 natur.

Tabel 20. Krav til maksimal ammoniakdeposition i kategori 1-3.

Naturtyper med fast-sat beskyttelsesniveau	Beskyttelsesniveauer
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden*): 0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug.
Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3.	Kommunen vurderer konkret, om der skal fastsættes vilkår om max. merdeposition, og hvad det nødvendige krav til max. deposition skal være. Kravet må dog ikke være under en max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år

* Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):
Antal husdyrbrug over 15 DE indenfor 200 m +
Antal husdyrbrug over 45 DE indenfor 200-300 m +
Antal husdyrbrug over 75 DE indenfor 300-500 m +
Antal husdyrbrug over 150 DE indenfor 500-1.000 m +
Antal husdyrbrug over 500 DE, som påvirker med over 0,3 kg N/ha udover 1000 m +

Naturområder ved Kanalvej 10

Tabel 21. Oversigt over udvalgte naturarealer i kategori 1-3 samt enge og søer tæt ved Kanalvej 10, hvortil der er beregnet værdier for kvælstofpåvirkning af arealerne. Beregningerne af ammoniakdeposition er foretaget i ansøgningssystemet www.husdyrgodkendelse.dk.

Ikke besigtigede arealer er beskrevet med bogstav. Arealer der er besigtiget i forbindelse med konkret forespørgsel eller tidligere har en talværdi.

*Korteste afstand til ny staldbygning, dvs. enten hønne-, hønse- eller kyllingestald er målt.

Naturpunkt	Naturtype	§ 7 natur	Bilag IV arter	Retning fra hønne-/hønsstald	Afstand fra nærmeste staldandlæg* (meter)	Mer-deposition	Total deposition
						(kg N/ha/år)	(kg N/ha/år)
885	Mose	Kat. 3		Ø / SØ	700	0,5	0,6
1137	Sø		Løvfrø	NØ / Ø	730	0,5	0,6
1140	Mose	Kat. 3		N / N	600	0,4	0,4
1141	Mose	Kat. 3	Løvfrø	NØ / SØ	400	1,4	1,5
1142	Mose	Kat. 3		NØ / Ø	325	2,7	2,7
1158	Sø			N / N	400	0,9	0,9
1161	Eng			Ø / SØ	130	4,3	4,5
1162	Eng			Ø / S	400	1,5	1,6
1293	Eng			NV / V	450	0,9	1
1294	Eng			NV / V	300	2,6	3,4
1295	Eng			V / SV	30	21,1	22,3
1304	Mose	Kat. 3		SV / SV	560	0,2	0,3
1312	Eng			SØ / S	170	1,6	1,7
1313	Eng			SØ / S	400	1	1,1
1314	Overdrev	Kat. 3	Løvfrø	SØ / SØ	450	0,7	0,8
1315	Mose	Kat. 3	Løvfrø	Ø / SØ	630	0,8	0,9
1467	Mose	Kat. 3		V / SV	350	1,4	1,8
1522	Mose	Kat. 3		SØ/S	200	1,4	1,5
2419	Overdrev –Kær Halvø	Kat. 2		SV / SV	10,5 km	0,1	0,1
1174 N	Overdrev	Kat. 3		Ø / SØ	400	1,4	1,5
1174 S				Ø / SØ	470	1	1
A	Potentiel ammoniakfølsom Skov	Kat. 3		NØ / NØ	900	0,8	0,8
B	Natura 2000: Lilleskov og Troldsmose	Kat. 1		NV / NV	1,2 km	0,3	0,3

Tabel 22. Nærmere beskrivelse af udvalgte naturpunkter.

Naturpunkt	Naturtype	Beskrivelse
1142	Mose	Kratareal med fugtig bund ned mod areal med sø
1141	Mose	Ved vestligste del, ellesump med star-vegetation i bunden. Længere øst på det store moseareal er det registreret løvfrøer
1467	Mose	Træbevokset bl.a. med pil- og enkelte elletræer og med mindre sø.
1522	Mose	Areal med bl.a. rørgræs, lysesiv og dunhammer.
1174	Overdrev	Østvendt græsset skråning med typiske tørbunds græsarter bl.a. fløjlsgræs, kamgræs og almindelig hvene. Det af større sammenhængende naturområde.
1293	Eng	Delvis meget vådt engareal
1313	Eng	Engareal med sø, hvor der tidligere er registreret løvfrø.
1162	Eng	Eng med mindre sø, og med dominans af enkelte typiske vådbundsgræsser.
1312	Eng	Eng med fugtige lavninger, der tages høslet på størstedelen af arealet.
1294	Eng	Næringspåvirket engareal, meget vådt i vestligste del
1161	Eng	Kulturpræget engareal
1295	Eng	Eng med fugtige lavninger
1137	Sø	Stort sø og moseareal, med tidligere registrering af løvfrøer
1158	Sø	Mindres tilgroet sø i have

Sønderborg Kommune har foretaget en konkret vurdering af de mulige påvirkninger af naturen i nærområdet til ejendommen på Kanalvej 10. Vurderingen tager udgangspunkt i beregninger af kvælstofdeposition til de enkelte naturområder. I de tilfælde, hvor det på baggrund af beregningerne vurderes nødvendigt, er der foretaget besigtigelser af naturområderne.

Der findes i nærområdet til Kanalvej 10 en række naturarealer. De naturarealer der ligger nærmest, er moser, enge og overdrev.

De nævnte naturtyper eng, sø, mose og overdrev er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Beregnete værdier for ammoniakdeposition til naturarealer

Kategori 1

Natur i internationalt beskyttede naturområder er behandlet i afsnittet vedr. Natura 2000.

Kategori 2

Efter en gennemgang af luftfotos er det registreret, at nærmeste § 7 kategori 2 areal, beskyttede overdrev > 2,5 ha, findes ca. 10,5 km fra ejendommen. Beregninger viser en merdeposition på 0,1 kg N/ha/år. På baggrund af gennemgang af luftfotos afvises det, at der findes kategori 2 natur nærmere Kanalvej 10 end de nævnte.

Kategori 3

Inden for nærømråde ved Kanalvej 10 er der registreret flere naturtyper tilhørende kategori 3, hhv. moser, overdrev og potentiel ammoniakfølsom skov.

Beskyttede moser og overdrev

Kategori 3 moser ligger i en afstand af 200 til 700 meter til nærmeste nye staldanlæg (naturpunkt 1304, 1140, 885, 1315, 146, 1522, og 1142). Den beregnede merdeposition er 0,2 til 2,7 kg N/ha/år.

Kategori 3 overdrev ligger i en afstand fra nye staldbygning på 400 til 470 meter (naturpunkt 1174 og 1314). Den beregnede merdeposition er 0,7 til 1,4 kg N/ha/år.

Potentiel ammoniakfølsom skov

Naturpunkt A

I en afstand af 900 meter fra anlægget ligger en potentiel ammoniakfølsom skov. Beregninger viser en merdeposition på 0,8 kg N/ha/år.

Beskyttede enge og søer

De nærmeste enge ligger fra 30 til 450 meter fra ny staldbygning (naturpunkt 1295, 1161, 1312, 1313, 1162, 1293). Der er beregnet en merdeposition på 0,9 og op til 21,1 kg N/ha/år til engene.

De søer der ligger nærmest en ny staldbygning er naturpunkt 1158 og 1137; hhv. 400 og 730 meter fra. Den beregnede merdeposition er på hhv. 0,9 og 0,5 kg N/ha/år.

Miljømyndighedens vurdering

Kategori 2 natur

Sønderborg Kommune har foretaget beregninger til det nærmeste kategori 2 arealer, der viser en merdepositionen på 0,3 kg N/år. Sønderborg Kommune vurderer, at overdrevsarealet ikke vil blive negativt påvirket af deposition af ammoniak fra anlæggene.

Kategori 3 natur

Beskyttede moser og overdrev

Der ligger flere kategori 3 moser indenfor en afstand af 700 meter fra nærmeste staldanlæg. Den beregnede merdeposition til fire naturpunkter i nærømrådet er > 1 kg N/ha/år. De beregnede værdier for de fire naturpunkter ligger på 1,4 kg N/ha/år (1141, 1467 og 1522) og 2,7 kg N/ha/år (1142).

Et overdrevsareal har en beregnet merdeposition på > 1 kg N/ha/år (naturpunkt 1174; 1,4 kg N/ha/år).

Potentiel ammoniakfølsom skov

Beregninger til nærliggende potentiel ammoniakfølsom skov (naturpunkt A) viser en merdeposition på 0,8 kg N/ha/år. Da beregningen viser en merdeposition på under 1 kg N/ha/år til det potentielle ammoniakfølsomme skovareal, er der ikke taget konkret stilling til, om skovarealet er ammoniakfølsomt.

Der er ikke foretaget flere beregninger til beskyttede kategori 3 naturarealer omkring, da de ud fra en sammenholdning af afstand til ejendom samt resultat af andre depositionsregninger, vurderes ikke at opnå en merdeposition på > 1 kg N/ha/år.

Sønderborg Kommune vurderer, at der med beregnede merdepositioner tæt på 1 kg N/ha/år sammenholdt med en konkret vurdering af arealernes kvælstoffølsomhed, ikke er grundlag for at stille krav om en maksimum merdeposition på 1 kg N/ha/år.

Beskyttede enge og søer

Der ligger en række engarealer i området tæt ved staldanlæg. Den beregnede merdeposition er for naturpunkterne tæt ved på hhv. 0,9, 1,0, 1,5, 1,6, 2,6, 4,3 og 21,1 kg N/ha/år. Engen ved naturpunkt 1142 afgræsses, og der vil ske afgræsning delvis af engareal ved naturpunkt 1295 samt af hele engareal ved naturpunkt 1161.

Der ligger beskyttede søer i en afstand på hhv. 400 og 730 meter fra staldanlæg (naturpunkt 1158; 0,9 kg N/ha/år og 1137; 0,5 kg N/ha/år).

Der er ikke foretaget flere beregninger til beskyttede eng og søer omkring, da de ud fra en sammenholdning af afstand til ejendom samt resultat af andre depositionsregninger, vurderes ikke at opnå en merdeposition på > 1 kg N/ha/år.

Flere engarealer bliver påvirket ved anlæg af nye stalde. Særligt et engareal ligger med kort afstand til staldanlæg (30 m), hvor den beregnede merdeposition til nærmeste kant af engen er på 21,1 kg N/ha/år.

Sønderborg Kommune vurderer at kvælstofdepositionen til særligt engarealet tættest ved (1295) er høj, og kan skabe en tilstandsændring. Der blev i forbindelse med tidligere § 10 tilladelse på Kanalvej 10 givet en dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 til tilstandsændring af engarealet. Det blev givet på vilkår, der kompenserer for den forventede højere næringsstofpåvirkning. Vilkårene går på delvis høslet og afgræsning af engarealet tættest ved (naturpunkt 1295) samt afgræsning af eng ved naturpunkt 1161. Disse vilkår gælder stadig i henhold til den gældende dispensation og fastholdes samtidig i nærværende § 12 tilladelse.

I forhold til de øvrige enge og søer, vurderer Sønderborg Kommune, ud fra en konkret vurdering af arealernes ammoniakfølsomhed, at de ikke vil blive tilstandsændret ved den beregnede merpåvirkning af kvælstof.

Natura 2000 (kategori 1 natur)

I Sønderborg Kommune er der 3 terrestriske Natura 2000 områder. Områderne er udpeget for at bevare særligt beskyttelseskrævende arter og naturtyper. For de enkelte naturtyper er der opstillet en tålegrænse for ammoniakdeposition. Fælles for naturtyperne i de 3 terrestriske – skov Natura 2000 områder gælder, at de hovedsageligt har et tålegrænseinterval på 10 – 20 kg N/år/ha.

Baggrundsbelastningen for Sønderborg Kommune ligger et sted mellem 16 – 21 kg N/år/ha. For mange naturtyper overskrider depositionen således naturtypernes øvre tålegrænse.

Det fremgår af DMU- Rapporten ”Kriterier for gunstig bevaringsstatus”, at tålegrænsen for skovnaturtyperne ikke må overskrides (DMU 2003).

Der er foretaget en omfattende vurdering af påvirkning fra husdyrbrug nær Natura 2000 habitatområder i Sønderborg Kommune ved hjælp af særlige beregninger fra DMU (DMU rapport nr.774, 2010).

Det nærmeste terrestriske Natura 2000 område til det ansøgte projekt på Kanalvej 10 er Lilleskov og Troldsmose nr. 104, habitatområde H 189.

DMU-rapporten indeholder beregninger på kvælstofbelastning til lokaliteter indenfor de to Natura 2000 områder, der ligger nærmest Kanalvej 10.

Beregninger fra DMU-rapporten viser, at kvælstof tålegrænserne for Natura 2000 naturtyper generelt er overskredet. Til lokalitet nærmest anlægget i N104 (naturtype løvskov, tålegrænse 10-20 kg N/ha/år), er der en beregnet totalafsætning af kvælstof på 27 kg N/ha/år.

Naturtyperne i Natura 2000 området er omfattet af § 7 i husdyrgodkendelsesloven som kategori 1 natur. Efter lovgivningen er den maksimalt tilladelige merdeposition 0,2 kg N/ha/år.

Udpegningsgrundlaget og truslerne for gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter fremgår af nedenstående tabel. Data er hentet fra Natura 2000 planerne (2016) og basisanalyser (2014).

Habitatnaturtype/-art	Trussel
Strandvold med flerårige planter	Tilgroning, invasive arter
Strandeng	Tilgroning, invasive arter, uhensigtsmæssig hydrologi
Næringsrig sø	Tilgroning
Bøg på muld	Næringsstofbelastning
Bøg på mor	Næringsstofbelastning
Ege-blandskov	Næringsstofbelastning
Elle- og askeskov	Næringsstofbelastning, uhensigtsmæssig hydrologi
Skæv vindelsnegl	Arealreduktion/fragmentering, tilgroning (levested)
Stor vandsalamander	Tilgroning

Natura 2000 område nr. 104, Lilleskov og Troldsmose

Miljømyndighedens vurdering

Naturtyperne på udpegningsgrundlaget til N104 har tålegrænser i intervallet 5 – 20 kg N/ha/år. Tålegrænserne for samtlige naturtyper i N104 er overskredet. DMU beregninger viser, at de lokale kilder kan udgøre op mod 4 – 6 kg N/ha/år. Ved at fjerne bidrag fra lokale kilder nærmer depositionen sig tålegrænseintervallernes øvre grænseværdi. Der er således ikke tvivl om at lokale kilder er et vigtigt indsatsområde ved opnåelse af gunstig bevaringsstatus.

Den beregnede påvirkning med kvælstof fra Kanalvej 10 af de enkelte naturtyper i N104 viser, at der teoretisk set ikke sker nogen belastning af Natura 2000 området. Depositionen aftager endvidere hurtigt ind i habitatområdet pga. skovens ruhed og den deraf afledte øgede depositions-hastighed samt øget opblanding i luften som funktion af afstanden fra kilden. Således er det teoretisk set ikke muligt at påvise nogen negativ effekt på naturtypernes integritet som følge af det ansøgte projekt på Kanalvej 10.

Sønderborg Kommune vurderer på den baggrund, at projektet ved Kanalvej 10 ikke udgør en trussel mod opnåelse af gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget.

Bilag IV-arter

Af faglig rapport fra DMU nr. 635 (håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV) fremgår en oversigt over arters udbredelse i grid på 10 x 10 km fordelt over hele landet.

Af listen og ud fra kommunens egne registreringer fremgår det, at følgende arter er registreret i nærområdet til Kanalvej 10:

Løvfrø	(Hyla arborea)
Stor Vandsalamander	(Triturus cristatus)
Spidssnudet frø	(Rana arvalis)
Markfirben	(Lacerta agilis)
Dværgflagermus	(Pipistrellus pipistrellus)
Sydflagermus	(Eptesicus serotinus)
Brunflagermus	(Nyctalus noctula)

Sønderborg kommune har få konkrete oplysninger om forekomst af særligt beskyttede arter. Ved naturpunkt 1315, 1314, 1137 og 1141 er der tidligere registreret løvfrø.

Flagermus-arterne anvender gamle, hule træer og bygninger som f.eks. lader som dagskjul og i visse tilfælde også som yngle- og overvintringssted. Fødesøgning finder sted i det åbne land, langs skovbryn, i haver og over vandområder.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune har ikke konkrete oplysninger om forekomster af flagermus, men vurderer at der i området kan være gamle træer eller eksisterende bygninger med mulige dagskjul eller fødesøgningsmuligheder for flagermus over det åbne land.

Sønderborg kommune vurderer at flere af områdets søer kan være egnede levesteder for padder heriblandt arter beskyttet under habitatdirektivet.

Kommunen vurderer, at det nærværende projekt ikke vil forårsage at levesteder for bilag IV arter i området forringes.

Rødlistede dyr og planter

"Rødliste 2007" er en fortegnelse over forsvundne, truede, sårbare og sjældne plante- og dyrearter i Danmark. Formålet med listen er dels at danne grundlag for arbejdet med at opretholde naturens mangfoldighed i Danmark og dels opfylde internationale forpligtelser i forhold til Biodiversitetskonventionen.

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen har ikke kendskab til forekomst af rødlistede dyr og planter i området.

Økologiske forbindelseslinjer – korridorer

De tilbageværende landskabselementer så som levende hegn, beskyttede sten- og jorddiger, småskove, mindre moser og vandhuller danner vigtige spredningsveje og levesteder for områdets dyre- og planteliv. Projektet medfører, at et større område hegnes ind. Hullerne i hegnene til hønsegårde vil være af en størrelse, der ikke forhindrer mindre dyr i at passere. Tidligere registreringer af padder, viser, at der er en spredningskorridor (retning nord-syd) i området øst for det ønskede indhegnede areal.

Miljømyndighedens vurdering

I området omkring Kanalvej 10 er der ledelinjer for dyr og planter i form af vandløb, søer, skov, diger og levende hegn. Det vurderes at projektet, ikke vil ændre væsentligt på spredningsveje i området.

5.2 Lugt

Produktionen kan medføre lugtpåvirkning af ejendommens nærmeste omgivelser, som er beboelses- og andre landbrugsejendomme.

Lugtgeneregningerne viser, at alle geneafstandskrav for lugt er overholdt, og udvidelsen af produktionen forventes således ikke at give anledning til mærkbare gener for ejendomme i by- og landzone.

Miljøstyrelsens ansøgningsystem har beregnet hvilke afstande, der mindst skal være fra staldene til forskellige beboelsestyper, se tabel og figur nedenfor. I tabellen fremgår den ukorrigerede geneafstand fra ejendommens lugtcentrum til nærmeste nabo uden landbrugspligt, samlet bebyggelse og byzone samt korrigeret geneafstand til samme områder. Ukorrigeret geneafstand er geneafstanden, hvor alle staldanlæg er medtaget ved beregningerne, uanset om de senere bliver screenet bort som følge af afstand eller korrigeret vindretning.

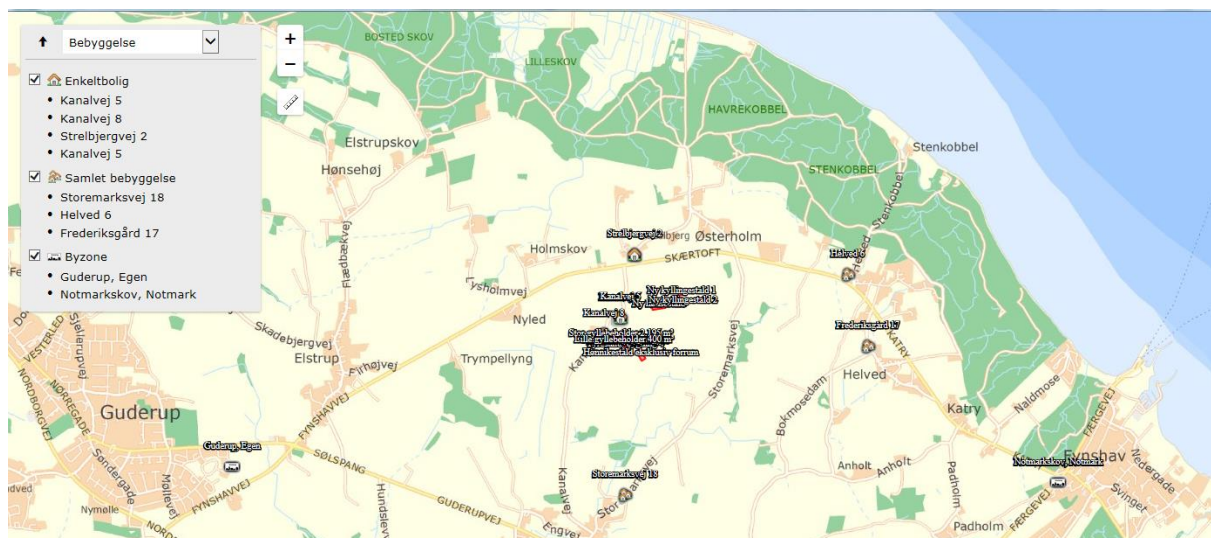
Afstandskrav mht. lugtgener skal måles til staldanlæggets lugtmæssige centrum. Den beregnede gennemsnitlige afstand herfra er ca. 380 m til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt (Kanalvej 5), mens den beregnede geneafstand (den afstand, der minimum skal være for at produktionen kan godkendes) for den ansøgte produktion er beregnet til 239,72 m til nabobeboelse. Geneafstandskrav for lugt til enkeltbolig er dermed overholdt, se Tabel 23.

Tabel 23. Oversigt over lugtberegning

Bebyggelse	Kumulation	Model	Ukorrigeret geneafstand (ansøgt)	Ukorrigeret geneafstand (nudrift)	Korrigeret geneafstand (ansøgt)	Korrigeret geneafstand (nudrift)	Vægtet gennemsnits afstand	Bortscreenet	Genekriterie overholdt
+ Kanalvej 5	0	NY	0,00*	6,38	0,00*	6,38	0,00	Nej	Ja
+ Kanalvej 8	0	NY	0,00*	6,38	0,00*	6,38	0,00	Nej	Ja
+ Strelbjergvej 2	0	NY	239,72	6,38	239,72	6,38	581,86	Ja	Ja
+ Kanalvej 5	0	NY	0,00*	6,38	0,00*	6,38	0,00	Nej	Ja
+ Storemarksvej 18	2+	NY	505,98	60,17	546,46	64,99	1.282,44	Ja	Ja
+ Helved 6	0	NY	505,98	60,17	505,98	60,17	1.429,79	Ja	Ja
+ Frederiksgård 17	0	NY	505,98	60,17	505,98	60,17	1.545,73	Ja	Ja
+ Guderup, Egen	0	NY	667,53	110,06	667,53	110,06	3.319,63	Ja	Ja
+ Notmarkskov, Notmark	0	NY	667,53	110,06	667,53	110,06	3.152,49	Ja	Ja

0.00* = Geneafstand kunne ikke beregnes da samlet antal dyr falder under spredningskurven. Bemærk for mink udregnes geneafstand kun med NY, hvorved FMK vil give 0.00 hvis der kun er mink i stalden.

Figur 3. Angivelse af nærmeste nabobeboelse, samlet bebyggelse og byzone

Nærmeste samlede bebyggelse tager udgangspunkt i beboelsen Storemarksvej 18. Den vægtede gennemsnitsafstand fra anlæggene til denne bolig er 1.282,44 m. Den korrigerede geneafstand er beregnet til 545,46 m for denne ejendom. Lugtgenekravet er dermed overholdt.

Der er foretaget lugtberegninger til to angivne steder i byzoneudpegningen, se Figur 3. Nærmeste byzoneområde ved Notmark er beliggende ca. 3.152 m fra anlæggene. Geneafstanden er 667,53 m. Lugtgenekravet er dermed ligeledes overholdt i byzone.

Lugtens udbredelse i nærområdet afhænger bl.a. af antal og typer af husdyr og geografisk placering. Lugtgenefastandene er beregnet som for fuld besætning.

Miljømyndighedens vurdering

Lugtemission forekommer fra staldanlægget og fra gødningshåndtering. Staldanlægget forventes ikke at give anledning til lugtgener ud over, hvad der er normalt for denne type husdyrproduktion.

I ansøgningsystemets beregningsmodel er den korrigerede geneafstand til hhv. enkeltbolig, samlet bebyggelse og byzone beregnet jf. ovenstående. Da der er flere staldanlæg med en vis indbyrdes afstand, er der foretaget en beregning af den vægtede gennemsnitsafstand. Da den vægtede gennemsnitsafstand i alle tilfælde (hhv. til byzone, samlet bebyggelse og byzone) er større end geneafstanden, er beskyttelsesniveauet til alle tre områder overholdt. Kommunen vurderer derfor, at lugt fra stalden ikke vil give væsentlige gener for naboerne.

Landzonen betragtes normalt som landbrugets arbejdsområde, hvilket betyder, at beboerne i landzonen skal tåle en del lugtgener, men hvor lugtgenerne anses for at være under tålegrænsen for boliger på landet.

For at sikre mod lugt stilles vilkår om, at der til stadighed skal være rent og ryddeligt på ejendommen og at ejendommen ikke må give anledning til væsentlige lugt- og støvgener uden for ejendommens areal.

Sønderborg Kommune vurderer, at lugt fra staldanlæggene ikke vil give væsentlige gener for naboerne. Det vurderes, at det er sikret, at risikoen for væsentlige lugtgener for de omkringboende er begrænset og ikke ud over, hvad der kan forventes af en husdyrproduktion af den i projektet angivne størrelse.

5.3 Fluer og skadedyr

Der har ikke været problemer med fluer, og der er derfor hidtil ikke sket fluebekæmpelse. Hvis der bliver behov for fluebekæmpelse, vil det ske i overensstemmelse med Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologiske retningslinjer samt økologireglerne.

Rotter bekæmpes med klapfælder eller rottegift udlagt i kasser (for tiden er der 10 fælder fordelt på ejendommen). Der vil blive opsat ekstra fælder/kasser ved de nye stalde efter behov. Fremadrettet forventes antallet af fælder at blive øget til ca. 40 stk. Det er Sønderborg Kommune der fylder kasserne op. Det er ansøgers pligt at holde stalde, lagre og andre anlæg i forsvarlig rottesikret stand og sørge for, at der er rimelig orden m.v., med henblik på ikke at give rotterne gode levedmuligheder.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at udvidelsen ikke medfører risiko for tilhold af skadedyr og forekomst af fluer. Der er stillet vilkår til, at bekæmpelse af fluer og skadedyr skal ske med udgangspunkt i Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi retningslinjer. Det specificeres yderligere i vilkåret, at kommunen har mulighed for at meddele påbud, hvis generne fra fluer og skadedyr vurderes væsentlige.

Opbevaring af foder samt rengøring af arealer omkring fodersiloer skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr (rotter m.v.).

5.4 Transport

Til- og frakørsel til den eksisterende stald sker af Kanalvej. Der er etableret ny kørevej ved siden af den hidtidige vej fra Kanalvej 5, således at de første 75 m af den oprindelige kørevej nu udelukkende kan benyttes af beboerne på Kanalvej 5. Der er lagt store sten i den sydlige ende, så der ikke kan ske gennemkørsel.

Der ønskes etableret en ny kørevej fra Skærtøft og ned til de nye stalde. Herved undgås de fleste kørsler forbi naboen på Kanalvej 5. Vejen forventes befæstet med asfalt. Der vil endvidere blive etableret en intern kørevej syd for Kanalvej 5. Adgangsforholdene fremgår af Bilag 1.

Antallet af transporter knap tredobles i forbindelse med udvidelsen af husdyrproduktionen, primært pga. transport af større mængder gødning, æg, dyr og foder. Transporterne tilrettelægges, så de primært sker i dagtimerne på hverdage, således de er til mindst mulig gene for de nærmeste naboer.

Antallet af kørsler med fjerkrægødning er skønnet ud fra ca. 15 tons fjerkrægødning pr. læs ved transport fjerkrægødning til gyllebeholdere på andre ejendomme og 25 m³ ved udkørsel af blandingen af gylle og fjerkrægødning. Der vil normalt blive kørt husdyrgødning ud i februar/marts måned (på vinterafgrøder) og i august måned (på raps).

Der køres normalt aldrig husdyrgødning ud i weekend og på helligdage, al transport af dyr sker i dagtimerne og foder bestilles til levering på almindelige ugedage i dagtimerne.

Det forventes, at virksomheden kan overholde Miljøstyrelsens vejledende støjgrænser.

Tabel 24 viser det skønnede antal transporter i nu- og ansøgt drift. Det skal bemærkes, at antallet ikke er bindende.

Tabel 24. Skønnede antal transporter til og fra Kanalvej 10 ad offentlig vej

Transporter	Før udvidelse antal/år	Efter udvidelse antal/år
Levering af dyr	ca. 2-3	ca. 39
Afhentning af hønniker	ca. 2-3	ca. 1-2
Afhentning af slagtekyllinger	0	ca. 72
Transport af æg og emballage	0	ca. 104
Afhentning af døde dyr	ca. 12	ca. 12
Foder	ca. 26	ca. 26
Hjemkørsel af korn og wrapballe	10	ca. 60
Brændstof	ca. 5	ca. 5
Diverse sækkevarer mv.	12	ca. 12
Tilkørsel af gylle til opbevaring i gyllebeholder	ca. 70	ca. 60
Udkørsel af fjerkrægødning/gylle fra gyllebeholder	ca. 88	ca. 88
Transport af fjerkrægødning til andre ejendomme	0	ca. 123
Transport af affald	ca. 4	ca. 4
Maksimalt i alt	ca. 233	ca. 607

Udover de angivne transporter er der til- og frakørsel af personbiler (privatkørsel, ansatte, dyrlæge, kontrollanter mv.). Der sker ingen markarbejde med udgangspunkt i ejendommen. Beplantningen af popler ved hønnikestalden er sket i foråret 2016. Det forventes at beplantningen med kirsebær- og æbletræer vil ske i efteråret 2017. Poplerne skal høstes minimum hvert 10 år, og veddet vil blive kørt væk på lastbiler. Antallet af transporter i forbindelse med høst af poppel disse år er ikke beregnet, ligesom transporter i forbindelse med høst af frugt og pasning af frugttræer heller ikke er beregnet.

Der vil således være transporter ud over de angivne i Tabel 24. Transport af høstet poppel kan sidestilles med transport fra almindelige landbrugsafgrøder, og en poppel beplantning vil kunne etableres på arealet uden at der skal meddeles godkendelse hertil.

Miljømyndighedens vurdering

Udvidelsen af produktionen medfører en stigning i antallet af transporter til og fra ejendommen på 260 %. Stigningen skyldes primært afhentning af slagtekyllinger, transport af æg og emballage og transport af fjerkrægødning til andre ejendomme, som er nye aktiviteter.

Kommunen vurderer ikke, at antallet af transporter er større, end hvad man vil kunne forvente af en tilsvarende produktion.

Trafikken til og fra anlægget passerer ikke umiddelbart igennem byområder og færdsel på offentlig vej reguleres af politiet og efter færdselslovens regler.

Kommunen kan stille vilkår om, hvilke ind- og udkørsler (overgangen fra offentlig vej til selve anlæggene) ansøger skal anvende. Der skal søges tilladelse til at etablere vejadgang fra Skærtøft, som beskrevet i ansøgningen. Ved anvendelse af den beskrevne ind-/udkørsel til anlæggene vurderes disse at være hensigtsmæssigt placeret i forhold til naboer og i forhold til trafik hensyn. Der stilles derfor ikke vilkår hertil.

Da intern trafik på ejendommen ikke vurderes at medføre væsentlige gener for omgivelserne, stilles ingen vilkår til kørselsveje internt på ejendommen.

5.5 Støj og vibrationer

Der vil forekomme støj i forbindelse med indblæsning af foder 1 gang hver 2. uge.

Ventilation af staldanlægget kan være en kilde til støj, hovedsageligt i sommerperioden, hvor ventilationsbehovet er størst. Ventilationen er frekvensstyret og tilkoblet en automatisk styreenhed, der sikrer mod overventilation af staldene.

Ud over ventilationen er det begrænset, hvor meget støj, der vil være fra produktionen, og hovedparten vil være i forbindelse med holdskifte. Der vil således kunne forekomme støj ved modtagelse eller afhentning af dyr fra ejendommen og ved rengøring af staldene.

Desuden vil der være støj fra intern transport.

Det vurderes af ansøger, at der ikke vil kunne høres støj fra staldanlæggene ved naboerne efter ændringerne/udvidelsen. Når hønsene er i foldene, vil de formentlig kunne høres af naboen på Kanalvej 5 og muligvis også Kanalvej 8. Hønsene vil normalt være ude fra kl. 10 til solnedgang hver dag.

Angivelse og placering af støjkilder, der kan væsentlige støjgener for omgivelserne er angivet i Tabel 25.

Tabel 25. Oversigt over støjkilder og deres placering

Støjkilde	Placering	Driftstid
Ventilationsafkast	På staldene	Døgnet rundt
Foderindblæsning	Lastbil holder ved siloplatforme	Primært i dagtimerne, ca. 40 minutter ad gangen
Korntørring	Blæser i forbindelse med ameriknersilo	Der blæses maksimalt over 10 døgn
Kompressor	I pakkeriet	Kører ca. 20 timer om året
Transport via til- og frakørselsvej	Til- og frakørselsveje	Primært i dagtimerne på hverdage

Pga. afstanden fra staldene til naboerne vil der ikke blive foretaget særlige tiltag for at begrænse støjen fra staldanlægget. Det er aftalt med naboen på Kanalvej 5, at der etableres ekstra afskærmende beplantning op til deres grund. Da alle staldene er nye, er de/etableres de med nye og støjsvage typer ventilationsanlæg.

Transporten tilrettelægges, så der tages mest muligt hensyn til naboer.

Miljømyndighedens vurdering

Som tidligere nævnt ligger anlæggene i det åbne land, som er udlagt til landbrugsområde. Det vurderes, at støj fra ejendommen ikke er eller forventes at blive et problem for de omkringboende. Der er ikke foretaget støjmålinger eller –beregninger.

Der fastsættes de generelle støjgrænser for virksomheden i overensstemmelse med vejledning fra Miljøstyrelsen nr. 5 fra 1984.

Støjkvilkår for en landbrugsdrift omfatter al støj fra virksomheden, dvs. også støj fra andet end faste, tekniske installationer, men kun støjen fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, dvs. ikke støj fra f.eks. markdriften. Støjkvilkårene gælder heller ikke støjen fra høner i folde.

I tilfælde af, at det på et senere tidspunkt findes nødvendigt (fx pga. klager), at virksomheden dokumenterer, at støjkvilkårene kan overholdes, stilles der vilkår om, at miljømyndigheden kan forlange en eftervisning af, at de fastsatte støjkvilkår kan overholdes.

5.6 Støv fra anlæg og maskiner

Foderhåndtering vil ikke være forbundet med væsentlige støvgener, idet foderopbevaring og udfodring sker via et lukket system.

Der kan forekomme støvgener i tørre perioder ved kørsel på grusvej. Kørsel på vejen er især koncentreret i de perioder, hvor der er holdskifte.

Miljømyndighedens vurdering

Med hensyn til støvgener fra gården forventes det ikke at give væsentlige problemer. Dog henvises der til god landmandspraksis, at al transport til og fra bedriften skal, for at begrænse støvgener, foregå ved hensynsfuld kørsel, samt at alle aktiviteter på bedriften planlægges, herunder også levering og udkørsel, således at omgivelserne påvirkes mindst muligt.

Kommunen vurderer, at afstanden fra staldanlæggene og til de nærmeste beboelser er så stor, at støv fra anlæggene og fra hønsegården ikke vil medføre gener. Desuden vil beplantningen i hønsegården sikre, at støv fra hønsegården i tørre perioder kun kan blæse over kortere afstande.

5.7 Lys

Ved hønnekstalden er der opsat lamper over indgangsdørene i den nordlige ende og på syd-gavlen er opsat en projektør, der benyttes når dyrene skal flyttes.

Det forventes, at der opsættes lamper over indgangsdørene på den østlige side af den nye hønsestald og ved dørene på kyllingestaldene ind mod betonpladsen med siloer.

På grund af placeringen af staldene og afstandene til naboer vurderer ansøger, at lyset på ingen måde vil virke generende for naboer. Lamperne over dørene er/bliver sensor / skumringsstyret og indstilles til at være slukket fra midnat til kl. 6 om morgenen. Projektøren vil blive manuelt tændt og slukket.

Miljømyndighedens vurdering

Anlæggenes placering vurderes til at yde en tilstrækkelig afskærmning imod lysgener for omboende. Sønderborg Kommune vurderer derfor at der ikke er grund til at stille yderlige vilkår.

6 Bedste tilgængelige teknik (BAT)

Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Der er BAT for følgende områder:

- Foder, se afsnit 3.5
- Staldindretning, se afsnit 3.3
- Forbrug af vand og energi, se afsnit 3.6
- Opbevaring/behandling af husdyrgødning - se afsnit 4.2 og 4.3
- Udbringning af husdyrgødning – se afsnit 4.4
- Management (ledelses- og kontrolfunktioner) behandles herunder.

BAT for Management

BAT inden for management/godt landmandskab er i BAT-konklusionen for intensiv opdræt af fjerkræ eller svin defineret på en række områder. På bedriften er der taget følgende forholdsregler:

Der føres journal over spredning af husdyrgødning på markerne i form af mark- og gødningsplan, som endvidere bruges til planlægning af kommende sæsons spredning. Der føres ikke løbende journal over vand- og energiforbrug samt spild, men energiforbrug opgøres årligt i forbindelse med regnskabet.

Der er udarbejdet en beredskabsplan, så forholdsregler i forbindelse med uheld med kemikalier og gylle, brand mv. er beskrevet. Beredskabsplanen vil blive opdateret efter etableringen af de nye stalde.

Der er ikke udarbejdet egentlige planer for reparation og vedligehold. Der foretages daglige tjek og løbende service på anlæggene efter behov. Der er fast årlig service på ventilationsanlægget, oliefyr (stuehuset) og gasfyr.

Der er ikke egentlige uddannelses- og træningsprogrammer. Der er 2 1/2 fuldtidsansatte beskæftiget på bedriften på nuværende tidspunkt. Fremadrettet vil der være 4-6 fuldtidsansatte.

Miljømyndighedens vurdering

Det fremgår af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen (bekendtgørelse nr. 211 af 28. februar 2017), at Kommunalbestyrelsen skal anvende BAT-standardvilkårene og lægge relevante BAT-konklusioner til grund i forbindelse med godkendelse og revurdering af IE-husdyrbrug, når de relevante BAT-konklusioner er vedtaget. Dog således at Miljøstyrelsen fastsætter regler om anvendelsen af konklusionerne i bekendtgørelsen, når en relevant BAT-konklusion er offentliggjort i EU-Tidende. Indtil dette er sket, skal kommunalbestyrelsen anvende Miljøstyrelsens BAT-standardvilkår og lægge konklusionerne om den bedste tilgængelige teknik i eksisterende BAT-referencedokumenter til grund ved godkendelse og revurdering af IE-husdyrbrug.

BAT-konklusion for intensivt opdræt af fjerkræ eller svin blev publiceret i EU-tidende den 21. februar 2017. Miljøstyrelsen har umiddelbart vurderet, at kravene i BAT-konklusionerne i meget vid udstrækning er indeholdt i den gældende regulering i Danmark.

Miljøstyrelsen har iværksat en nærmere analyse af BAT-konklusionerne, der forventes tilendbragt, således at BAT-konklusionerne i videst muligt omfang vil indgå i den kommende ændring af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, der udmønter den nye husdyrregulering pr. 1. august 2017. Der er tale om gennemgang af meget omfattende baggrundsmateriale (de såkaldte BREF-dokumenter), så det er muligt, at implementeringen af konklusionerne ikke kan lægges endeligt fast på dette tidspunkt. I givet fald vil udmøntningen blive lagt endeligt fast ved en senere ændring af husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Med baggrund i ovenstående udmeldinger fra Miljøstyrelsen er hidtil gældende BAT-referencedokumenter lagt til grund ved denne miljøgodkendelse. Der fastsættes dog vilkår om, at husdyrbruget skal have et miljøledelsessystem.

Management

Ansøger har redegjort for implementeringen af BAT i forhold til Management. Der er stillet en række vilkår i de øvrige BAT-afsnit: der skal bl.a. registreres vand- og elforbrug. Der skal føres en driftsjournal for ventilationen.

Endvidere er der stillet vilkår til at der skal forefindes en beredskabsplan, som skal opdateres minimum hvert 2. år. Kommunen vurderer, at ansøger lever op til BAT for Management, når de enkelte vilkår efterleves.

Staldindretning

Der udmuges 3 gange ugentligt i ny hønsstald, hvilket reducerer ammoniakfordampningen fra anlægget.

Foder

Der anvendes optimerede foderblandinger og fasefodring.

Sønderborg Kommune vurderer, at teknologierne for denne fjerkræproduktion svarer til det teknologiniveau, der er beskrevet i "EU-kommissionens reference-dokument om BAT for intensivt hold af svin og fjerkræ". Sønderborg Kommune vurderer derfor, at disse tiltag er tilstrækkelige til at ejendommen lever op til BAT.

Forbrug af vand og energi

Staldene er/bliver isoleret. Der vil blive anvendt automatisk lysstyring og lysdæmpning samt frekvensstyret ventilation der medfører at strømforbruget holdes på et minimum. Ventilationsystemet er computerstyret og tilpasset produktionen for at sikre optimal driftstid.

Der er drikkepipler placeret højt i buret for at lette hønernes vandoptagelse. Der monteres spildrender under niplerne. Der er daglig kontrol af vandforbrug for at opdage evt. lækager.

Det er endvidere etableret en vandalarm i forbindelse med den eksisterende hønnikestald, der går en alarm, hvis der bruges mere vand end en forudbestemt mængde. Der vil blive etableret en tilsvarende alarm i forbindelse med den nye hønsstald og kyllingestaldene.

Opbevaring/behandling af husdyrgødning

Gødningen opbevares i lukkede containere på faste pladser med opsamling til gyllebeholdere/opsamlingsbeholder.

Miljømyndighedens samlede vurdering

Et af hovedformålene med Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug er at fremme anvendelsen af renere teknologi og sikre brug af den bedste tilgængelige teknik i husdyrbrug. Princippet om brugen af bedste tilgængelige teknik (BAT) indebærer, at der inden for en given sektor skal anvendes den miljømæssigt set mest effektive og avancerede teknologi i produktionen.

Sønderborg Kommune vurderer samlet set, med baggrund i de enkelte redegørelser for BAT, at det ansøgte lever op til niveauet for BAT, for en ejendom med den pågældende husdyrproduktion og størrelse, med de vilkår som i øvrigt er stillet i miljøgodkendelsen i relation til BAT.

Det vurderes, at der på nuværende tidspunkt ikke er baggrund for at stille vilkår om yderligere indførelse af bedst tilgængelig teknologi. Det skal bemærkes, at BAT-vurderingen er foretaget som en selvstændig vurdering uden hensyn til om beskyttelsesniveauerne i husdyrloven er overholdt.

7 Alternative løsninger og o-alternativet

7.1 Alternative løsninger

Jf. bilag 2 i husdyrgødningsbekendtgørelsens punkt N skal der beskrives væsentlige alternative muligheder, som ansøger har overvejet samt o-alternativet. Der har ikke været overvejet alternativer til økologisk produktion.

Placeringen af nye stalde har været drøftet med kommunen. Den nye hønsestald og kyllingehusene ønskes placeret på Kanalvej 10, da der i forvejen ligger en hønnekestald. Dels kommer hønniker til det nye hønsehus fra denne stald, hvorfor de ikke skal transporteres ret langt, og dels vil klimastalden i hønnekestalden blive brugt til opstart af slagtekyllingerne, som så heller ikke skal transporteres ret langt.

Der er undersøgt tre andre placeringer på ejendommen, hvor der vil være et tilstrækkeligt areal til stalde og foldarealer til rådighed - ved Hardeshøj, øst for Skovmose eller på Kegnæs ved Sønderkobbøl. Arealerne øst for Skovmose er forpagtede, mens de øvrige arealer er ejede.

Rent landskabsmæssigt er de øvrige placeringer ikke bedre end den valgte placering.

Samlet set er det vurderet at placeringen i forbindelse med Kanalvej 10 vil være optimal.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer samlet set ikke de behandlede alternativer som værende bedre end det ansøgte projekt. Sønderborg Kommune vurderer derfor, at den angivne placering er den optimale for et projekt af denne størrelse.

7.2 o-alternativ

Såfremt ansøgningen ikke imødekommes, vil "o-alternativet" være, at få berigtiget hønnekeproduktionen, så der er godkendelse til hønniker til konsumægproduktion samt at udnytte overskudskapaciteten i hønnekestalden til at producere de slagtekyllinger, der kan være i anlægget.

Ønsket om at udvide produktionen skal ses i sammenhæng med strukturudviklingen i landbruget. Øget efterspørgsel på økologiske varer, øget konkurrence, øgede omkostninger og faldende priser på landbrugsprodukter medfører behov for rationalisering, øget specialisering og større produktioner. Større og mere specialiserede produktionsenheder forbedrer muligheden for at tiltrække og fastholde arbejdskraft på bedriften – hvilket igen giver en større fleksibilitet for landmanden, herunder mulighed for at deltage i familieliv og ferie.

Udvidelsen er derfor erhvervsmæssig nødvendig for ejendommens fortsatte drift og udvikling som landbrugsejendom.

Miljømyndighedens vurdering

Det er Sønderborg Kommunes vurdering, at den øgede miljøpåvirkning, der kommer som følge af udvidelsen på Kanalvej 10 ikke påvirker lokalområdet i negativ retning, se nærværende miljøgodkendelse.

Det er Sønderborg Kommunes vurdering af de socioøkonomiske konsekvenser, at o-alternativet, dvs. at få berigtiget hønnikeproduktionen, så der er godkendelse til hønniker til konsumægsproduktion samt at udnytte overskudskapaciteten i hønnikestalden til at producere de slagtekyllinger, der kan være i anlægget, ville være en begyndende afvikling af produktionen. Samfundsmæssigt vil o-alternativet derfor kunne betyde færre arbejdspladser dels på slagterierne, men også i de mindre lokale virksomheder (vognmænd, foderstoffer m.m.), og som følge af dette må det kunne forventes at samfundets indkomstdannelse mindskes.

Hvis ikke der meddeles godkendelse til den ansøgte produktion, vil miljøpåvirkningen omkring ejendommen antagelig forblive uændret i en periode. Det er dog sandsynligt, at o-alternativet ikke vil få væsentlig betydning for den samlede husdyrproduktion i et større område, og at et eventuelt produktionspotentiale i området i stedet vil blive forsøgt anvendt af andre husdyrbrug. Hvorvidt en sådan alternativ udnyttelse af områdets landbrugsmæssige produktionspotentiale vil indebære en større eller mindre miljøpåvirkning end det ansøgte, afhænger af de konkrete omstændigheder hvorunder potentialet realiseres. Kommunen finder ikke, at der er grundlag for at antage, at o-alternativet vil indebære en væsentlig afvigende, generel miljøpåvirkning.

8 Husdyrbrugets ophør

I forbindelse med ophør af husdyrproduktion, vil der ske det, at ejendommen overdrages med alt indhold til en anden husdyrproducent - ellers vil anlægget blive tømt for dyr og gødning, og affald vil blive bortskaffet iht. kommunens affaldsregulativ. Unødvendige olietanke vil blive sløjfet.

Miljømyndighedens vurdering

Sønderborg Kommune vurderer, at disse tiltag er tilstrækkelige til at undgå forureningsfare og til at sikre at ejendommen ikke vil blive et attraktivt levested for eksempelvis rotter. Endvidere vurderes det, at disse tiltag vil sikre, at ejendommen ikke kommer til at fremstå som et øde og forladt element i landskabet. Der stilles vilkår om tiltag, der skal iværksættes i forbindelse med ophør.

Det vurderes således, at der er taget tilstrækkeligt hensyn til eventuel forureningsfare ved ophør af husdyrbruget.

9 Egenkontrol og dokumentation

Der føres ingen skriftlig opgørelse over egenkontrol bortset fra logbog over flydelag på gyllebeholderen.

I løbet af dagen holdes anlægget under opsyn og det tjekkes, om anlæggene kører som de skal.

Herudover er der en række andre faste procedurer:

- Der rengøres stalde inklusiv ventilatorer efter hvert hold hønniker/høns/kyllinger.
- Evt. spild ved fodersiloer samles op og bortskaffes/genbruges
- Der bliver ført E-kontrol

Miljømyndighedens vurdering

Kommunen vurderer, at den ovennævnte egenkontrol i kombination med de tilhørende dokumentationskrav og vilkår som er stillet i denne godkendelse som udgangspunkt vil være tilstrækkelige til at føre tilsyn med ejendommens drift og miljøgodkendelsens overholdelse.

10 Offentliggørelse, klagevejledning og underretning

Forannoncering

Ansøgningen blev offentliggjort den 8. marts 2017 på www.sonderborgkommune.dk og der blev efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Der er ikke indkommet bemærkninger til ansøgningen.

Nabo- og partshøring

Et resume og et link til udkastet til miljøgodkendelse blev den 01. juni 2017 udsendt til høring hos naboer inden for konsekvensområdet for lugt (526 m) og skønnede parter i sagen, ansøger selv og ansøgers konsulent. Et resume og et link til udkast af denne godkendelse er sendt i partshøring hos:

- Ansøger Robert Helge Beck
- Konsulent Ulla Pallesen

Ejere og lejere af følgende adresser:

- Kanalvej 3, 5 og 8, 6440 Augustenborg
- Strelbjergvej 2,3,4 og 6, 6430 Nordborg
- Helved 11, 6440 Augustenborg

Der var frist til afgivelse af bemærkninger på 6 uger frem til og med den 13. juli 2017. Nabo-høringen/partshøringen gav ingen kommentarer.

Annoncering af afgørelse

Afgørelsen om godkendelse efter Lov om miljøgodkendelse mv. af husdyrbrug er offentliggjort på www.sonderborgkommune.dk den 14. juli 2017 og der er efterfølgende orienteret herom i Sønderborg Ugeavis.

Klagevejledning

Denne godkendelse er meddelt i overensstemmelse med kapitel 3 § 12 stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, (Miljøministeriets lovbekendtgørelse nr. 256 af 21. marts 2017).

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet af ansøgeren, klageberettigede myndigheder og organisationer samt enhver, der har en væsentlig, individuel interesse i sagens udfald, jf. Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug § 84 – 87.

En eventuel klage skal være skriftlig og sendes via Klageportalen på www.borger.dk. På www.borger.dk klikker du på fanen [Miljø og energi] i venstre side. Her vælger du først [Forurening] og derefter [Landbrug og forurening]. På siden 'Landbrug og forurening' klikker du på [Klag til Natur- og Miljøklagenævnet] under selvbetjening midt på siden. Her skal du logge ind med dit NemID og følge vejledningen. Du kan nu uploade dokumenter og billeder eller skrive direkte i et tekstfelt. Klagen sendes også automatisk gennem klageportalen til den myndighed, som har truffet afgørelsen.

Klagen skal være modtaget inden klagefristens udløb torsdag den 11. august 2017.

Civilt søgsmål

Et eventuelt sagsanlæg skal ifølge § 90 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug, være anlagt inden 6 måneder efter, at afgørelsen er modtaget, eller – hvis sagen påklages – inden 6 måneder efter, at den endelige afgørelse foreligger.

11 Konklusion

Sønderborg Kommune godkender hermed en økologisk husdyrproduktion på i alt 94.000 hønniker, 288.000 slagtekyllinger og 30.000 årshøner, svarende til 465 DE på ejendommen Kanalvej 10, 6440 Augustenborg tilhørende CVR-nr. 35431403.

Sønderborg Kommune meddeler godkendelsen, da det vurderes, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger til at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af bedste tilgængelige teknik, og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensynet til omgivelserne. Sønderborg Kommune vurderer, at indretning og drift af husdyrbruget kan ske i overensstemmelse med gældende regler og uden væsentlig påvirkning af miljøet, som det er beskrevet i Husdyrloven, herunder at projektet ikke skader bevaringsstatus for Natura 2000 områder eller levesteder for arter optaget på Habitatdirektivets bilag IV.

Miljøgodkendelsen er meddelt i henhold til § 12, stk. 2 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Godkendelsen er baseret på de oplysninger, der er redegjort for ansøgningsmaterialet, i beskrivelsen af ejendommen samt i vurderingen af etableringen.

De efterfølgende vilkår vurderes at kunne begrænse risikoen for forurening og ikke-uvæsentlige gener. Hvis der mod forventning skulle opstå væsentlige gener for de omkringboende eller andre uforudsete gener i forbindelse med udvidelsen, kan Sønderborg Kommune foranledige, at generne reduceres, ved at meddele påbud om afhjælpende foranstaltninger jf. Husdyrgodkendelseslovens § 39.

12 Generelt

Meddelelse om miljøgodkendelse i henhold til Husdyrbruglovens § 12, stk. 2 for Kanalvej 10, 6440 Augustenborg, annonceres på Sønderborg Kommunes hjemmeside den 14. juli 2017.

Godkendelsen kan indenfor en frist på 4 uger, fra afgørelsen er offentligt, påklages til Natur- og Miljøklagenævnet. Klagevejledning er vedlagt.

Hvis afgørelsen påklages, kan klagemyndigheden beslutte at ændre vilkårene i godkendelsen eller helt at ophæve godkendelsen. Hvis godkendelsens udnyttes inden klagefristens udløb – og inden en eventuel klage er afgjort af klagemyndigheden – sker udnyttelsen på virksomhedens ansvar.

Godkendelsen omfatter udelukkende forholdet til miljølovgivningen. Andre godkendelser / tilladelser i forhold til anden lovgivning (fx byggeloven, planloven, m.v.) skal søges separat.

Hvis virksomheden udvides eller ændres bygningsmæssigt eller driftsmæssigt på en måde, der medfører forøget forurening eller andre virkninger på miljøet, skal dette godkendes af

Sønderborg Kommune, før udvidelsen eller ændringen sker § 12 i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug).

Torben Kopperø
Erhverv og Affald
Sønderborg Kommune

13 Vilkår

GENERELT

1. Når denne godkendelse tages i brug erstatter den alle vilkår givet i miljøtilladelse af 24. maj 2016.
2. Godkendelsen skal være udnyttet inden 2 år fra godkendelsen er meddelt. Godkendelsen anses som udnyttet ved iværksættelse af bygge- og anlægsarbejder. Bygge- og anlægsarbejder skal færdiggøres i et rimeligt tempo og være afsluttet inden for et år.
3. Denne godkendelse må ikke tages i brug før der foreligger en nedsvivningstilladelse til overfladevand fra tage og uforurenede arealer fra Sønderborg Kommune.
4. Den, der er ansvarlig for husdyrbruget, skal gennemføre og overholde et miljøledelsessystem, herunder:
 - 1) formulere en miljøpolitik med afsæt i husdyrbrugets miljøforhold,
 - 2) fastsætte miljømål,
 - 3) udarbejde handlingsplan for det eller de fastsatte miljømål,
 - 4) minimum 1 gang årligt evaluere miljøarbejdet og om nødvendigt foretage justeringer af mål og handlingsplaner og
 - 5) minimum 1 gang årligt gennemgå miljøledelsessystemet.

De 5 ovenstående krav skal kunne dokumenteres enten i form af opbevaring af dokumenter eller ved anden dokumentation, herunder f.eks. i digital form.

EGENKONTROL

5. Dokumentation for overholdelse af vilkår (7-11) skal noteres i en **logbog / driftsjournal**, der skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom. Dokumentationen skal have en sådan form, at den tydeligt kan vise, at vilkårene i godkendelsen er overholdt – uanset driftsmæssig sammenhæng med andre produktionsanlæg.
6. På tilsynsmyndighedens forlangende skal virksomheden dokumentere overholdelse af denne godkendelses vilkår. Den fremviste dokumentation skal, uanset evt. driftsmæssigt fællesskab med andre produktionsanlæg, særskilt og på tydelig vis kunne dokumentere ejendommens overholdelse af vilkårene i miljøgodkendelsen.

Dyrehold

7. Følgende skal noteres for dyreholdet:
 - Dyreholdets størrelse de sidste 3 år
 - antal indsatte hønniker og høns
 - antal dyr bortskaffet til destruktions
 - antal af høns sendt til slagtning

- antal solgte levende dyr.

Dokumentation kan være i form af E-kontrol eller kvitteringer fra indkøb, destruktionsanstalt, slagteri m.v.

8. Det skal noteres, hvornår der er foretaget udmugning i de enkelte staldafsnit.

El- og vandforbrug

9. Vandforbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.
10. El-forbruget, og hvad der evt. er foretaget for at reducere det, skal registreres årligt.

Ventilation

11. Det skal noteres, hvornår der er foretaget kontrol og rengøring af ventilationen.

HUSDYRBRUGETS BELIGGENHED OG PLANMÆSSIGE FORHOLD

Staldanlæg

12. De nye bygningers tag, gavl og sider skal opføres i mørke farver og i ikke-reflekterende materialer. De nye fodersiloer skal opføres i mørke grå farver. Amerikanersiloerne skal opføres i matte grå farver.
13. Bygningshøjden på hønsestalden må ikke overstige 7,3 meter, og bygningshøjden på kyllingestaldene må ikke overstige 7 meter.
14. Siloerne skal placeres som angivet i ansøgningen og må ikke etableres i en højere kote end staldgulvet i den bygning, som de står ved siden af.
15. Staldgulvet på den nordligste kyllingestald må maksimalt ligge i kote 38. Staldgulvet på den sydligste kyllingestald må maksimalt ligge i kote 37. Staldgulvet på hønsestalden må maksimalt ligge i kote 35.
16. Overskydende jord fra byggeriet skal anvendes inden for foldarealet på en måde så følgende forhold opfyldes:
 - a. Der må ikke opstå nye kunstige bakker
 - b. Der må ikke ske ændringer i afvandingsforhold til nabomatrikler
 - c. Jord må ikke lægges op ad skel
17. Der skal etableres et en- eller to-rækket løvfældende levende hegn på ydersiden af trådhegnet til hønsegården, hvor denne grænser op til offentlige veje. Hegnet skal bestå af hjemhørende arter. Hegnet skal etableres senest det førstkommande efterår efter påbegyndt byggeri.
18. Der skal plantes 3-5 rækker træer placeret langs den nordlige side af hønsestalden og den nordlige side af den nordligste kyllingestald. Træerne skal være hjemhørende løvfældende arter og kan f.eks. bestå af røn, birk, fuglekirsebær, rødell, spidsløn eller almindelig ahorn. 30 % af træerne skal nå en højde på ca. 15 meter og planteafstanden

skal være 1-1,5 meter. Beplantningen skal etableres senest det førstkomende efterår efter påbegyndt byggeri. Placeringen af beplantningen er vist på Bilag 9.

19. Dræn, som etableres rundt om den nye stald inden for 15 m, må ikke have afløb til overfladevandsystemet.
20. Pladsen, hvorpå gødningscontainerne skal placeres, skal indrettes som møddingsplads jf. krav i husdyrgødningsbekendtgørelsen og Landbruget Byggeblade fra SEGES og med afløb til opsamlingsbeholder.

HUSDYRBRUGET, STALDANLÆG OG DRIFT

Husdyrholdet og staldanlæg

21. Husdyrbruget må drives med en maksimal årlig produktion på 94.000 hønniker, 30.000 årshøner og 288.000 slagtekyllinger, svarende til 465 DE. Dyrene må fordeles i staldene med følgende gennemsnitlig maksimal belægning:

Stald	Art	Antal	Sti-pladser	DE
Eks. Hønnikestald	Hønnike, konsumæg, gulvdrift, økologiske	94.000	39.400	65,28
	Slagtekylling, økologiske	57.600	1	44,65
Ny hønsstald	Årshøne, konsumæg, gulvdrift + gødningskumme + udeareal, økologiske	30.000	30.000	176,47
Ny kyllingestald 1	Slagtekylling, økologiske	115.200	16.000	89,30
Ny kyllingestald 2	Slagtekylling, økologiske	115.200	16.000	89,30
				465,00

Det er antallet af dyr i de enkelte grupper, som er bindende, idet antal DE kan variere med opdateringer af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

22. Ny hønsstald skal indrettes med gødningsbånd.
23. Gødningsbånd skal tømmes mindst 3 gange ugentligt med interval på 2-3 dage.
24. Gødningsbånd og transportsystem skal vedligeholdes i overensstemmelse med producentens vejledning. Producentens vejledning skal opbevares på husdyrbruget.
25. Høns, hønniker og kyllinger må være udgående på foldarealerne vist i Bilag 2.
26. Foldarealer vist i Bilag 2 skal tilplantes med kirsebær- og æbletræer.

Ventilation

27. Alle ventilationsanlæg skal jævnligt efterses og rengøres minimum årligt – for staldafsnit med holddrift skal der rengøres efter hvert hold.
28. Afkasthøjden på ventilationsskorstene på eksisterende hønnikestald skal være mindst 0,7 meter over tagryg. Så få ventilationsafkast som muligt i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås.
29. Afkasthøjde på ny hønsstald og nye kyllingestalde skal være mindst 0,5 meter over tagflade. Så få ventilationsafkast som muligt i de enkelte staldsektioner må være i brug samtidigt, så den højst mulige afkasthastighed opnås.

Energi- og vandforbrug

30. Hvis virksomhedens elforbrug overstiger 200.000 kWh/år skal der foretages et energieftersyn inden 1 år efter at elforbruget overstiger ovenstående. Besøgsrapporten fra energieftersynet skal fremsendes miljømyndigheden, og eventuelle forslag til forbedringer, som via en besparelse på el kan tilbagebetales indenfor 2 år, skal udføres senest 2 år efter ansøgers modtagelse af besøgsrapporten.
31. Hvis husdyrbrugets vandforbrug overstiger 4.000 m³, skal ansøger sende en redegørelse til miljømyndigheden. Redegørelsen skal indeholde en beskrivelse af, hvorfor forbruget er steget, og hvilke tiltag der sættes i værk for at reducere vandforbruget.

Spildevand herunder regnvand

Se desuden vilkår i nedsivningstilladelsen

32. Der må ikke vaskes maskiner og redskaber på ejendommen, da der ikke forefindes en vaskeplads, med mindre vask sker inde i staldene med udledning gennem afløbs-system til gyllebeholder eller opsamlingsbeholder.

Affald

33. Der må ikke opbevares olieprodukter, kemikalier, spildolie, brugte olie- og brændstoffiltre, medicinrester, kanyler og andet farligt affald på ejendommen.
34. Fast farligt affald som batterier og lysstofrør skal opbevares indendørs til de bortskaffes. Batterier skal opbevares i en syrefast beholder.
35. Ikke-genanvendeligt affald skal bortskaffes efter behov, dog minimum én gang om året.
36. Alt opsamlet spild indeholdende olie og kemikalier (herunder grus, savsmuld eller lignende anvendt til opsugning) skal opbevares og bortskaffes som farligt affald.

Råvarer og hjælpestoffer

37. Tankning af diesel skal ske på en plads med fast og tæt bund, enten med afløb til olieudskiller eller således, at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
38. Påfyldning af diesellole skal ske under konstant overvågning.

Driftsforstyrrelser eller uheld

39. Der skal forefindes en opdateret beredskabsplan på husdyrbruget, som fortæller, hvornår og hvordan der skal reageres ved uheld, der kan medføre konsekvenser for det eksterne miljø. Planen skal opdateres hvert 2. år. Første gang dog så snart en af de nye stalde står færdig.
40. Eventuelt spildt husdyrgødning, olie mv. skal opsamles straks.

GØDNINGSPRODUKTION OG –HÅNDTERING

Flydende husdyrgødning

41. Håndtering af gylle skal foregå under opsyn.
42. Påfyldning af gylle til vogn skal ske på støbt plads med afløb til opsamlingsbeholder. Pladsen skal rengøres for spild af flydende husdyrgødning umiddelbart efter periode med daglig påfyldning af gylle er afsluttet. Såfremt påfyldningen af gylle sker med selvløsende fyldeårn eller tilsvarende metode til at undgå spild, er der ikke krav om påfyldeplads.

Fast gødning inkl. dybstrøelse

43. Andelen af dybstrøelse, som udspredes på marken direkte fra staldene, skal være minimum 18 %.
44. Al dybstrøelse skal opbevares i gyllebeholdere.

FORURENING OG GENER FRA HUSDYRBRUGETS ANLÆG

Ammoniak og Natur

45. På engarealet lokalitet 1295, engareal 1 i **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.** skal der tages et årligt høslet på den del af arealet, som er markeret med brunt. Det skal gøres i det omfang, det er muligt, da arealet er meget vådt. Herefter skal så meget som muligt af arealet afgræsses resten af græsningsæsonen. Arealet skal græsses af, så det står nedbidt, med en vegetationshøjde på ca. 10 cm, pr. 1. november.
46. Engareal 2 i **Fejl! Henvisningskilde ikke fundet.** skal græsses af, så det står nedbidt, med en vegetationshøjde på ca. 10 cm, pr. 1. november.
47. Der skal føres en driftsjournal over hvornår der tages høslet på engareal 1. Samtidig skal der årligt føres tilsyn og kontrolleres, at engarealerne 1 og 2 pr. 1. november forekommer afgræsset med en vegetationshøjde på ca. 10 cm. Dokumentation i form af en kopi af logbog og billeder af marken taget 1. november +/- 7 dage skal opbevares på bedriften i minimum 5 år og skal fremvises til tilsynsmyndigheden, såfremt der anmodes herom.

Lugt

48. Der skal til stadighed være rent og ryddeligt ved ejendommen, og denne må ikke give anledning til væsentlige lugt- og støvgener udenfor ejendommens areal.

Fluer og skadedyr

49. Der skal på ejendommen foretages en effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse. Såfremt der efter miljømyndighedens vurdering opstår væsentlige gener for omgivelserne fra opformering af fluer eller skadedyr på husdyrbruget, kan miljømyndigheden meddele påbud om, at der skal udarbejdes og gennemføres en handleplan med foranstaltninger svarende til de enhver til gældende retningslinjer fra Aarhus Universitet, Institut for Agroøkologi.

Støj fra anlægget og maskiner

50. Den eksterne støjbelastning fra landbrugsdriften på ejendommens bygningsparcel, herunder fra stalde og gyllebeholderen, må ikke overstige nedenstående værdier. De angivne værdier for støjbelastningen er de ækvivalente, korrigerede lydniveauer i dB(A).

Dag	Kl.	Referencetidsrum	dB(A)
Mandag-fredag	07.00-18.00	8 timer	55
Lørdag	07.00-14.00	7 timer	55
Lørdag	14.00-18.00	4 timer	45
Søn- og helligdage	07.00-18.00	8 timer	45
Alle dage	18.00-22.00	1 time	45
Alle dage	22.00-07.00	1/2 time	40
Spidsværdi	22.00-07.00	-	55

Støjgrænserne må i det åbne land ikke overskrides ved udendørs opholdsarealer i op til 15 meters afstand fra boligen.

51. Tilsynsmyndigheden kan bestemme, at virksomheden skal dokumentere, at grænseværdierne for støj i vilkår 50 er overholdt, dog højst 1 gang årligt. Dokumentationen skal sendes til tilsynsmyndigheden sammen med oplysninger om driftsforholdene under målingen/beregningen.

Virksomhedens støj skal dokumenteres ved måling og beregning efter gældende vejledninger fra Miljøstyrelsen, pt. Nr. 6/1984 om Måling af ekstern støj og nr. 5/1993 om Beregning af ekstern støj fra virksomheder.

Målingerne/beregningerne skal udføres og rapporteres som "Miljømåling – ekstern støj" jf. Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 914 af 27. juni 2016 om kvalitetskrav til miljømålinger.

Målingerne/beregningerne skal foretages på/for de mest støjbelastede områder udenfor virksomhedens grund og under de mest støj belastede driftsforhold - eller efter anden aftale med miljømyndigheden.

HUSDYRBRUGETS OPHØR

52. Ved hel eller delvis ophør af virksomheden skal Sønderborg Kommune orienteres senest 4 uger efter ophøret.
53. Ved ophør af husdyrbruget skal der foretages:
 - en oprydning i og omkring staldanlæg
 - Bortskaffelse af gødningsrester og spildevand efter gældende regler.
 - bortskaffelse af restkemikalier, medicinaffald m.v. i henhold til Sønderborg Kommunes affaldsregulativer.

Lovgrundlag

Gældende lovgivning og generelle regler for driften af en landbrugsejendom og håndtering af diverse produkter anvendt på ejendommen forudsættes kendt og skal følges. Herunder er nævnt en række af de gældende vejledninger og lovgrundlag:

Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug (Husdyrgodkendelsesloven)

Lov nr. 256 af 21/03/17 om husdyrbrug og anvendelse af gødning m.v. (Husdyrbrugloven)

Bekendtgørelse nr. 211 af 28/02/2017 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug (Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen)

Lov nr. 358 af 6/06/1991 om miljøbeskyttelse

Lov nr. 9 af 3/01/1992 om naturbeskyttelse

Bekendtgørelse nr. 374 af 19/04/2017 om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v. (Husdyrgødningsbekendtgørelsen)

Bekendtgørelse nr. 467 af 23/05/2016 om miljøregulering af visse aktiviteter

Bekendtgørelse nr. 1309 af 18/12/2012 om affald

Regulativ for erhvervsaffald i Sønderborg Kommune

Forskrift for opbevaring af farligt affald og kemikalier i Sønderborg Kommune

Kommuneplan for Sønderborg Kommune 2013-2025

14 Bilag

Bilag 1. Bygningsoversigt

Bilag 2. Foldarealer

Bilag 3. Kort over afstande

Bilag 4. Afløbsplan

Bilag 5. Geologiske bevaringsområder

Bilag 6. Landskabelige udpegninger

Bilag 7. Redegørelse for valg af placering af ny høsestald og kyllingehuse på Kanalvej 10

Bilag 8. Visualiseringer

Bilag 9. Placering af træer

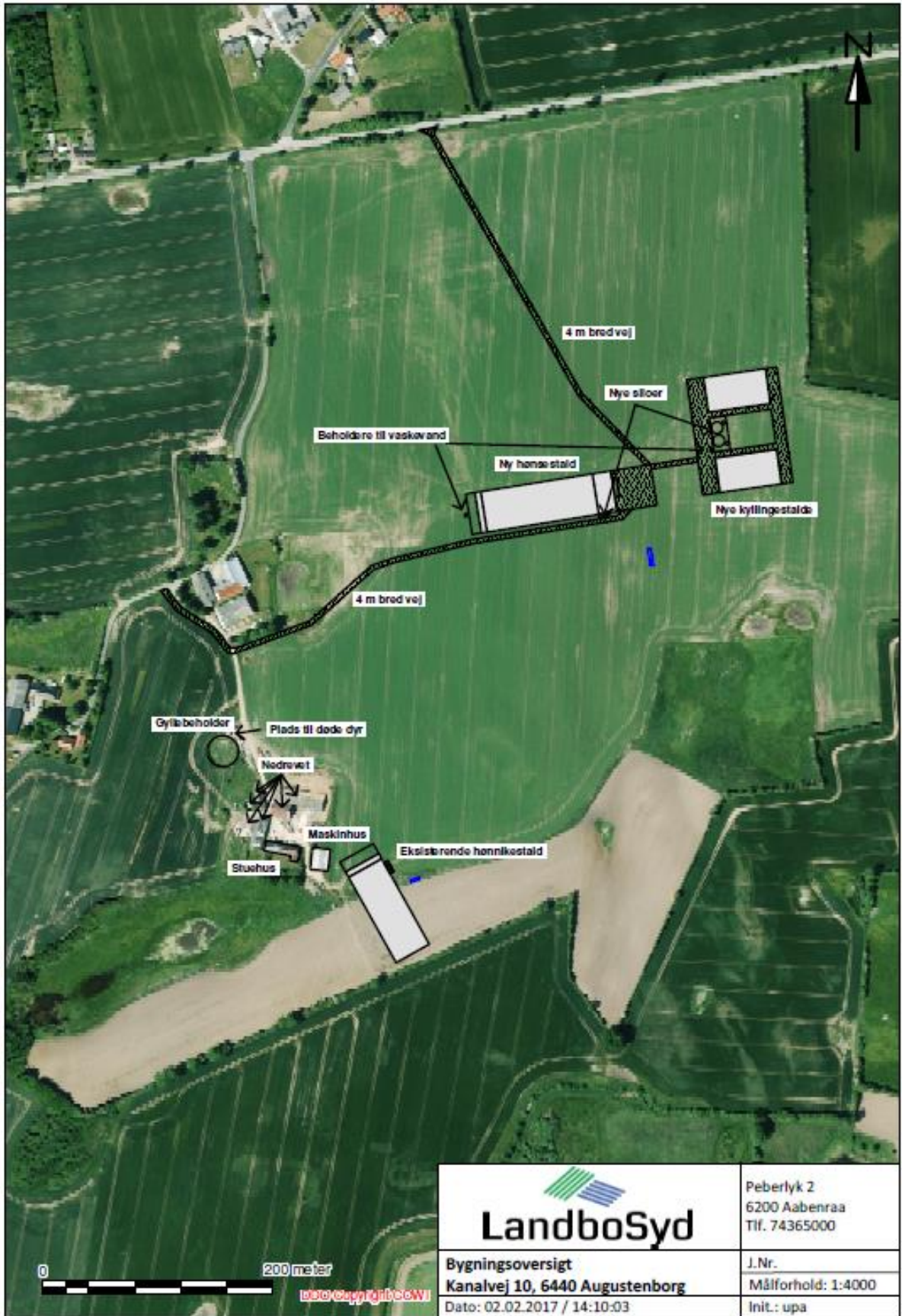
Bilag 10. Naturområder

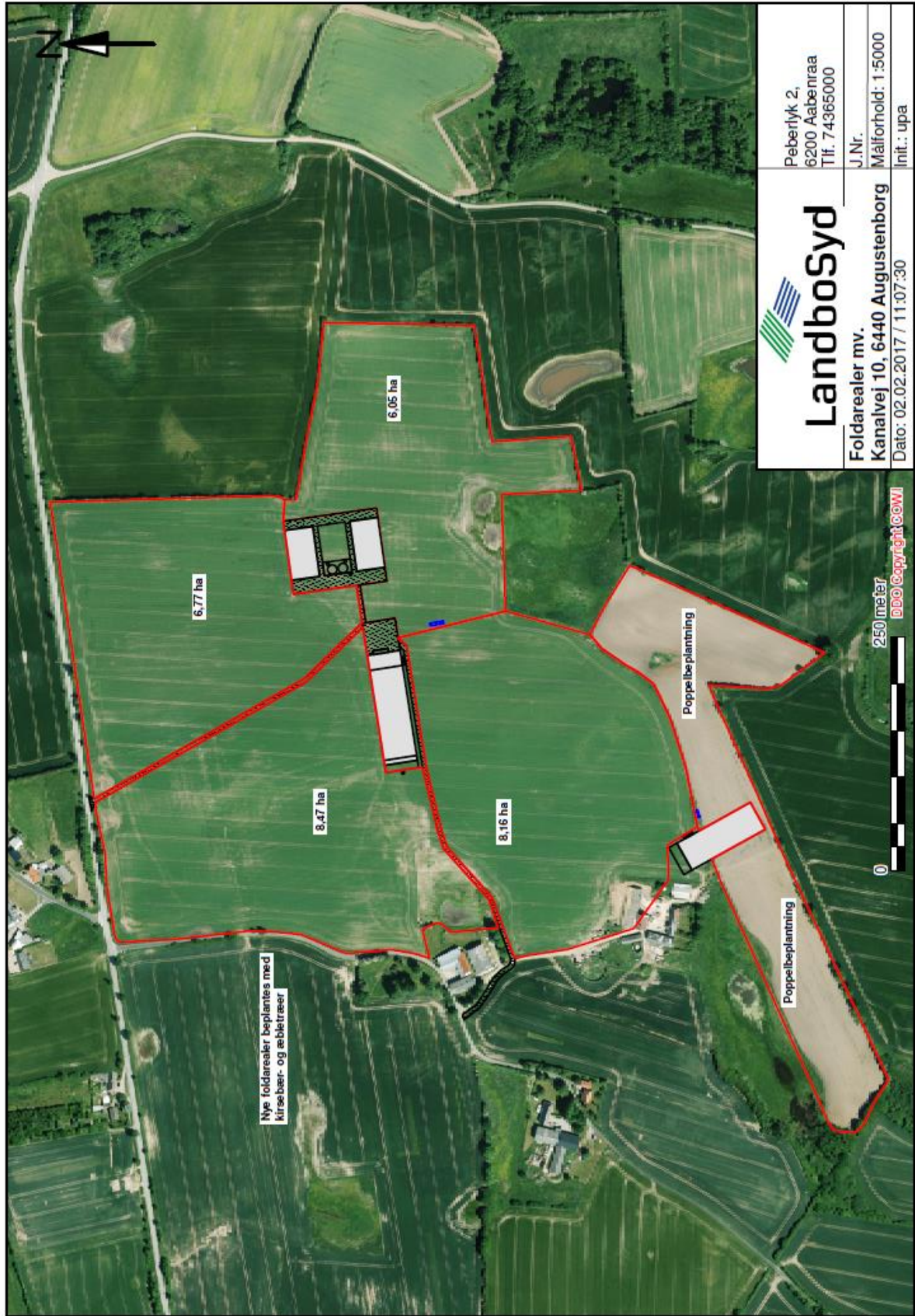
Bilag 11. Kort med naturpunkter

Bilag 12. Kort med naturpunkter – NATURA 2000. Kort med engarealer

Bilag 13. Beredskabsplan

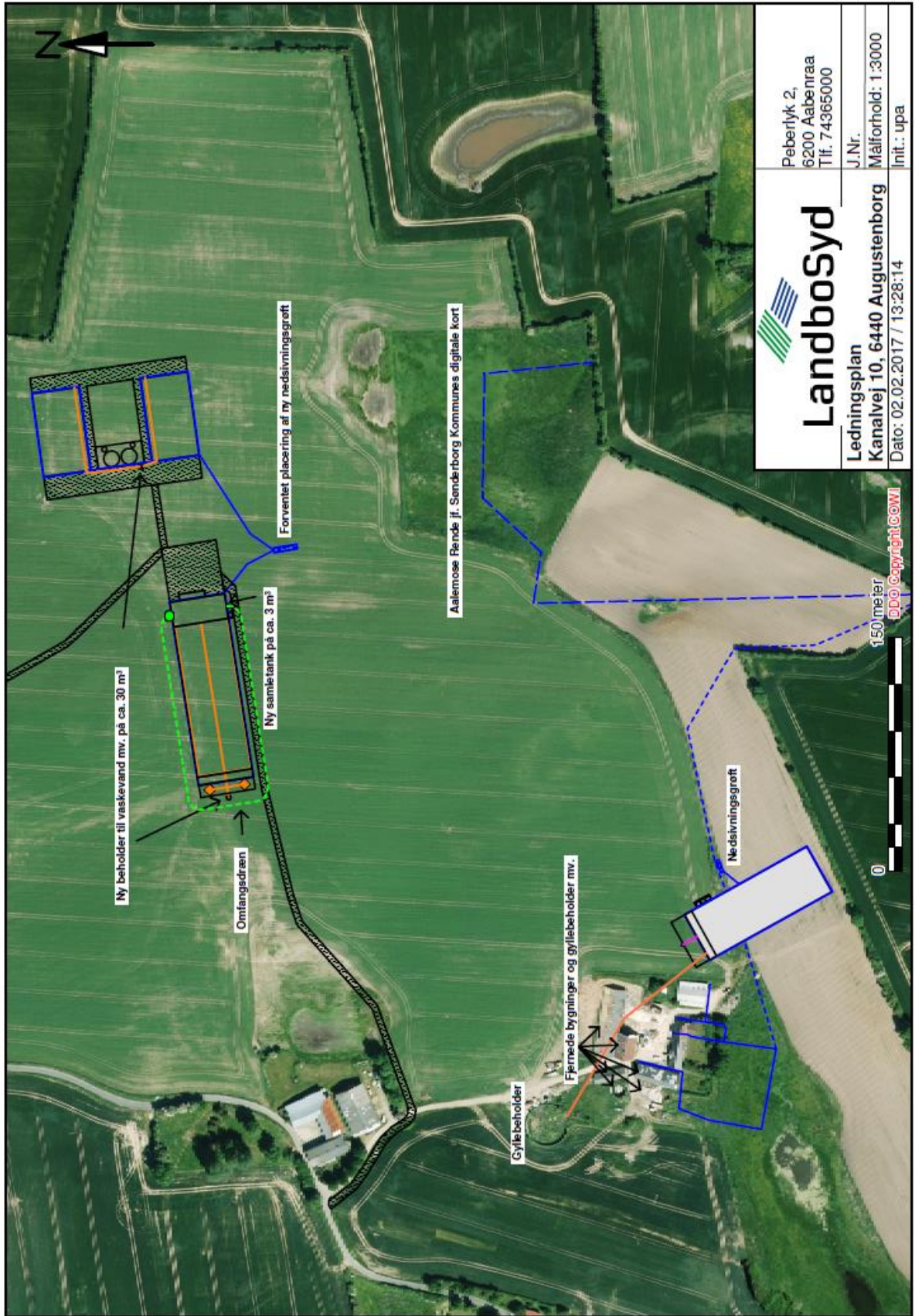
Bilag 1

 LandboSyd	Peberlyk 2, 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforshold: 1:5000 Init.: upa
Afstande Kanalvej 10, 6440 Augustenborg Dato: 02.02.2017 / 13:59:46	

 LandboSyd	Peberlyk 2, 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforhold: 1:3000 Init.: upa
Ledningsplan Kanalvej 10, 6440 Augustenborg	
Dato: 02.02.2017 / 13:28:14	

Bilag 7

Redegørelse for valg af placering af ny hønsstald og kyllingehuse på Kanalvej 10

Grunden til at den nye hønsstald og kyllingehusene ønskes placeret på Kanalvej 10 er, at der i forvejen ligger en hønnikestald. Dels kommer hønniker til det nye hønsesus fra denne stald, hvorfor de ikke skal transporteres ret langt, og dels vil klimastalden i hønnikestalden blive brugt til opstart af slagtekyllingerne, som så heller ikke skal transporteres ret langt. Herved udnyttes hønnikestalden optimalt.

I Robert Becks bedrift vil der kun være et tilstrækkeligt areal til stalde og foldarealer til rådighed tre andre steder - ved Hardeshøj, øst for Skovmose eller på Kegnæs ved Sønderkobbøl. Arealerne øst for Skovmose er forpagtede, mens de øvrige arealer er ejede.

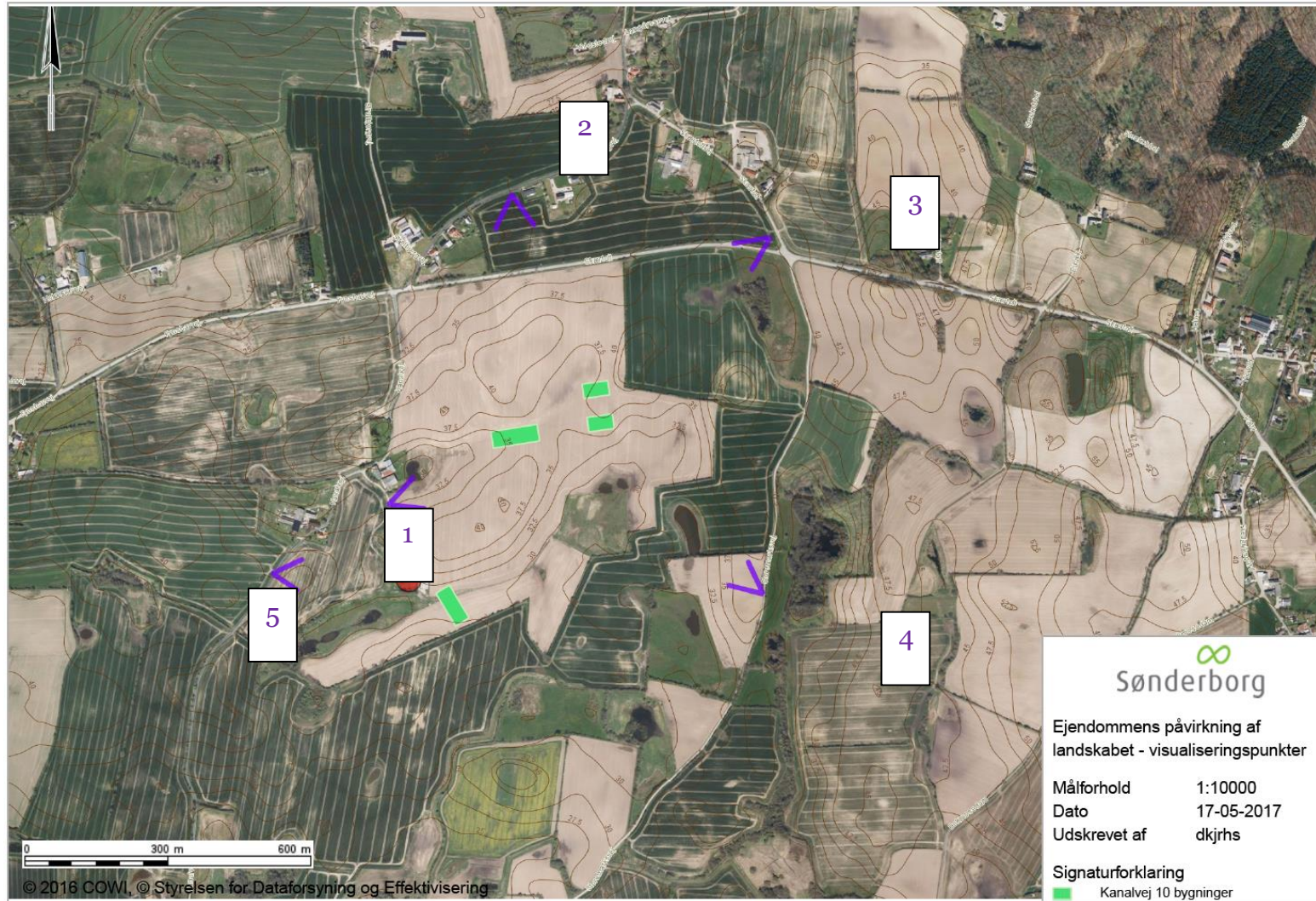
Rent landskabsmæssigt er de øvrige placeringer ikke bedre (se kort herunder).

Samlet set vurderes placeringen i forbindelse med Kanalvej 10 at være optimal.

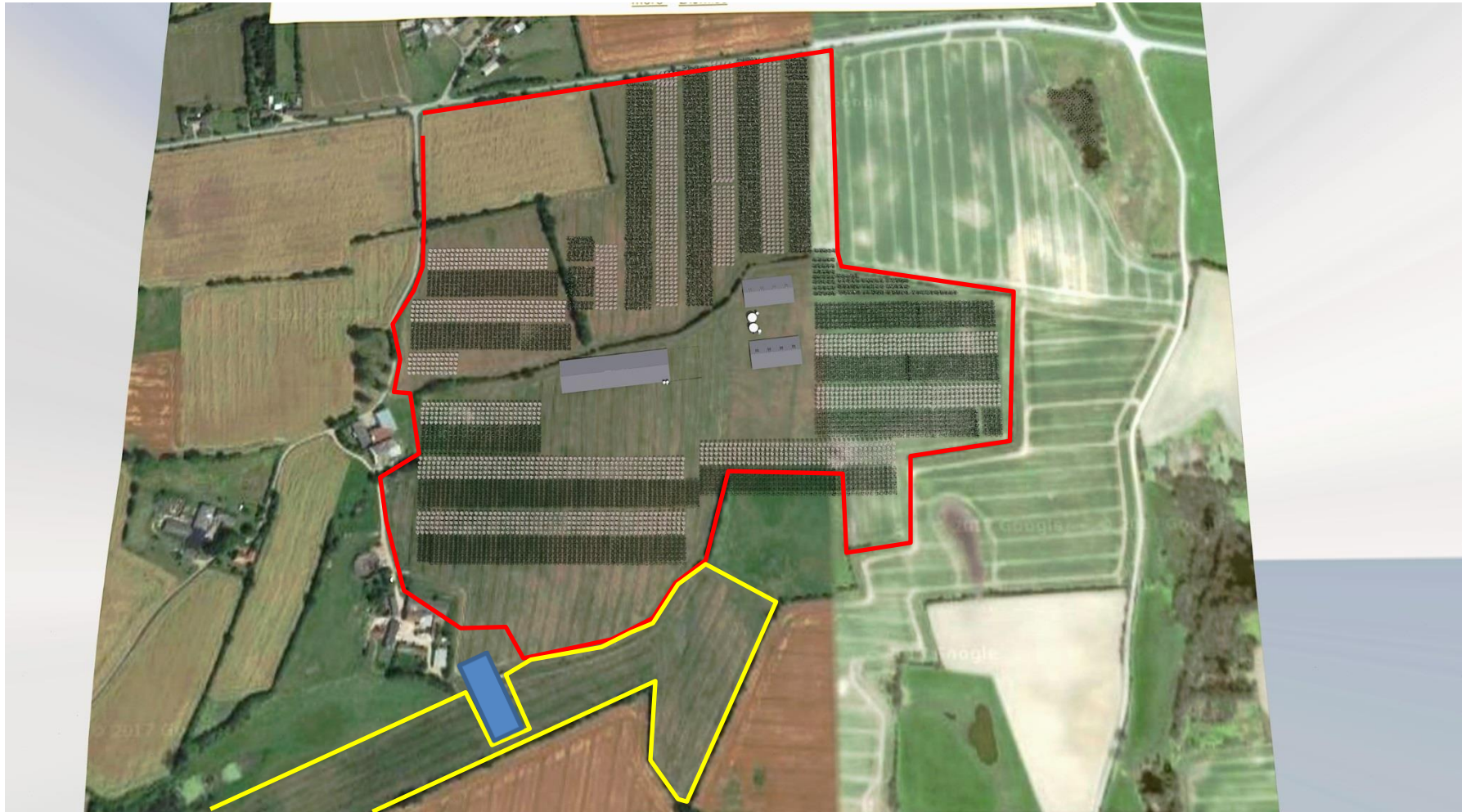
Kort over arealer i bedriften og angivelse af udpegninger:

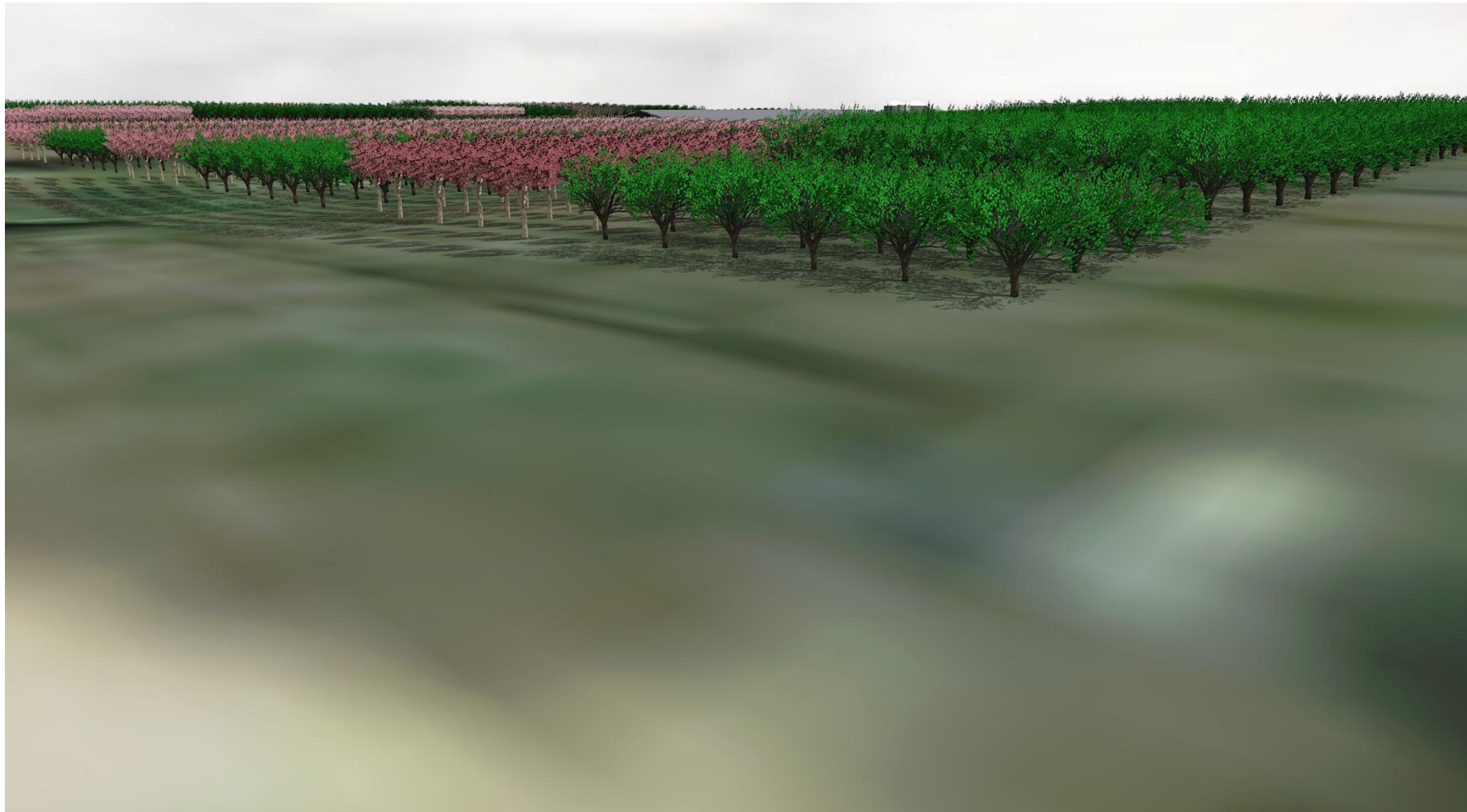
Bilag 8

Oversigt over visualiseringspunkter

Oversigt over placering af bygninger og beplantning. Bemærkning: Reelt bliver alle trærækker nord-syd-orienterede lige som der reelt bliver plantet frugttræer i hele folden, som er markeret med rødt. I det gule foldareal, som ligger på hver side af den eksisterende stald, er der plantet popler, som forventes at bliver 10-12 meter høje.

Visualiseringspunkt 1: Modelleret visualisering – ikke fotorealistisk. Bemærkning: I dette billede er rækkerne øst-vest orienterede. Der bliver plantet frugttræer i hele folden og rækkerne bliver nord-syd orienterede. Dvs. der bliver en slags frugttræer synlig i den første række – enten æble- eller kirsebærtræer og de vil plantes helt ud til vejen.

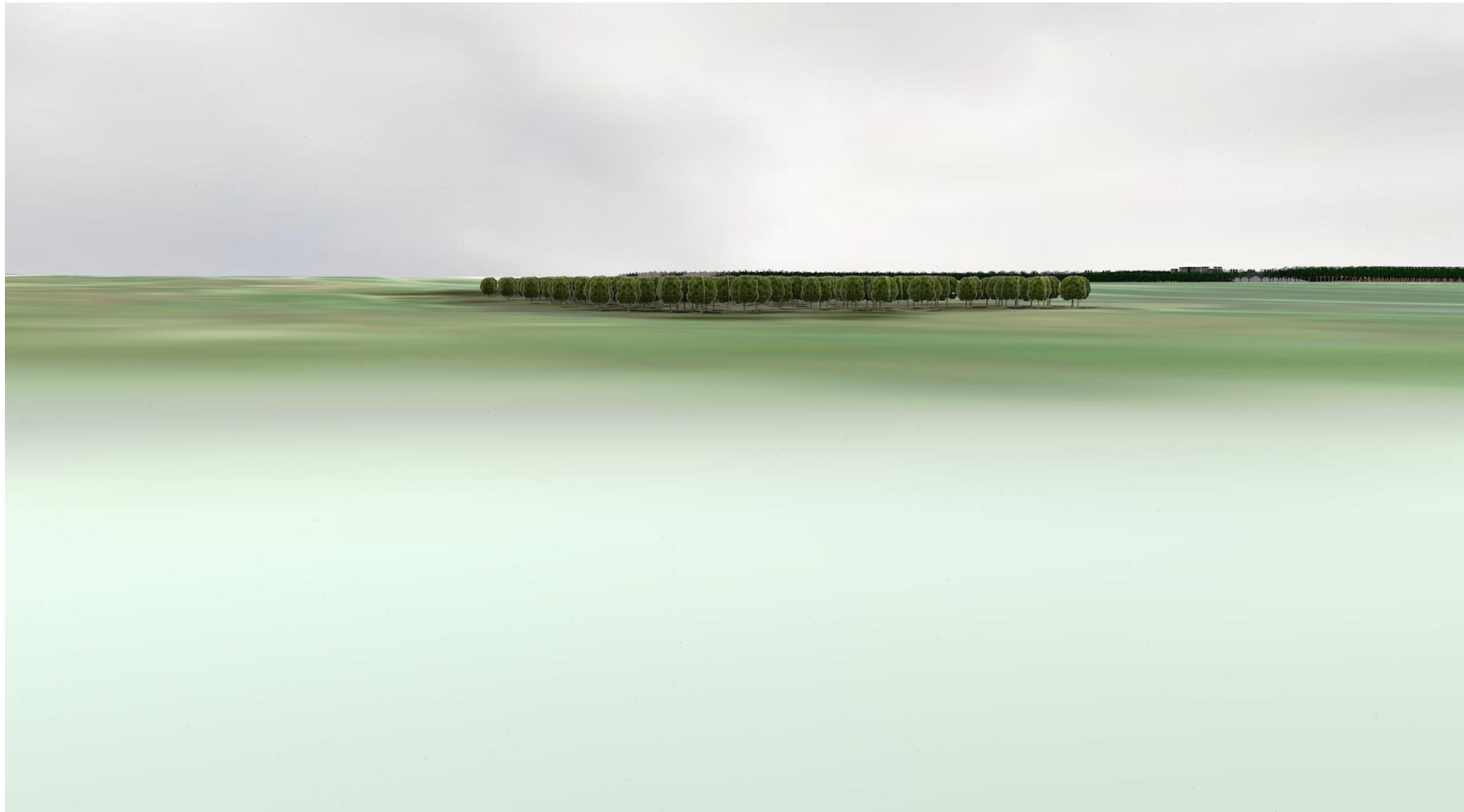
Visualiseringspunkt 2: Fotovisualisering uden træer. Det er den nordligste kyllingestald med de bagvedliggende amerikansiloer, som ses i billedet.

Visualiseringspunkt 2: Fotovisualisering med frugttræer. Bemærkning: Ud til Skærtoft plantes et hegn med rønnetræer. Dette fremgår ikke her.

Visualiseringspunkt 3: Fotovisualisering uden træer

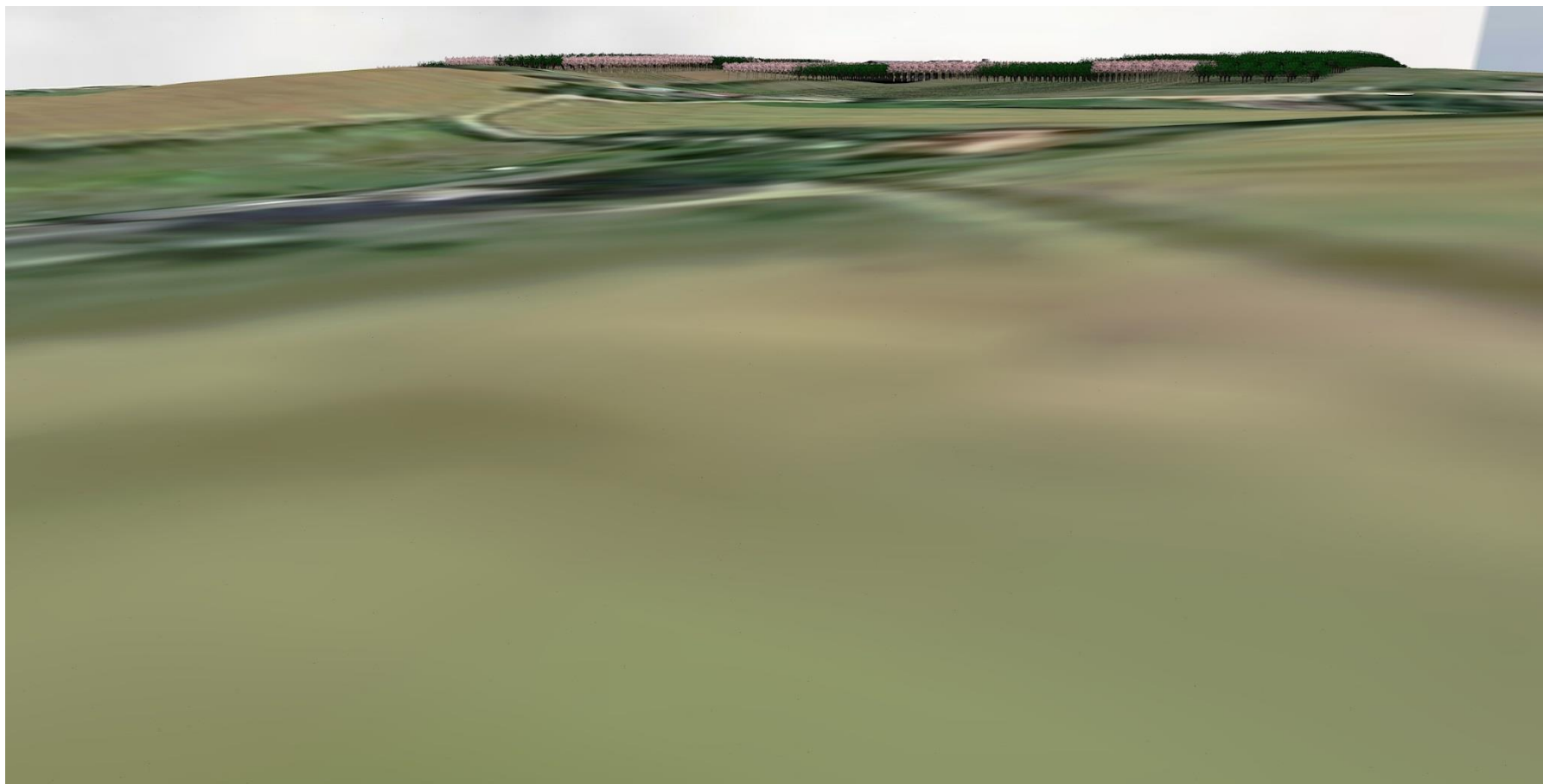
Visualiseringspunkt 3: Modelleret visualisering med træer. De grønne træer i forgrunden er klyngen af træer, som vises i forgrunden.

Visualiseringspunkt 4: Modelleret visualisering med træer. Bemærkning: trærækkerne er indsat øst-vestorienteret. De vil blive plantet nord-syd orienteret. Det ses, at siloerne bliver synlige over træerne.

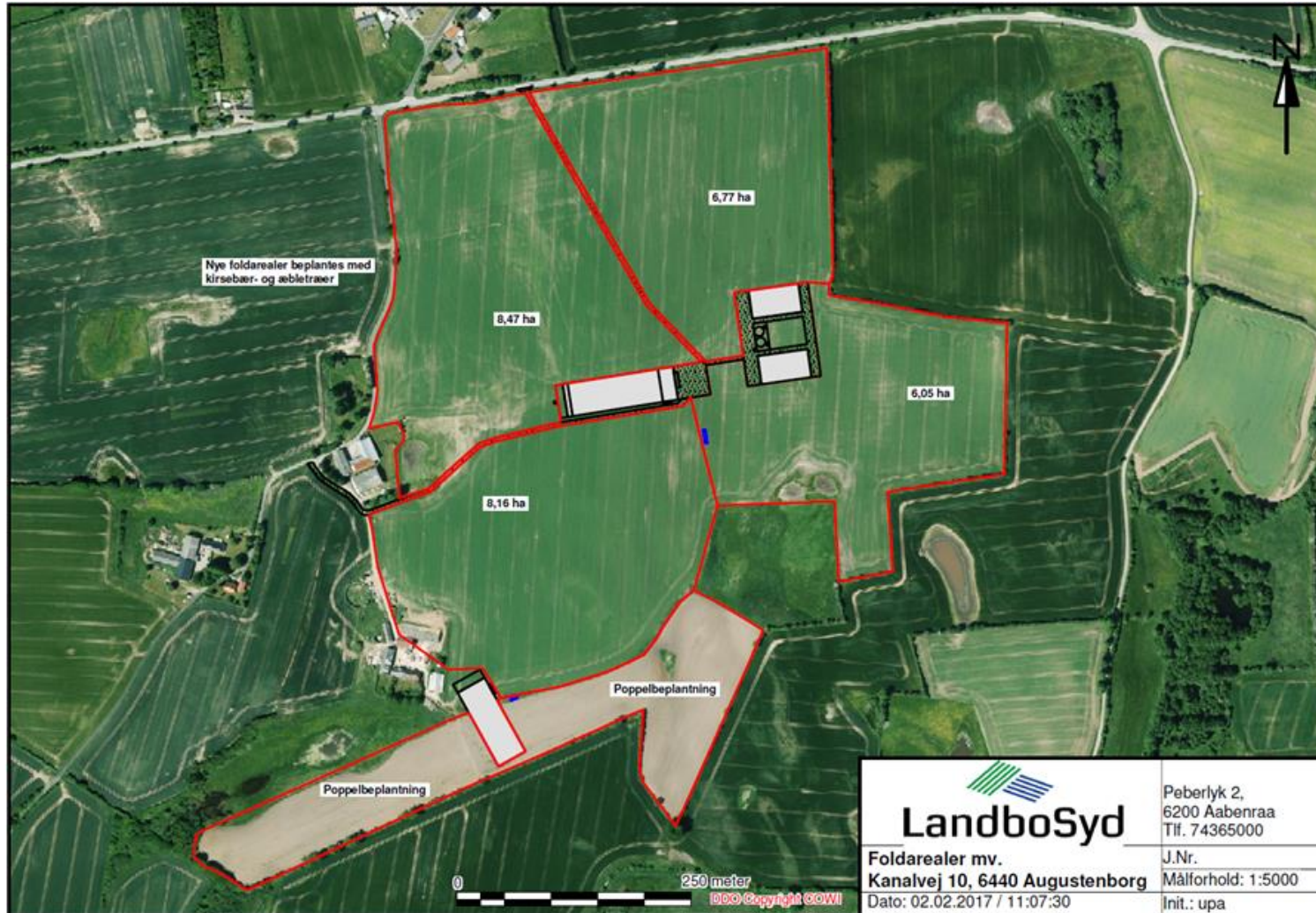

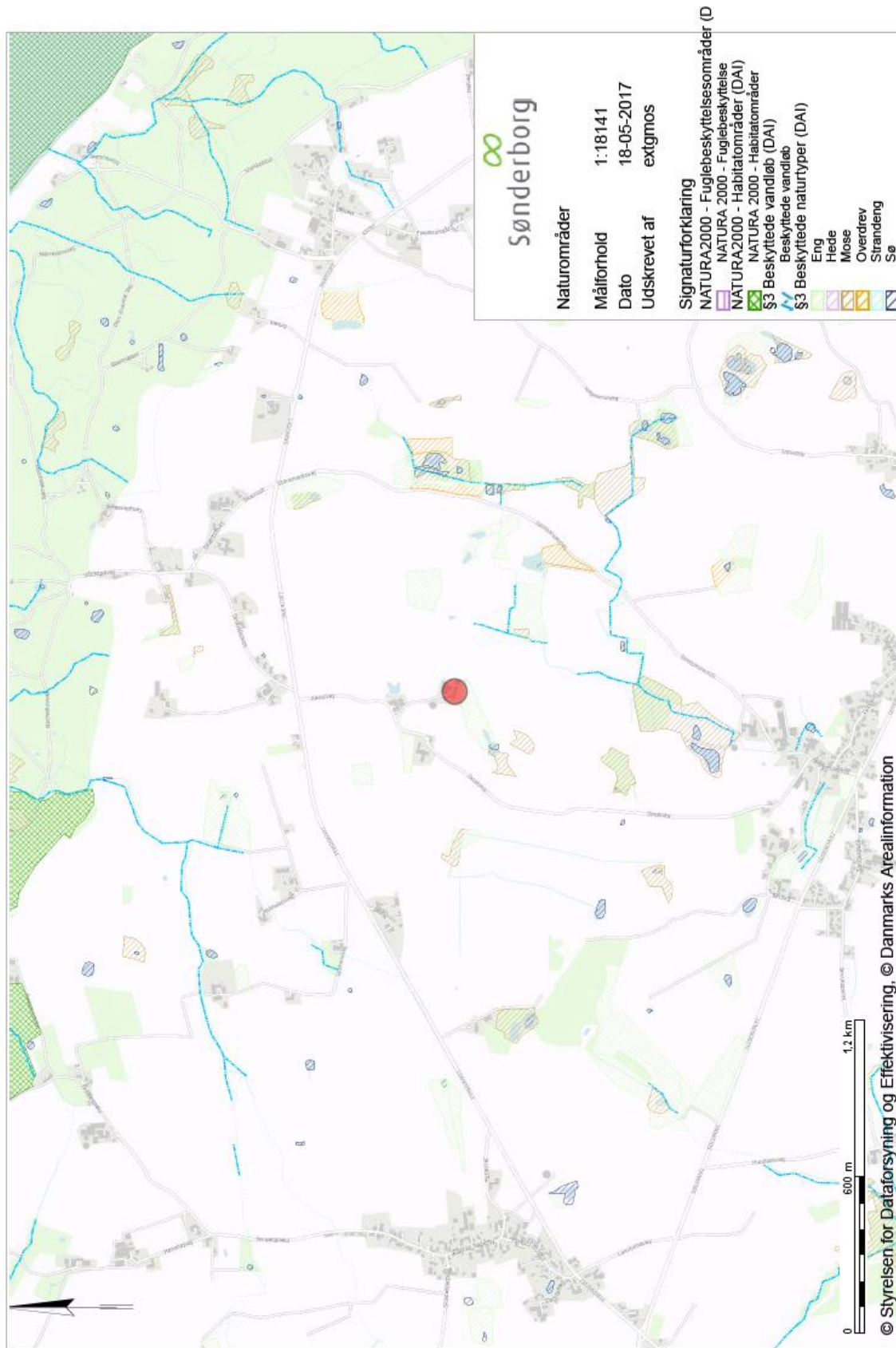
Visualiseringspunkt 5 med det eksisterende staldbyggeri, uden de nye stalde.

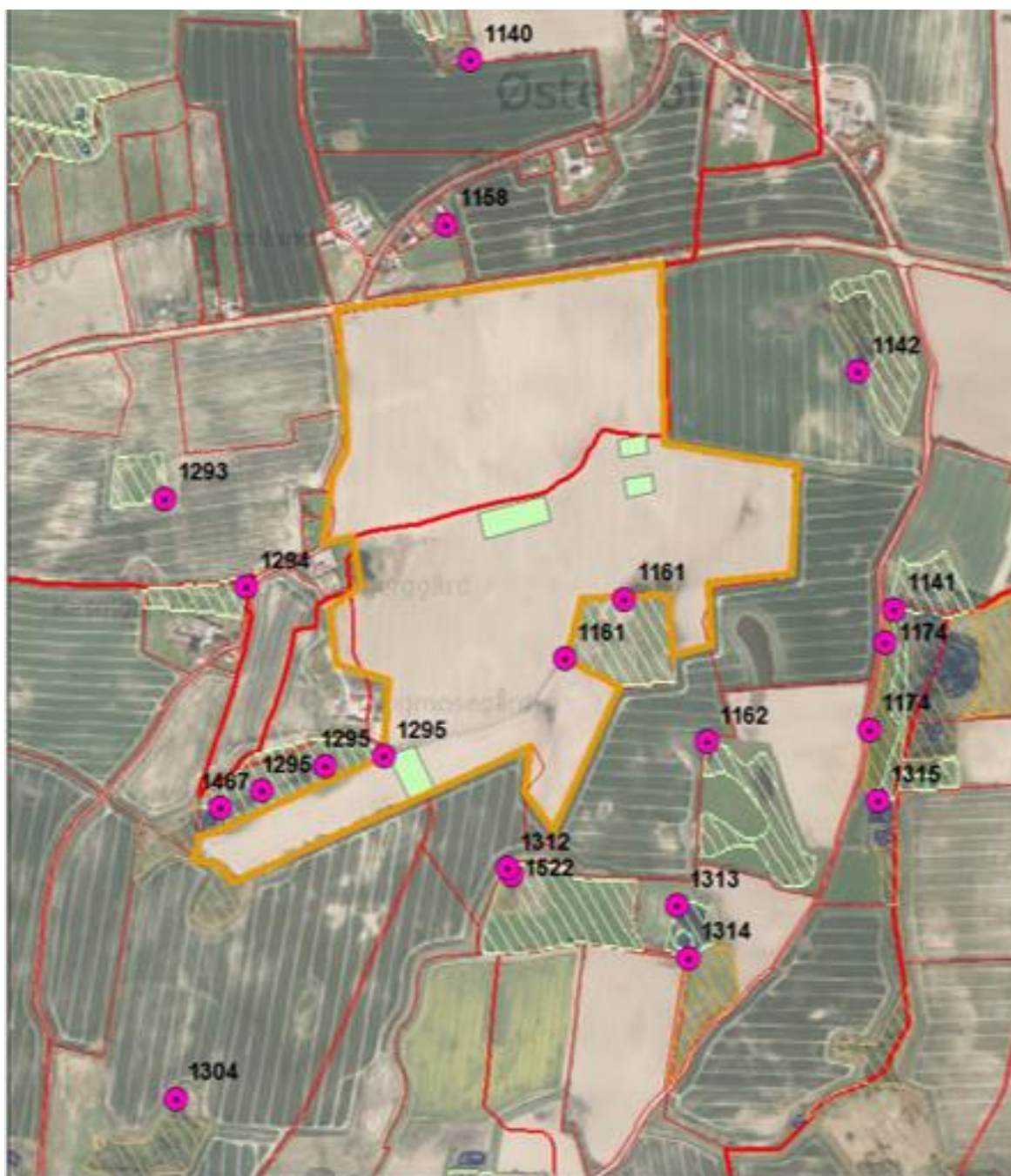
Visualiseringspunkt 5: Modelleret visualisering med frugttræer og det nye staldanlæg. I billedet ses det, at tagryggen af den nye hønsstald akkurat ses over frugttræerne. Det eksisterende staldanlæg er ikke lagt ind i billedet.

Bilag 9

Bilag 11

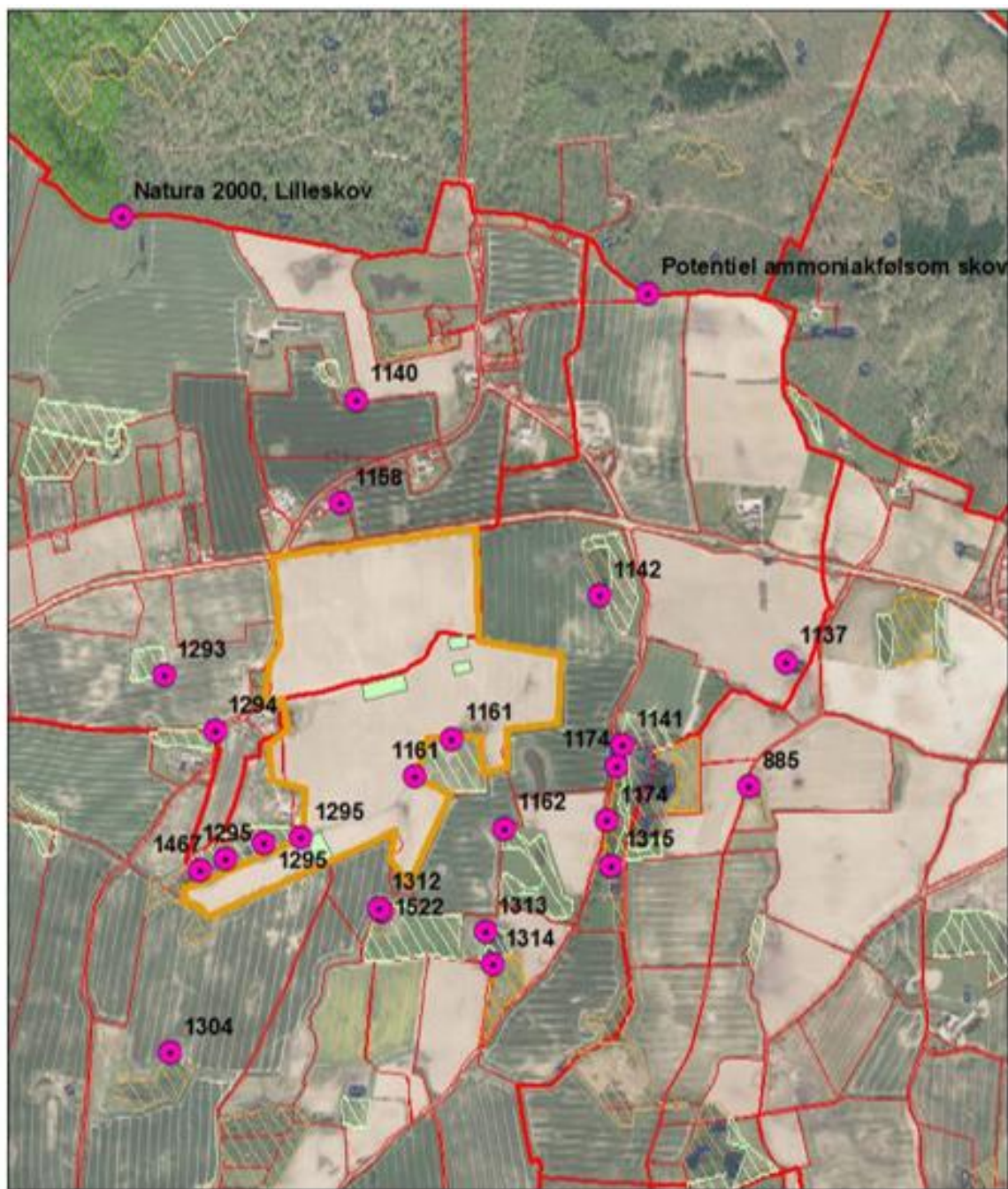
Kortbilag. Luftfoto 2016
 Kanalvej 10
 Sagsbehandler: Lene Damgaard
 Maj 2017

Signaturforklaring

Beskyttede naturtyper

 Eng	 Naturpunkter
 Hede	 Hegnet areal
 Mose	 Stald
 Overdrev	 Jordstykke
 Strandeng	
 Sø	

Bilag 12

Kortbilag. Luftfoto 2016
 Kanalvej 10
 Sagsbehandler: Lene Damgaard
 Maj 2017

Signaturforklaring

Beskyttede naturtyper

	Eng		Naturpunkter
	Hede		Hegnet areal
	Mose		Stald
	Overdrev		Jordstykke
	Strandeng		HABITAT_OMR
	Sø		

Vilkår vedr. engarealer
Kanalvej 10, husdyrproduktion

Signaturforklaring

Staldanlæg

Engarealer

Engareal 1

Høstet

Engareal 2

Kortbilag

Luftfoto 2015

Afdeling
Vand & Natur

Sagsbehandler: LD

Dato: April 2018

Sønderborg

Beredskabsplan

for

Kanalvej 10, 6440 Augustenborg

Indholdsfortegnelse:

1	Resumé og samlet vurdering	7
2	Husdyrbrugets beliggenhed og planmæssige forhold	10
3	Husdyrhold, staldanlæg og drift	20
4	Gødningsproduktion og –håndtering	38
5	Forurening og gener fra husdyrbruget	42
6	Bedste tilgængelige teknik (BAT)	58
7	Alternative løsninger og o-alternativet.....	61
8	Husdyrbrugets ophør	63
9	Egenkontrol og dokumentation.....	64
10	Offentliggørelse, klagevejledning og underretning.....	65
11	Konklusion.....	66

12	Generelt	66
13	Vilkår	68
	Lovgrundlag.....	75
14	Bilag.....	76

D. 14-7.2017 **OBS: Opdateres når de nye stalde er etableret**

Denne beredskabsplan er udarbejdet som en del af ejendommens miljøgodkendelse med det formål at stoppe og begrænse evt. uheld med konsekvenser for det omgivne miljø.

Planens indhold skal være kendt af gårdens ansatte mm. og udleveres til evt. indsatsleder/miljømyndighed i forbindelse med uheld, forureninger, brand ol.

Beredskabsplanen revideres/kontrolleres mindst 1 gang om året og skal være let tilgængelig og synlig. Beredskabsplanen findes i en mappe på kontoret i stuehuset.

Kopi af beredskabsplanen findes i en mappe på kontoret i eksisterende hønsestald.

Kort materiale.

Bagerst er der et oversigtskort over ejendommen mm. med angivelse af:

- Mark- og drikkevandsboringer/brønde
- Kemikalielager
- Dieseltank og olietank
- Drænbrønde / regnvandsbrønd / afløb
- Udløbspunkter til vandløb / jord
- Slukningsmateriel
- Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder m.v.
- Flugtveje

Husk

Ved store uheld ring altid 1-1-2, ved mindre uheld ring altid til miljømyndighederne. Er man i tvivl ring 1-1-2.

Efter brand tag kontakt til miljømyndighederne med hensyn til genopbygning af stald mv.

TELEFONNUMRE

Der er ingen fast telefon i forbindelse med fjerkræstalden. Medarbejder kan træffes på 2044 8863 (Christen Ernst Christensen) og ejer kan træffes på 2127 1427.

Miljømyndighed	kontaktes på telefon 8872 6400 (mandag - torsdag kl. 10.00 - 17.00, fredag kl. 10.00 – 15.00)
Falck	kontaktes på telefon 7010 2030 dag eller nat
Brandvæsen	kontaktes på telefon 112 dag og nat
Lægevagt	kontaktes på telefon 7011 0707 kl. 16.00 - 08.00 og lørdag, søn- og helligdage hele døgnet
Tandlægevagt	kontaktes på telefon 6541 4551 fra kl. 9.00 – 12.00 på lørdage, søndage og helligdage
Landbocenteret	kontaktes på telefon 74 36 50 00
Dyrlæge I/S	kontaktes på telefon 7447 2300, Alsia Dyrehospital Als Dyrlæger
Foderstofforretning	kontaktes på telefon 3368 3000, DLG
Elektriker	kontaktes på telefon 7445 8415, EI-Hjørnet i Centrum A/S
VVS A/S	kontaktes på telefon 7441 5360, Egebjerggaard Smedie & VVS
Ventilationsfirma	kontaktes på telefon 7217 5555, Skov A/S

BRAND- OG EVAKUERINGSINSTRUKS

Ved brand der ikke kan slukkes ved egen hjælp.

Tilkald brandvæsenet – RING 112 – oplys:

Navn, adressen og telefonnummer der ringes fra.

Hvad er der sket og at det er en gårdbrand.

Er der tilskadekomne – hvor mange?

Er dyrene kommet ud – art og antal der evt. er fanget.

Kontakt Robert Beck på tlf. 2127 1427 eller Christen Ernst Christensen på tlf. 2044 8863.

Iværksæt rednings- og slukningsarbejde hvis det er muligt og forsvarligt, herunder fjernelse og evakuering af dyr, olie, trykflasker, gødning og kemikalier.

Placering af slukningsmateriel er angivet på oversigtskort.

Hvis det ikke er muligt at slukke branden – forsøg at begrænse den ved lukning af døre og vinduer.

Modtag brandvæsenet og udlevér denne mappe sammen med kortmaterialet.

Oplys endvidere:

Evt. tilskadekomne eller dyr der ikke er reddet i sikkerhed.

Hvor det brænder.

Brandens omfang.

Hvor der er adgangsveje.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan afhjælpe situationen:

Pulverslukkere

Se vedlagte kortbilag hvoraf placeringen fremgår.

Placering af pulverslukkere i de nye stalde er endnu ikke afklaret.

OVERLØB AF GYLLE

INSTRUKS

Ved større overløb af gylle eller ved brud på gylletanken – RING 112

Oplys:

Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.

Hvad der er sket og hvor meget der er løbet ud.

Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt Robert Beck på tlf. 2127 1427 eller Christen Ernst Christensen på tlf. 2044 8863.

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 8872 6400

Ved kollaps af gyllebeholder eller overfyldning forsøg opdæmning, for at undgå at flydende husdyrgødning spreder sig over et større areal eller løber ud på engarealet ca. 100 m syd for gyllebeholderen.

Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer ol. afhængig af mængden af gylle.

Der er ingen dambrug i tilknytning til vandløbsstrækningen som drænrørene øst for engen løber til.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmateriale.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Minilæsser (står enten på Kanalvej 10 eller Bygaden 42)

Halmballer (står i maskinhuset på Kanalvej 10)

KEMIKALIE- OG OLIESPILD

INSTRUKS

Ved større overløb af mælk, kemikalier og olie – RING 112

Oplys:

Navn, adressen og telefonnummer, der ringes fra.

Hvad der er sket, hvad og hvor meget der er løbet ud.

Om der er risiko for forurening af vandløb eller drikkevandsboring.

Ved mindre spild kontaktes kun miljømyndighederne.

Kontakt Robert Beck på tlf. 2127 1427 eller Christen Ernst Christensen på tlf. 2044 8863.

Kontakt miljømyndighederne på tlf. 8872 6400.

Forsøg opdæmning for at undgå, at væsker spredes over et større område og iværksæt op-sugning. Opdæmningen kan evt. foretages med jord, halmballer og lignende afhængigt af mængden og arten.

Der er intet dambrug i tilknytning til vandløbsstrækningen nedstrøms.

Modtag brandvæsenet/miljømyndighederne og udlever denne mappe sammen med kortmateriale.

På ejendommen findes der følgende materiel, som evt. kan anvendes for at afhjælpe situationen:

Minilæsser (står enten på Kanalvej 10 eller Bygaden 42)

Halmballer (står i maskinhuset på Kanalvej 10)

Savsmuld (står i maskinhuset eller i pakkeriet i den nye hønsestald)

STOPHANER / HOVEDAFBRYDERE

Afbrydere til diverse pumper, anlæg, strømafbryder mv. fremgår af kortbilaget.

Vand:

Stophane sidder i teknikrummet i hønnikestalden. Der vil blive etableret nye stophaner i de nye stalde.

Elektricitet:

Hovedafbryderen og eltavlen sidder ved i teknikrummet i hønnikestalden. Der vil blive etableret nye afbrydere og eltavler i de nye stalde.

Der er udelukkende automatsikringer.

STRØMSVIGT

INSTRUKS

Vurdér om dyr vil lide under træk fra nødopluk eller varme.

Tjek alle stalde og se, om nødoplukket er åben.

Begræns trækgener og varmeudvikling (overbrusning).

Kontroller, at der ikke sker forurening som følge af manglende strøm til pumper ol.

Ved strømsvigt på over 2 timer, ring til Sydenergi og forhør om varigheden af udfaldet.

Telefon nr. 7011 5000.

Lån eventuelt nødstrømsgeneratoren af nabo til Bygaden 42 (står i maskinhuset Bygaden 40).

TRANSPORT AF BEKÆMPELSESMIDLER

INSTRUKS

Sørg for sikker transport af kemikalier til ejendommen og mellem ejendom og marker.

Bekæmpelsesmidler skal under transport være sikret mod stød og uheld. En lukket tæt plastkasse (f.eks. en køleboks) er velegnet.

Medbring en spand/sæk med fint savsmuld til opsugning af spildt middel samt en skovl og f.eks. plasticposer/plastspand til en hurtig indsats. Uanset koncentrationen kan et spild på mindre end ca. 2 liter med en hurtig indsats fjernes fra jorden.

Medbring altid en mobiltelefon, således at det er muligt hurtigt at tilkalde hjælp ved uheld.

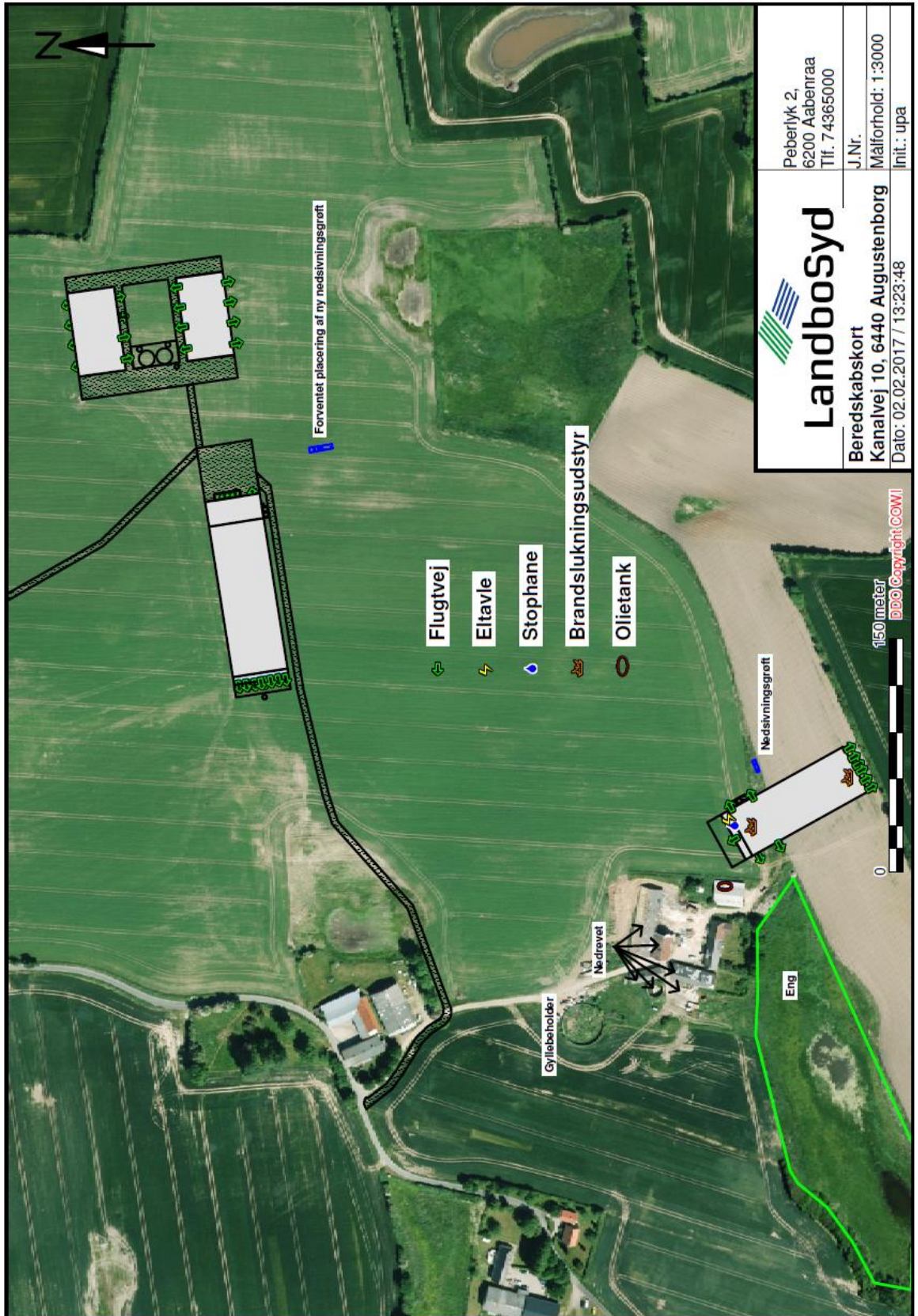
Hvor der arbejdes med bekæmpelsesmidler, skal der være førstehjælpsudstyr og øjenskyllmiddel til rådighed.

Meget giftige og giftige bekæmpelsesmidler skal overalt opbevares forsvarligt under lås. Øvrige bekæmpelsesmidler skal opbevares forsvarligt. For alle midler gælder, at de opbevares utilgængeligt for børn og ikke sammen med eller i nærheden af levnedsmidler, foderstoffer m.v.

Derudover gælder følgende:

- Kemikalierummet skal være godt ventileret, tørt og frostfrit med god belysning.
- Der skal findes et sugende materiale f.eks. savsmuld til opsamling af spild.
- Døre skal være forsynet med en støbt kant, der kan tilbageholde eventuelt spild.
- Gulve skal være tætte og uden afløb.

BILAG A Kort over ejendommen

 Landbosyd	Peberlyk 2, 6200 Aabenraa Tlf. 74365000
	J.Nr. Målforshold: 1:3000 Init.: upa
Beredskabskort Kanalvej 10, 6440 Augustenborg Dato: 02.02.2017 / 13:23:48	

150 meter
 2000 Copyright: COWI

BILAG B Kort over udløbspunkter fra dræn til vandløb

